

Raport de mediu
(Raport SEA)

Program Operațional Sectorial

Mediu

România

EuropeAid/121373/D/SV/RO

București, Ianuarie 2007

Folosirea valorilor și/sau textului este permisă numai cu menționarea clară a sursei. Această publicație poate fi copiată și/sau publicată cu acordul prealabil ale NEA, exprimat în scris.

Cuprins

LISTĂ ABREVIERI ȘI ACRONIME		
	LISTA DE ABREVIERI ȘI ACRONIME	7
	REZUMAT NON-TEHNIC	8
	1. INTRODUCERE ȘI METODOLOGIE	14
1.1	Obiectivele SEA	14
1.2	Metodologie	15
	2 PROGRAMUL SECTORIAL OPERAȚIONAL – CONȚINUTUL ȘI CONTEXTUL DE MEDIU	16
2.1	Introducere	16
2.2	Rezumat al principalelor capitole	16
2.3	Obiectivele generale și specifice ale POS și axele prioritare, precum și justificarea privind neabordarea unor probleme în cadrul acestui POSM	17
2.4	Conexiuni cu documentele privind planurile și programele naționale și internaționale (europene) relevante	18
	3 PREZENTAREA MOTIVELOR CARE AU STAT LA BAZA SELECTĂRII OPȚIUNILOR SUPUSE ANALIZEI ȘI A PROBLEMELOR PRIVIND COLECTAREA DATELOR NECESARE	21
3.1	Alegerea opțiunilor supuse analizei	21
3.2	Alternativa POSM examinată	22
3.3	Probleme legate de colectarea datelor necesare și alte aspecte	23
	4 STAREA ACTUALĂ A MEDIULUI ȘI EVOLUȚIA PROBABILĂ A ACESTEIA ÎN ABSENȚA IMPLEMENTĂRII POSM	24
4.1	Analiza stării mediului și evoluția probabilă a acesteia în absența implementării POSM	24
4.2	Modificări propuse pentru analiza SWOT POSM privind problemele de mediu	42
	5 CARACTERISTICILE DE MEDIU ALE ZONELOR CE VOR FI PROBABIL AFECTATE SEMNIFICATIV DE CĂTRE POSM	43
	6 PROBLEMELE DE MEDIU EXISTENTE, RELEVANTE PENTRU POSM, ÎN SPECIAL	

	CELE REFERITOARE LA ZONELE DE IMPORTANȚĂ DEOSEBITĂ PENTRU MEDIU, DE EXEMPLU CELE DESEMNAȚE CONFORM HG 236/2000 PRIVIND REGIMUL ARIILOR NATURALE PROTEJATE, CONSERVAREA HABITATELOR NATURALE DE FLORĂ ȘI FAUNĂ SĂLBATICĂ, APROBATĂ PRIN LEGEA 462/2001	44
6.1	Probleme cheie privind mediul legate de POSM	44
6.2	Rețeaua de zone protejate (viitoarele arii din Natura 2000)	46
7	OBIECTIVELE DE PROTECȚIE A MEDIULUI, STABILITE LA NIVEL INTERNAȚIONAL, COMUNITAR SAU NAȚIONAL, RELEVANTE PENTRU PLAN SAU PROGRAM ȘI MODUL ÎN CARE ACESTE OBIECTIVE ȘI ORICE CONSIDERAȚII LEGATE DE MEDIU AU FOST LUATE ÎN CONSIDERARE PE PARCURSUL PREGĂTIRII ACESTUIA	48
7.1	Lista obiectivelor de mediu cu explicarea elaborării acesteia	48
7.2	Evaluarea obiectivelor generale și specifice și a axelor prioritare	49
8	EFECTELE SEMNIFICATIVE PROBABILE ASUPRA MEDIULUI	52
8.1	Evaluarea domeniilor cheie de intervenție și sugerarea unor măsuri specifice pentru minimizarea, reducerea sau compensare efectelor lor semnificative probabile asupra mediului	52
8.2	Evaluarea efectelor cumulative ale POSM asupra obiectivelor de mediu relevante	71
9	MĂSURILE PRECONIZATE PENTRU PREVENIREA, REDUCEREA ȘI COMPENSAREA ÎN CEA MAI MARE MĂSURĂ POSIBIL A ORICĂROR EFECTE ADVERSE ASUPRA MEDIULUI CAUZATE DE IMPLEMENTAREA POSM	81
9.1	Măsuri de minimizare, reducere sau compensare a posibilelor efecte semnificative asupra mediului determinate pentru fiecare domeniu de intervenție	81
9.2	Măsuri suplimentare pentru minimizarea, reducerea sau compensarea posibilelor efecte semnificative asupra mediului determinate de implementarea întregului document de programare	81

9.3	Concluzii privind măsurile propuse pentru minimizarea, reducerea sau compensarea posibilelor efecte semnificative asupra mediului determinate de implementarea programului operațional	84
10	DESCRIEREA MĂSURILOR DE MONITORIZARE PRECONIZATE	86
10.1	Descrierea sistemului propus pentru monitorizarea efectelor asupra mediului	86
10.2	Recomandări generale ale echipei SEA privind monitorizarea	89
	ANEXE	91
	Anexa 1. Lista instituțiilor invitate să participe la Grupul de Lucru	91
	Anexa 2. Proces verbal al reuniunii de definire a POSM din 6 septembrie 2006 (în limba română)	93
	Anexa 3. Lista completă a cadrului legislativ și politicilor de la nivel național și internațional	95
	Anexa 4. Tabele de evaluare a obiectivelor specifice ale POSM	101
	Anexa 5. Programul de monitorizare	123
	Anexa 6. Rezumatul dezbaterii publice din 17 ianuarie 2007 și lista de participanți	125

Lista tabelelor

Tabelul 1. Starea actuală a mediului și evoluția probabilă a acesteia în absența implementării POSM	24
Tabelul 2. Aspecte adiționale propuse a fi incluse în SWOT pentru POSM	42
Tabelul 3. Probleme cheie privind mediul legate de POSM	44
Tabelul 4. Obiective de mediu relevante pentru evaluarea strategică a POSM	48
Tabelul 5. Evaluarea domeniilor cheie de intervenție a POSM	53
Tabel 6. Rezumat al efectelor de mediu cumulative posibile ale POSM	72
Tabel 7. Formular recomandat pentru evaluarea propunerii de proiect din punctul de vedere al impactului asupra mediului	82
Tabelul 8. Indicatori de monitorizare de mediu propuși	87

Lista de abrevieri și acronime

Abreviere sau acronim	Explicație
FC	Fond de Coeziune
HG 1076/2004 privind SEA	Hotărârea de Guvern nr. 1076/8.07.2004 de stabilire a procedurii de realizare a evaluării de mediu pentru planuri sau programe (JO nr. 707/5.08.2004)
EIA	Evaluarea impactului asupra mediului (evaluarea la nivel de proiect a efectelor de mediu)
Env.	Abreviere pentru „de mediu” sau „mediu”
FEDR	Fondul European pentru Dezvoltare Regională
SEDD	Strategia europeană de dezvoltare durabilă (strategia Gothenburg, 2001)
Manual GRDP	Manualul privind SEA pentru politica de coeziune 2007-2013
BAT	Cele mai bune tehnologii disponibile
DCI	Domeniu cheie de intervenție
AM	Autoritatea de Management
PND	Plan național de dezvoltare
NGO	Organizații neguvernamentale
AP	Axe prioritare
REC	Centrul Regional de Protecție a Mediului pentru Europa Centrală și de Est
SEA	Evaluare strategică de mediu
Directiva SEA	Directiva Consiliului European nr. 2001/42/CE privind evaluarea efectelor anumitor planuri și programe asupra mediului
POSM	Program operațional sectorial - Mediu 2007-2013
CSNR	Cadrul Strategic Național de Referință

Rezumat non-tehnic

Programul operațional sectorial – Mediul pentru anii 2007 – 2013 (în continuare denumit POSM) este un document elaborat în vederea facilitării accesului și distribuirii fondurilor UE în domeniul mediului din România. Prezentul POS este elaborat de Ministerul Mediului și Gospodăririi Apelor (în continuare denumit MMGA), care este Autoritatea de Management (AM) pentru POSM. Acesta este în conformitate cu prioritatea tematică identificată în Cadrul Strategic Național de Referință (în continuare denumit CSNR) care urmărește dezvoltarea infrastructurii esențiale la standarde europene. POSM stabilește obiectivele, axele prioritare și domeniile cheie de intervenție în care vor fi primite cererile de co-finanțare a proiectelor din Fondurile Structurale UE.

POSM a fost identificat ca fiind unul dintre cele patru programe operaționale sectoriale avute în vedere pentru evaluarea strategică de mediu (în continuare denumită SEA), conform Hotărârii de Guvern nr. no.1076/8.07.2004 de stabilire a procedurii de realizare a evaluării de mediu pentru planuri și programe (JO nr. 707/5.08.2004) (în continuare denumită H.G. 1076/2004 privind SEA). Conținutul și domeniul de acoperire al evaluării a fost determinat în cadrul întâlnirii de definire a Grupului de lucru înființat de Autoritatea de Management în vederea SEA (a se vedea lista instituțiilor invitate la GL în Anexa 1). Întâlnirea de definire a avut loc la data de 6 septembrie 2006. Procesul verbal al întâlnirii este anexat la prezentul raport. (Anexa 2, exclusiv în limba română).

Procesul de evaluare a început imediat după decizia luată în cadrul întâlnirii de incadrare. Încă de la începutul proiectului, la dispoziția echipei SEA a fost pusă o versiune de lucru a proiectului de POSM din aprilie 2006 și procesul a continuat simultan cu amendamentele introduse la POSM de AP pe baza consultărilor cu factorii interesați și a recomandărilor rezultate din evaluarea ex-ante.

Toate părțile POSM au fost evaluate în cadrul SEA. Concluziile și recomandările experților s-au bazat pe o serie de documente naționale și internaționale relevante pentru POSM, inclusiv versiunea preliminară a programului complementar elaborat de Autoritatea de Management. Cadrul de referință de bază pentru derularea SEA a fost reprezentat de setul de obiective de mediu relevante avizate în cadrul întâlnirii de definire din luna septembrie menționate anterior. Obiectivele au fost formulate pe baza analizării documentelor strategice naționale și internaționale relevante existente (strategii, planuri și programe) și pe baza situației actuale a aspectelor de mediu relevante pentru natura și subiectul POSM. Setul final de obiective de mediu relevante a inclus, de asemenea, și aspecte relevante legate de sănătatea umană și aspecte specifice legate de protecția naturii și biodiversității (în cadrul Natura 2000).

Pe baza obiectivelor relevante, echipa SEA a evaluat secțiunile POSM și a propus următoarele modificări la POSM:

- reorganizarea „analizei situației actuale” în vederea POSM, prin fuzionarea sub-capitolelor 1.6 și 1.1 cu scopul de a avea o foarte bună privire de an-

samblu asupra situației generale în sectorul protecției mediului în România, precum și un cadrul general pentru aspectele discutate în capitol;

- completarea analizei SWOT cu aspecte de mediu (furnizate);
- completarea și modificarea obiectivelor globale și specifice ale POSM;
- modificarea formulării anumitor domenii cheie de intervenție în vederea consolidării efectelor asupra mediului generate de acțiunile avute în vedere în cadrul acestora și adăugarea condițiilor de implementare.

POSM conține axe prioritare, subîmpărțite în domenii cheie de intervenție, care sunt partea cea mai importantă a POSM din punct de vedere al evaluării posibilelor sale impacturi negative și potențialelor beneficii pentru mediu. Pentru fiecare domeniu de intervenție cheie separat (cu excepția Axei Prioritare pentru Asistență Tehnică) a fost efectuată o evaluare bazată pe analiza consecvenței acesteia cu obiectivele de mediu relevante – dacă și cum pot exista impacturi pozitive sau negative asupra atingerii, pe viitor, a obiectivelor de mediu relevante în România.

Raportul de mediu preliminar a fost finalizat în data de 15 noiembrie, a fost elaborat pentru versiunea POS din aprilie și include modificări ale versiunii din noiembrie 2006. POS și raportul preliminar de mediu au fost puse la dispoziția publicului spre consultare la sfârșitul lunii noiembrie 2006. În baza cererii Ministerului de Finanțe, care a dorit să se asigure că SEA ia în considerare variantele alternative, o altă variantă a POS a fost supusă evaluării echipei SEA în data de 18 ianuarie 2007. Aceasta a fost de asemenea inclusă în elaborarea versiunii finale a raportului de mediu.

Pe baza acestei evaluări, echipa SEA a formulat propuneri pentru implementarea domeniilor cheie de intervenție, a identificat și recomandat alternative rezonabile de formulare a obiectivelor, axelor prioritare și domeniilor cheie de intervenție ale POSM și, de asemenea, a sugerat condițiile pentru implementarea acestora.

Un alt rezultat important al evaluării a fost propunerea de monitorizare a efectelor asupra mediului pe durata implementării POSM și o propunere pentru criteriile de mediu care vor ajuta la evaluarea performanței de mediu a proiectelor propuse pentru finanțare în cadrul POSM. Integrarea criteriilor și indicatorilor de mediu în sistemul general de implementare și monitorizare a POSM va permite concentrarea asistenței financiare UE asupra acelor activități care vor genera efecte pozitive asupra mediului și care vor minimiza posibilele impacturi negative.

Principalele concluzii ale analizei

Se impune accentuarea faptului că POSM este în mare măsură orientat înspre îmbunătățirea situației mediului în România și, în consecință, evaluarea și recomandările au urmărit consolidarea efectelor pozitive asupra mediului și analizarea oportunităților și a posibilelor impacturi negative privind acțiunile suplimentare.

Analiza a demonstrat că măsurile prevăzute în cadrul domeniilor cheie de intervenție ale POSM vor avea probabil efecte pozitive semnificative, cu excepția fazei de construcție pentru anumite activități și în cazul în care nu se utilizează măsuri de reducere a posibilelor efecte negative. Aceste situații pot apărea datorită relaxării cerințelor de evaluare a impactului asupra mediului pentru activitățile din proiecte sau din cauza executării neadecvate a EIA în cazul în care nu sunt analizate toate opțiunile posibile și nu sunt respectate cerințele procedurale (consultările cu principalele grupuri interesate și cu publicul).

Rezultatele evaluării reflectă ambele versiuni ale POS. Ultimele versiuni ale POS (Aprilie și Noiembrie, 2006) diferă de versiunile anterioare ale POS (2005) în gruparea priorităților la nivelul Axelor prioritare prin combinarea activităților din două domenii separate „Stabilirea unor sisteme de management adecvate pentru protecția naturii și prevenirea riscului de inundații în domeniile prioritare selectate”.

Versiunea a doua a separat protecția naturii și prevenirea riscului de inundații în două axe prioritare diferite.

Evaluarea Axei prioritare „Stabilirea unor sisteme de management adecvat pentru protecția naturii și prevenirea riscului de inundații în domeniile prioritare selectate” arată că această intervenție va avea probabil efecte pozitive asupra mediului, indiferent de faptul că implementarea se va face separat sau în cadrul a două axe prioritare diferite, însă separarea a două obiective de mediu diferite contribuie la transparența și evidența financiară a proiectelor desfășurate și, în final îmbunătățește balanța generală a efectelor pozitive și adverse ale POSM.

Comparând ambele versiuni ale POSM reiese că ultima versiune din noiembrie 2006 va avea probabil mai multe efecte pozitive asupra mediului, ca și în ceea ce privește transparența și durabilitatea, deoarece:

- separarea în mod clar a două obiective de mediu distincte contribuie la transparența și evidența financiară a proiectelor desfășurate
- îmbunătățește balanța generală a efectelor pozitive și adverse ale POSM
- acest aranjament corespunde mai bine priorităților sugerate de ghidul pentru FS.

Echipa SEA recomandă o formulare alternativă a obiectivului general, în forma următoare: „îmbunătățirea mediului și nivelului de trai din România, acordându-se o atenție deosebită îndeplinirii cerințelor *aquis*-ului de mediu al UE”.

Au fost făcute recomandări suplimentare privind alternative ale Obiectivelor, care nu au fost acceptate de către Autoritatea de Management, fiind oferite explicații.

Au fost oferite câteva sugestii pentru posibile alternative și modificări ale Axelor Prioritare (AP), majora fiind cea referitoare la includerea dezastrelor industriale în AP 5. AM nu a acceptat aceste recomandări, deși au fost oferite comentarii și clarificări. Nu au fost dezvoltate alternative pentru Domeniile Cheie de Intervenție deoarece SEA a considerat că acestea reflectă în mod rezonabil aspectele durabilității și protecției mediului.

În analiza AP au fost oferite recomandări pentru fiecare Domeniu Cheie de Intervenție (DCI).

DCI 1.1: A fost subliniată importanța respectării normelor de mediu în proiectarea și construcția instalațiilor de apă și apă uzată, ca și a necesității realizării EIA pentru toate activitățile planificate

DCI 2.1: Evidențierea sistemelor de sortare și selectare colectivă a deșeurilor

DCI 2.2: Recomandarea de a folosi fostele gropi de gunoi reabilitate pentru împădurire, unde este posibil, și de utilizare a materialelor reutilizabile recuperate la reabilitarea siturilor contaminate istoric, cum este cazul materialelor de construcție sau a SER. Publicul și ONG-urile pot fi sprijinite sau cel puțin invitate să identifice și să contribuie la curățarea și închiderea gropilor de depozitare ilegale a deșeurilor.

DCI 3.1: Au fost facute recomandari de introducere a sistemelor de contorizare a energiei termice la capatul rețelei.

DCI 4.1: A fost propusa suplimentarea activitatilor eligibile cu sprijinul organizatiilor non-guvernamentale active in protectia naturii, pentru a include dezvoltarea capacitatilor si care ar ajuta la limitarea utilizarii resurselor naturale, si initierea dezvoltarii strategiei nationale de utilizare durabila a resurselor naturale, subliniindu-se aceasta nevoie.

DCI 4.2: In timpul pregatirii planurilor de management pentru arii protejate s-a recomandat desfasurarea dezbaterilor publice cu toti cei care desfasoara activitati in vecinatatea ariilor protejate sau proprietarii din cadrul ariilor protejate. In plus, au fost recomandate instruirea factorilor interesati si campanii de constientizare in cadrul fiecarui proiect de biodiversitate.

DCI 5.1: Principala ingrijorare privind lucrarile de constructie si reabilitare este legata de posibila constructie de bariere de beton, care nu ar trebui să beneficieze de sprijin. EIA trebuie realizata pentru a asigura cele mai bune alternative.

DCI 5.2: O analiza insuficienta si planuri insuficient elaborate de management al zonei de coasta ar putea conduce la decizii si masuri gresite care ar spori eroziunea, de aceea trebuie apelat la metode de evaluare a impactului, sprijinul experților si mijloace de evaluare. Trebuie evaluate legaturile si impactul asupra desemnării si imbunatatirii rețelei Natura 2000 in regiune. Principala preocupare in lucrarile de reabilitare ramane constructia barierelor de beton.

Conditiiile si masurile cheie de atenuare propuse pe baza evaluării domeniilor cheie de interventie sunt urmatoarele:

- o Toate proiectele cu un impact potential asupra rețelei Natura 2000 trebuie sa desfasoare un proces EIA corespunzator.
- o Strategiile de protecție împotriva inundațiilor, propuse la nivel național și regional (DCI 5.1), trebuie să desfășoare SEA datorită zonelor extinse luate în calcul. În plus, fiecare dintre proiectele din cadrul acestui DCI trebuie să realizeze EIA pentru a-și diminua posibilele efecte negative.
- o Departajarea proiectelor trebuie realizată în timpul evaluării de mediu pentru evitarea duplicării evaluărilor.
- o În cadrul DCI 5.2 (protecția și reabilitarea țărmului Mării Negre) ESM și/sau EIM trebuie realizate pentru programele și proiectele implementate în cadrul DCI. Principiile și acțiunile trebuie corelate cu cele ale managementului integrat al zonei de coastă (ICZM).
- o BATs si co-generarea trebuie incurajate si promovate prin PA 3, care vizeaza imbunatatirea sistemelor termice municipale.

Trebuie asigurată implicarea publicului și a ONG-urilor atât în timpul pregătirii strategiilor și programelor cât și în timpul ESM și EIM.

Ca masura suplimentara de prevenire, reducere si pe cat posibil compensare a oricarui efect advers semnificativ asupra mediului, a fost propus un sistem de evaluare si selectie a proiectelor din punct de vedere al mediului. Sistemul de evaluare a proiectelor din punct de vedere al mediului a fost conceput in două etape, cu o evaluare pre-proiect (de mediu) în timpul pregătirii proiectului si o evaluare de mediu formală în timpul procedurilor oficiale de selecție.

A fost elaborata o propunere de formular pentru evaluarea propunerilor de proiecte din punct de vedere al impactului asupra mediului, bazata pe obiectivele de mediu relevante si care va facilita evaluarea impactului proiectului propus asupra obiectivelor de mediu relevante.

Pentru a implementa sistemul s-a recomandat:

- Incorporarea masurilor propuse pentru minimizarea, reducerea sau compensarea posibilelor efecte semnificative asupra mediului în cadrul fiecărui domeniu de intervenție oferit (subliniat în sub-capitolul 8.1) printre criteriile de bază de selecție a propunerilor de proiecte
- Incorporarea sistemului de evaluare de mediu propus în sistemul general de evaluare și selecție a propunerilor de proiecte
- Asigurarea unui personal suficient și a expertizei necesare în diferite domenii de mediu cu privire la evaluarea proiectelor
- Asigurarea unei informări suficiente a solicitanților cu privire la aspectele de mediu și asupra posibilelor legături dintre propunerile de proiect și mediu.

Pentru a asigura monitorizarea efectelor de mediu ale programului, a fost propus un set de indicatori de mediu (în coordonare cu indicatorii naționali de monitorizare a mediului ca și cu seturile de indicatori EEA). SEA a urmărit stabilirea unor indicatori care să monitorizeze efectele asupra fiecărui obiectiv relevant de mediu. Pentru a asigura monitorizarea se recomandă:

- Incorporarea indicatorilor de mediu propuși în sistemul general de monitorizare a impactului implementării POSM;
- Conectarea sistemului de monitorizare la sistemul de evaluare și selectare a proiectelor ex. utilizarea aceluși obiective/indicatori de mediu pentru evaluarea și selectarea proiectelor și mai departe pentru monitorizarea proiectelor;
- Corelarea monitorizării POSM cu monitorizarea proiectelor individuale ex. summarizarea rezultatelor monitorizării la nivel de proiect pentru a estima efectele generale ale POSM asupra obiectivelor de mediu relevante.
- Publicarea rezultatelor monitorizării în mod regulat;
- Asigurarea de personal suficient, având capacități profesionale pentru toate domeniile de mediu din cadrul monitorizării POSM;
- Implicarea departamentelor cheie ale MMGA în discuțiile privind sistemul general de monitorizare și în special în modalitatea de incorporare a aspectelor de mediu în sistemul general de monitorizare înainte de adoptarea și implementarea acestuia;
- Informarea adecvată a solicitanților cu privire la aspectele de mediu și la posibilele legături dintre propunerile de proiect și aceste aspecte.
- Implicarea ONG de mediu în comitetul de monitorizare ce va fi stabilit.

Consultări

Raportul de mediu a fost elaborat pe baza consultărilor cu Autoritatea de Management și cu departamentele tehnice din cadrul MMGA. Consultările cu alte autorități relevante (ministere și agenții relevante) au avut loc prin intermediul Grupului de Lucru (GL).

În vederea facilitării unui acces mai larg la procesul SEA, echipa SEA a inițiat procesul de elaborare a unei pagini de internet în cadrul Autorității de Management, unde au fost afișate documentele de lucru SEA și alte informații relevante (www.mmediu.ro/integrare/pos.htm). Vizitatorii acestui site au avut posibilitatea să comenteze proiectele de documente SEA în scris și să se înregistreze pentru a lua parte la dezbaterile publice care au avut loc la finalul procesului SEA (progra-

mata pentru 17 ianuarie 2007). Minutele acestei întâlniri și lista participanților sunt atașate raportului în Anexa 6.

REC România a creat o pagină de internet pe website-ul său (www.recromania.ro) pagină dedicată „Evaluării Ex-Ante” (EuropeAid/121373/D/SV/RO), care conține majoritatea documentelor interimare elaborate pe durata SEA a patru programe operaționale.

În conformitate cu legislația națională, dezbaterile publice au fost organizate după înaintarea oficială a POSM, inclusiv a acestui proiect de raport de mediu, către MMGA și după faza de 45 de zile pentru consultări cu alte grupuri interesate relevante și cu publicul, conform cerințelor legislative. Comentariile și sugestiile rezultate în urma acestei faze consultative și în urma dezbaterii publice au fost avute în vedere în versiunea finală a POSM și a raportului de mediu.

1. Introducere și metodologie

1.1 Obiectivele SEA

Evaluarea strategică de mediu (SEA) este un instrument utilizat pentru minimizarea riscului și pentru maximizarea efectelor pozitive ale planurilor și programelor de mediu propuse. Directiva Consiliului European nr. 2001/42/CE privind evaluarea efectelor anumitor planuri și programe asupra mediului (denumită în continuare Directiva SEA) cere ca SEA să fie efectuată în faza de elaborare a unui plan sau program, precum și elaborarea unui raport de mediu, efectuarea de consultări și luarea în considerare a raportului de mediu și a rezultatelor consultărilor în procesul de luare a deciziilor. România a transpus Directiva SEA prin Hotărârea de Guvern nr. 1076 din 8 iulie 2004.

Directiva SEA a intrat în vigoare în iulie 2004 și se aplică programării fondurilor structurale și de coeziune pentru 2007-2013.

Procesul de programare a politicii de coeziune analizează și propune intervenții pentru dezvoltare. Procesul SEA examinează rezultatele individuale ale procesului de planificare și poate propune modificări necesare pentru a maximiza beneficiile pentru mediu generate de propunerea de dezvoltare și pentru a minimiza riscurile și impacturile negative ale acestora asupra mediului. Ca atare, procesul de programare și procesul SEA urmează o logică similară, aceasta constituind baza abordării recomandate de Consorțiul de implementare a proiectului.

În plus, SEA este un instrument cheie nu doar pentru "ecologizarea" planurilor și programelor (îmbunătățirea acestora în corelație cu politica de mediu), ci și pentru îmbunătățirea logicii și consecvenței generale ale acestora, precum și a șanselor de reușită¹ în cadrul obiectivelor generale ale politicii de coeziune, furnizând legături între procesele de planificare paralele (cum ar fi planificarea ex-ante sau planificarea națională strategică) și contribuția la dezvoltarea durabilă.

Mai mult, cerințele Directivei SEA trebuie interpretate astfel încât ONG-urile de mediu din România și societatea civilă să aibă o implicare efectivă în procesul de consultare, să poată fi informate și să contribuie la evaluarea strategică de mediu.

¹ Manualul SEA pentru Politica de Coeziune 2007-2013, proiectul „Greening Regional Development Programmes” (Programe de dezvoltarea regională ecologică”).

1.2 Metodologie

În cadrul acestei SEA se respectă o abordare specifică evidențiată în „Manualul SEA pentru Politica de Coeziune 2007-2013” (denumit în continuare manualul GRDP) care a fost elaborat în cadrul proiectului Interreg IIIC „Greening Regional Development Programmes” („Programe de dezvoltare regională ecologică”). Acest manual a fost considerat de DG Regio și DG Mediu în 2006 ca abordarea recomandată pentru realizarea SEA a Programelor Operaționale pentru politica de coeziune UE din 2007-2013.

Metodologia SEA folosită pentru această evaluare include toate cerințele Directivei SEA, recomandările metodologice din Manualul GRDP și cerințele naționale privind SEA din România, stabilite de HG nr. 1076/2004. Pe baza acestor cerințe, prezenta SEA vizează:

- stabilirea problemelor cheie care trebuie luate în considerare în cadrul elaborării documentului de programare;
- analiza contextului documentului de programare și posibilele tendințe viitoare în cazul în care documentul de programare nu este implementat;
- identificarea unui set optim de obiective și priorități de dezvoltare specifice;
- identificarea măsurilor optime care pot permite cel mai bine realizarea obiectivelor;
- propune un sistem optim de monitorizare și gestionare;
- asigură consultări în timp util și eficiente cu autoritățile relevante și publicul interesat, inclusiv cu cetățenii și grupuri organizate interesate;
- informează factorii de decizie cu privire la documentul de programare și posibilele impacturi ale acestuia;
- notifică autoritățile relevante și publicul general cu privire la documentul de programare final și motivele adoptării acestuia.

Evaluarea versiunii preliminare a POSM s-a bazat pe următoarele etape:

- Analiza principalelor probleme și tendințe de mediu din România.
- Analiza planurilor și programelor de mediu relevante și a strategiilor conexe la nivel internațional, UE și național.
- Stabilirea obiectivelor de mediu relevante pentru POSM.
- Evaluarea părții descriptive a POSM – dacă reflectă în mod corespunzător principalele probleme de mediu relevante pentru POSM.
- Evaluarea de mediu a strategiei POSM (obiective și axe prioritare).
- Evaluarea de mediu a axelor prioritare și domeniilor de intervenție.
- Propuneri de modificări ale textului POSM, pe baza evaluărilor efectuate.
- Propunerea unor indicatori de mediu pentru monitorizarea impacturilor de mediu ale implementării POSM
- Propunerea criteriilor de mediu pentru selecția proiectelor.
- Compilarea versiunii preliminare a raportului de mediu.

2 Programul Sectorial Operațional – Conținutul și contextul de mediu

2.1 Introducere

Programul Operațional Sectorial – Mediu este un document privind utilizarea surselor UE de finanțare și co-finanțare națională pentru sprijinirea dezvoltării utilităților publice și a infrastructurii de mediu în scopul dezvoltării economice a țării. Programul este realizat de MMGA. POSM este elaborat pe baza obiectivelor Cadruului Strategic Național de Referință (denumit în continuare CSNR), în special a obiectivelor sale de dezvoltare stabilite „Dezvoltarea infrastructurii de bază la standarde europene”, unde problemele de mediu sunt tratate ca sub-sector al dezvoltării infrastructurii.

POS respectă și prioritățile Planului Național de Dezvoltare (PND) „Protejarea și îmbunătățirea calității mediului”, obiectiv care este și mai mult orientat spre gestionarea și protecția globală a mediului.

POSM stabilește obiectivele, axele prioritare și domeniile cheie de intervenție pentru susținerea cadrului în care va fi posibilă prezentarea propunerilor de proiecte pentru co-finanțare din partea Fondurilor Structurale și de Coeziune ale UE. POSM va fi finanțat de Fondul European pentru Dezvoltare Regională (FEDR) și Fondul de Coeziune (FC), conform celor prezentate în versiunea din aprilie a CSNR.

2.2 Rezumat al principalelor capitole

POSM (versiunea din aprilie 2006) conține următoarele părți principale:

- Introducere
- 1. Analiza situației actuale
 - o Probleme generale de mediu din România;
 - o Sectorul apei. Prevenirea inundațiilor
 - o Gestionarea deșeurilor;
 - o Protecția calității aerului;
 - o Protecția naturii și conservarea biodiversității;
 - o Rezumat al situației actuale a mediului;
 - o Experiențe anterioare în cadrul programelor și instrumentelor pre-aderare;
- 2. Analiză SWOT (puncte tari, puncte slabe, oportunități și amenințări)
- 3. Strategia:
 - o Obiective;
 - o Lista axelor prioritare;
 - o Concordanță și conformare cu politicile comunitare și naționale;
 - o Complementaritate cu ale Programe Operaționale și Operațiuni finanțate de FEADR și EFF;
- 4. Plan financiar.

5. Implementare
 - o Management;
 - o Monitorizare și evaluare.
 - o Management și control financiar,
 - o Informare și publicitate
 - o Sistem unic de management al informațiilor
 6. Parteneriat
- Anexa 1: Tabel privind ajutorul de stat
Anexa 2: Schema de implementare a POSM

Toate capitolele și secțiunile au fost revizuite în cadrul evaluării strategice de mediu, cu accent pe acele părți care ar putea indica efectele de mediu ale proiectelor care vor fi finanțate în cadrul priorităților POS.

2.3 **Obiectivele generale și specifice ale POS și axele prioritare, precum și justificarea privind neabordarea unor probleme în cadrul acestui POSM**

Obiectivul POSM este „îmbunătățirea mediului și nivelului de trai din România”. Obiectivul global este în conformitate cu Principiile Generale ale Politicii de Coeziune UE 2007-2013 (Liniile directoare strategice comunitare, 2007-2013).

În vederea realizării obiectivului global, mijloacele financiare din cadrul POSM vor fi concentrate pe axele prioritare definite care vizează implementarea celor 5 obiective specifice ale POSM. Obiectivele specifice ale programului sunt următoarele:

- o Îmbunătățirea accesului la infrastructura pentru apă prin asigurarea alimentării cu apă și a serviciilor de tratare a apei uzate în majoritatea zonelor urbane până în 2015
- o Ameliorarea calității solului prin îmbunătățirea gestionării deșeurilor și reducerea numărului de zone poluate istoric în minim 30 de județe până în 2015
- o Reducerea impactului negativ asupra mediului cauzat de vechile centrale municipale de termoficare în localitățile cele mai poluate până în 2015
- o Protecția și îmbunătățirea biodiversității și a patrimoniului natural prin sprijinirea managementului ariilor protejate, inclusiv implementarea rețelei NATURA 2000
- o Reducerea riscului la dezastre naturale care afectează populația, prin implementarea măsurilor preventive în cele mai vulnerabile zone până în 2015

POSM are următoarele axe prioritare.

1. Extinderea și modernizarea stațiilor de alimentare cu apă și tratare a apelor uzate;
2. Dezvoltarea sistemelor de gestionare a deșeurilor și reabilitarea siturilor contaminate;
3. Îmbunătățirea sistemelor municipale de termoficare în zonele prioritare selectate;
4. Implementarea unor sisteme adecvate de management pentru protecția naturii;
5. Dezvoltarea infrastructurii adecvate de prevenire a riscurilor naturale în zonele cele mai expuse la risc;
6. Asistență tehnică.

Capitolul 3.4 din POSM explică și complementaritatea POSM cu alte POS elaborate în aceeași perioadă de programare.

În cadrul AP 1 vor fi finanțate numai proiecte privind stațiile de alimentare cu apă și de tratare a apei uzate din aglomerările urbane. Există posibilitatea de a susține proiecte în aglomerări mici, inclusiv în zonele rurale, dar aceste proiecte ar trebuie să fie acoperite, în mare, de Programul Național pentru Dezvoltare Rurală. Este necesară consolidarea cooperării și coordonării acestor acțiuni între autoritățile responsabile cu gestionarea celor două programe.

AP 3 a POSM acoperă doar reabilitarea sistemelor municipale, în timp ce POS privind competitivitate economică se referă la investiții în reabilitarea IMA de importanță națională.

Deși AP 4 acoperă susținerea planurilor de management pentru ariile protejate cuprinse în rețeaua Natura 2000, măsurile compensatorii pentru proprietarii de teren în ariile din Natura 2000 nu vor fi finanțate de POSM, ci de Programul Național pentru Dezvoltare Rurală (susținut de Fondul European pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală). POSM nu va susține nicio acțiune privind sectorul pescuitului.

2.4 Conexiuni cu documentele privind planurile și programele naționale și internaționale (europene) relevante

Obiectivele specifice ale POSM sunt în concordanță cu partea strategică a CSNR al României, care este în curs de finalizare. Prin recunoașterea domeniului de aplicare și a scopului POSM se poate anticipa în mod natural care vor fi conexiunile cu documentele naționale și internaționale (în special europene) strategice de programare și legale.

POSM este puternic corelat și în concordanță cu CSNR al României (2007-2013), precum și cu PND. În secțiunea „Concordanță și conformare cu politicile comunitare și naționale”, POSM face trimitere la dispozițiile relevante ale UE și la politicile naționale de dezvoltare care sunt relevante pentru axele prioritare.

Analiza SEA a identificat următoarele documente naționale cheie în ceea ce privește mediul care sunt corelate cu POSM:

- Legea privind apa nr.107/1996, modificată de Legea nr.310/2004 și Legea nr. 112/2006
- Programul de acțiune privind reducerea poluării mediului acvatic și a apelor subterane determinată de evacuarea unor substanțe periculoase (JO nr. 428/20.05.2005), modificată de HG nr. 783/2006 (JO nr. 562/29.06.2006);
- Strategia Națională pentru Protecția Atmosferei (JO nr. 496/02.06.2004)
- Planul Național de Acțiune pentru Protecția Atmosferei (JO nr. 476/27.05.2004)
- Legea nr. 271/2003 privind ratificarea Protocolului Gothenburg
- HG nr. 349/2005 (JO nr. 394/10.05.2005) privind depozitarea
- Strategia Națională privind Schimbările Climatice 2005-2007, aprobată prin HG nr. 645/2005 (JO nr. 670/27.07.2005)
- Planul Național de Acțiune privind Schimbările Climatice 2005-2007, aprobat de HG nr. 1877/2005 (JO nr. 110/06.02.2006);
- Legea nr. 5/2000 privind sistemul național de arii protejate (JO nr. 152/12.04.2000).

- Hotărârea de Guvern 2151/2004 privind desemnarea noilor arii protejate (JO nr. 38/12.01.2005).
- Hotărârea de Guvern 1581/2005 privind desemnarea noilor arii protejate (JO nr. 24/11.01.2006).
- Legea nr. 462/2001 (JO nr. 433/2.08.2001) de aprobare a OG nr. 236/2000 (JO nr. 625/04.12.2000) privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale și a faunei și florei sălbatice; actualizată prin Legea nr. 345/19.07.2006 (JO nr. 650/27.07.2006).
- Strategia Națională și Planul de Acțiune pentru Conservarea Biodiversității și Utilizarea Durabilă a Componentelor acesteia (1996)
- Strategia națională de gestionare a riscului de inundații
- Strategia națională de dezvoltare durabilă (1999)
- HG nr. 918/2002 (JO nr. 686/17.09.2002) de stabilire a procedurii cadru pentru evaluarea impactului de mediu și de aprobare a listei de proiecte publice și private pentru care trebuie să se aplice procedura, modificată de HG nr. 1705/2004 (JO nr. 970/2004)
- HG nr. 1076/8.07.2004 de stabilire a procedurii de evaluare a mediului pentru planuri și programe (JO nr. 707/5.08.2004)

Există o corelare între cadrul strategic internațional din POSM, care face trimitere la strategiile europene de creștere, locuri de muncă (Agenda Lisabona, 2000), Strategia Europeană Durabilă (Gothenburg 2001) și al 6-lea Program de Acțiune pentru Mediu (2001 – 2010). S-a propus plasarea accentului pe obiectivele de protecție a mediului, conform strategiei europene pentru dezvoltare durabilă, revizuită (Bruxelles, 2006).

Strategia europeană pentru dezvoltare durabilă (Gothenburg 2001 și Bruxelles 2006)

Consiliul European întrunit la Gothenburg (2001) a adoptat prima strategie europeană pentru dezvoltare durabilă (denumită în continuare SEDD), care a fost revizuită la Bruxelles în 2006 pentru a lua în considerare propunerile făcute în cadrul Summit-ului privind dezvoltarea durabilă, de la Johannesburg (2002). S-au realizat sinergii cu strategia Lisabona, modificând astfel SDD în funcție de obiectivele care vizează dimensiunea socială și economică a dezvoltării.

SEDD scoate în evidență tendințele nedurabile privind schimbările climatice și folosirea energiei care reprezintă o amenințare la adresa sănătății publice, sărăciei și excluderii sociale, gestionării resurselor naturale, pierderii biodiversității, utilizării terenurilor și transportului. SEDD a impus noi obiective țintă țărilor europene. Problemele cheie prezentate în SEDD se referă la domeniile:

- schimbări climatice și energie curată;
- transport durabil;
- consum și producție durabilă;
- conservarea și gestionarea resurselor naturale;
- sănătate umană;
- includere socială, demografie și migrare;
- sărăcia globală și provocările dezvoltării durabile;
- educație și formare;

SEDD subliniază importanța abordării problemelor interdependente, cum ar fi educația, formarea, cercetarea și dezvoltare.

Lista completă a documentelor strategice naționale și europene relevante pentru POSM este prezentată în anexa 3 la prezentul document. Obiectivele și prioritățile relevante propuse în documentele conceptuale naționale și internaționale existente au fost folosite de echipa SEA la compilarea unui set de obiective de referință

În domeniul mediului și a protecției sănătății (conform dispozițiilor din capitolul 5 de mai jos).

3 Prezentarea motivelor care au stat la baza selectării opțiunilor supuse analizei și a problemelor privind colectarea datelor necesare

3.1 Alegerea opțiunilor supuse analizei

Legislația relevantă – atât Directiva (2001/42/EC), cât și Hotărârea de Guvern (1076/2004) – necesită analiza alternativelor rezonabile ale programului în cadrul SEA.

În cazul programării Fondurilor Structurale și de Coeziune, POS-urile reprezintă programe având o singură variantă, iar varianta zero, "fără POS" corespunde situației inițiale, pre-existența față de elaborarea respectivului documentului programatic. Varianta "fără POS" a fost examinată în capitolul 4 privind *Starea actuală a mediului* și evoluția sa probabilă în cazul în care POS nu ar fi implementat – aceasta a relevat faptul că varianta "fără POS" ar conduce la deteriorarea stării mediului în continuare, deci în absența unei intervenții se vor manifesta o serie de efecte negative asupra mediului. Astfel, analiza s-a concentrat în continuare numai pe variantele componentelor POS - obiective, axe prioritare și domenii cheie de intervenție și pe posibilele îmbunătățiri ale efectelor pozitive asupra mediului.

Manualul Comisiei Europene privind "Implementarea Directivei 2001/42 privind Evaluarea Efectelor Planurilor și Programelor asupra Mediului" oferă explicații clare asupra modului de abordare al variantelor în procesul de elaborare a programului.

Paragraful 5.11 al manualului se referă la faptul că "obligatia de a identifica, descrie și evalua variante rezonabile trebuie să se refere la contextul obiectivului Directivei, respectiv cel de a asigura luarea în calcul a efectelor implementării planurilor și programelor în timpul pregătirii și înainte de adoptarea lor". Din momentul în care procesul SEA are loc înainte de finalizarea POS și permite analiza acestuia, cerința de a avea această analiză înainte de procesul de adaptare este respectată.

În plus, paragraful 5.14 se referă la faptul că "variantele alese trebuie să fie realiste". Evaluarea nu trebuie să conducă la elaborarea unor alternative nerealiste și să se concentreze asupra acțiunilor care pot aduce cele mai mari beneficii procesului – în sensul minimizării efectelor negative și sporirii efectelor pozitive asupra mediului.

În continuare paragraful 5.14 se referă la procesul de evaluare: "Un motiv pentru evaluarea variantelor alternative constă în necesitatea identificării metodelor de reducere sau evitarea efectelor adverse semnificative asupra mediului ale planului sau programului propus. În mod ideal, deși Directiva nu impune acest lucru, varianta finală a planului sau programului ar trebui să fie varianta care contribuie cel mai bine la atingerea obiectivelor fixate în Articolul 1. Selectarea intenționată, în vederea evaluării, a variantelor cu efecte adverse numeroase – deci mai periculoase

loase pentru mediu, pentru a justifica alegerea in final a unei anumite variante de plan sau program, nu se incadreaza in scopul acestui paragraf." Aceasta abordare prezentata in manual, sta la baza deciziei echipei SEA de a se concentra asupra POSM-ului, ca singura varianta a programului si de a analiza posibile variante numai referitor la nivelele interne ale procesului de programare.

Echipea SEA a evaluat variantele referitoare la obiective, axe prioritare (cu excepția axei prioritare care vizează asistența tehnică) și domenii cheie de intervenție incluse în versiunea de lucru a POSM și a prezentat recomandări pentru alegerea formulării optime a acestora din punct de vedere al protecției mediului.

Astfel, în urma analizării obiectivelor, AP și a DCI au fost formulate variante mai bune pentru mediu ale acestor elemente. Acolo unde SEA a identificat un posibil efect negativ semnificativ la nivelul DCI, au fost propuse formulări alternative ale DCI sau s-au făcut propuneri corespunzătoare pentru sistemul de evaluare și selecție de mediu a proiectelor ce vor fi propuse. Toate aceste variante au fost sugerate autoritatilor relevante prin comunicare în cadrul grupului de lucru SEA și prin întâlniri interne cu AM. Astfel de variante au fost de asemenea prezentate și publicului în cuprinsul versiunii raportului de mediu supuse dezbaterii publice. Unele variante sugerate de experții de mediu au fost considerate prea extreme și de aceea nu au fost agreate de Autoritatea de Management (AM).

Versiunea finală a POSM va fi înaintată ca document „având o singură variantă”, împreună cu evaluarea ex-ante și rapoartele SEA, precum și cu avizul autorității de protecția mediului, ca răspuns la modul în care aspectele de mediu au fost integrate în plan sau în program și în funcție de modul în care a fost elaborat raportul SEA.

Echipea SEA este conștientă de faptul că se vor identifica numeroase alternative reale de implementare a programului atunci când vor exista proiecte specifice care vor solicita sprijinul din partea POSM. Aceste proiecte vor avea dimensiuni diferite, tipuri diferite, amplasamente diferite etc., având, inevitabil, impacturi diferite asupra mediului. Pentru a selecta acele proiecte alternative care prezintă cea mai bună performanță din perspectiva mediului, echipa SEA a sugerat indicatori de mediu și criterii de selecție a proiectelor care să fie incluse în sistemul de implementare și monitorizare a POSM.

3.2 Alternativa POSM examinată

Versiunea preliminară a raportului SEA a fost finalizată în data de 15 noiembrie, referindu-se inițial la versiunea POS Mediu din aprilie 2006; a inclus ulterior modificări corespunzătoare versiunii POS Mediu din noiembrie 2006. Cele două documente - raportul SEA și POS-ul Mediu au fost puse la dispoziția publicului spre consultare la sfârșitul lunii noiembrie 2006. În baza cererii Ministerului de Finanțe, care a dorit să se asigure că SEA ia în considerare variantele alternative, o altă versiune a POS-ului a fost trimisă echipei SEA, în vederea evaluării, în data de 18 ianuarie 2007. Și această versiune de POS a fost luată în considerare în versiunea finală a raportului SEA.

Rezultatele evaluării reflectă ambele versiuni ale POS. Ultimele versiuni ale POS (Aprilie și Noiembrie, 2006) diferă de versiunile anterioare ale POS (2005) în gru-

parea priorităților la nivelul Axelor prioritare prin combinarea activităților din două domenii separate „Stabilirea unor sisteme de management adecvat pentru protecția naturii și prevenirea riscului de inundații în domeniile prioritare selectate”.

Versiunea a doua a separat protecția naturii și prevenirea riscului de inundații în două axe prioritare diferite, respectiv 4 și 5.

Evaluarea Axei prioritare „Stabilirea unor sisteme de management adecvat pentru protecția naturii și prevenirea riscului de inundații în domeniile prioritare selectate” arată ca această intervenție va avea probabil efecte pozitive asupra mediului, indiferent de faptul că implementarea se va face separat sau în cadrul a două axe prioritare diferite, însă despartirea ei în două obiective de mediu separate ar contribui la transparența și evidența financiară a proiectelor desfășurate și, în concluzie îmbunătățește balanța generală a efectelor pozitive și adverse ale POSM.

Comparând ambele versiuni ale POSM reiese că ultima versiune din noiembrie 2006 va avea mai multe efecte pozitive atât asupra mediului, ca și în ceea ce privește transparența și durabilitatea, deoarece:

- separarea în mod clar a două obiective de mediu distincte contribuie la transparența și gestiunea financiară eficientă a proiectelor desfășurate
- îmbunătățește balanța generală între efectele pozitive și cele adverse ale POSM
- acest aranjament corespunde mai bine priorităților sugerate de liniile directoare privind Fondurile Structurale.

3.3 Probleme legate de colectarea datelor necesare și alte aspecte

Ministerul Finanțelor Publice și Autoritatea de Management (adică MMGA) au asigurat un număr suficient de documente relevante pentru ca echipa SEA să își poată derula activitatea. Până în prezent, versiunea preliminară (a doua) din aprilie a POSM a evaluat efectele de mediu semnificative.

Având în vedere faptul că SEA a fost inițiată într-un moment în care era deja elaborată a doua versiune preliminară completă a POSM, avantajele evaluării ar fi fost mai eficiente dacă procesul ar fi fost inițiat mai devreme, odată cu procesul de programare (prima versiune preliminară a POSM a fost realizată în decembrie 2005). Echipa SEA înțelege că este relativ dificil pentru Autoritatea de Management să introducă schimbări în document, care a fost elaborat pe o durată de peste 1 an. Inițierea SEA în paralel cu etapa de programare ar fi permis optimizarea treptată a POSM din punctul de vedere al mediului și ar fi facilitat o mai bună cooperare între Autoritatea de Management și echipa SEA.

Analiza, recomandările și observațiile efectelor de mediu ale POSM prezentate în acest raport au fost elaborate între septembrie și octombrie 2006. Cu toate acestea, echipa de evaluare SEA a realizat Raportul de Mediu conform cerințelor Directivei SEA (2001/42/EC) și Hotărârii Guvernului României nr. 1076/2004 răspunzând scopului evaluării în cea mai mare măsură posibil, în limitele termenului avut la dispoziție.

Raportul de Mediu este un document independent, de sine-stătător, anexat la raportul ex-ante.

4 Starea actuală a mediului și evoluția probabilă a acesteia în absența implementării POSM

4.1 Analiza stării mediului și evoluția probabilă a acesteia în absența implementării POSM

În această secțiune sunt identificate subiecte și probleme cheie privind mediul și sănătatea publică, acordându-se atenție legăturii cu o serie de aspecte provocate în special de dezvoltarea sectorului economic.

Analiza situației mediului a fost elaborată pentru toate aspectele legate de mediu identificate în etapa de încadrare a SEA. Problemele sunt următoarele: apa, solul, schimbări climatice, biodiversitatea, sănătatea umană, managementul riscului pentru mediu, eficiența și conservarea resurselor/managementul durabil al resurselor, peisajul și patrimoniul cultural, eficiența energetică și resursele de energie regenerabile, conștientizarea referitoare la aspecte legate de mediu și turismul durabil.

Tabelul 1. Starea actuală a mediului și evoluția probabilă a acesteia în absența implementării POSM

Probleme de mediu	Starea actuală a mediului	Tendențe viitoare probabile
Apă	<p>În ultimele două decenii s-a remarcat o îmbunătățire a calității apei în diversele bazine ale apelor din România datorită reducerii numărului de mari complexe zootehnice și închiderii diverselor întreprinderi industriale poluatoare. Pe parcursul anului 2005 s-a realizat o analiză generală a calității apelor de suprafață, analiză desfășurată în 781 de sectoare de observație (puncte de măsurare); procentele, pe categorii de calitate a apei care au fost identificate, sunt următoarele: 12,9% categoria I-a, 38,5% categoria a II-a, 26,1% categoria a III-a, 15% categoria a IV-a și 7,4% categoria a V-a.</p> <p>Analizele saprobiologice realizate pe o lungime de 24.553 km de curs al râurilor au indicat că 7.238 km (29%) se încadrau în categoria I-a – stare ecologică foarte bună, 9,004km (37%) intrau la categoria a II-a – stare ecologică bună, 5.540 km(23%) se încadrau la categoria a III-a – stare ecologică moderată, 1.668 km(7%) intrau la categoria a IV-a – stare ecologică precară, 1.103 km(4%) erau în categoria a V-a – clasă ecologică proastă, nefiind adecvate nici măcar pentru scopuri agricole. Din acest punct de</p>	<p>Contaminarea apelor de suprafață va continua să crească în condițiile colectării și deversării apelor uzate fără a fi pre-tratate și tratate (provenite din rețelele de canalizare municipale și din activități industriale), și în condițiile în care nu se vor ameliora practicile de eliminare a deșeurilor solide și substanțelor periculoase provenite din activitățile industriale și din minerit.</p> <p>Este esențial ca aceste stații de tratare a apelor uzate să dispună de capacități care să răspundă atât nevoilor actuale cât și celor viitoare; în caz contrar, ele nu vor asigura în viitor pe termen lung tratarea apei pentru a îndeplini standardele UE privind apa și racordarea la sistemele de apă (datorită creșterii bunăstării și nivelului de trai în toată țara), cantitățile de apă deversată vor crește. În prezent ritmul de racordare a localităților la rețeaua de canalizare este de 1,2% pe an, iar acest ritm se va menține dacă nu se întreprind măsuri. Doar 52% din totalul populației beneficiază de infrastructură de canalizare și tratare a ape-</p>

Probleme de mediu	Starea actuală a mediului	Tendențe viitoare probabile
	<p>vedere, situația cea mai nefavorabilă s-a înregistrat în bazinele râurilor Argeș- Vedea (13%), Ialomița (12.1%), Someș (7,7%).</p> <p>Slaba calitate a apei se datorează mai ales surselor antropogene de poluare punctiformă și difuză. Proporția cea mai mare de poluare din surse punctiforme este reprezentată de furnizorii de servicii de apă și canalizare din orașe și comune, industria chimică, metalurgie, minerit și zootehnie. Există 1.310 STAU (stații de tratare a apelor uzate) urbane și industriale, iar 77% din apa colectată prin rețeaua de canalizare este tratată. Doar 37,6% din STAU funcționează într-o manieră corespunzătoare. Deversările de apă insuficient tratată conțin mai ales substanțe organice, suspensii solide, săruri minerale și amoniac.</p> <p>Sursele de poluare difuză sunt reprezentate de activitățile agricole (nitrați și sedimente solide), consumul de produse/materii prime din activități industriale și gestionarea deșeurilor. Calitatea apei potabile destinate captării se încadrează în categoria I-a și a II-a, dar analiza arată că parametrii fizico-chimic (sedimente, amoniac, fenoli, ioni de metal) și parametrii microbiologici sunt adesea depășiți.</p> <p>Apa Dunării</p> <p>Analizele saprobiologice au arătat că în 2005 un număr de 1.008km (94%) din cursul fluviului Dunărea se încadrau în clasa a II-a – stare ecologică bună, iar 67 km (6%) intrau în clasa a III-a – stare ecologică moderată. În privința cantității totale de azot și de fosfor, apa Dunării s-a încadrat în clasa a II-a. Apa Dunării avea cantități semnificative de pesticide de tip cloruri organice, substanțe toxice și cancerigene, în concentrații care uneori depășesc limitele maxime admisiibile. Ca urmare, în 2004, valorile concentrațiilor medii lunare și anuale au corespuns clasei a V-a la indicatorii plumb și cadmiu. Apa de suprafață din Rezervația Biosferei Delta Dunării s-a încadrat în general în clasa a II-a, dar pentru plumb a scăzut la nivelul clasei a IV-a, iar pentru cadmiu la clasa a V-a, deși s-a observat o scădere față de nivelurile din</p>	<p>lor uzate (90% din populația urbană).</p> <p>Iazurile de steril din industria minieră vor continua să fie o sursă periculoasă de poluare cu metale grele dacă nu se vor întreprinde măsuri mai energice de aplicare a activităților de monitorizare și măsuri de consolidare a barajelor, ca măsură specială pentru prevenirea poluării transfrontaliere a apei.</p> <p>Inundațiile și poluarea cu nutrienți vor continua să provoace probleme grave în zonele rurale în cazul în care măsurile de dezvoltare rurală nu vor lua în considerare o infrastructură adecvată care să mențină pe cât posibil râurile în albia lor și să le protejeze apele de denudațiile de nutrienți.</p> <p>Ecosistemul Mării Negre va continua să se deterioreze din cauza eutrofizării și a apelor de canalizare insuficient tratate care se varsă în Dunăre sau în alți afluenți ai acesteia. Dat fiind statutul internațional al Mării Negre, majoritatea proiectelor din zonă nu vor fi pe deplin eficiente dacă nu se va realiza o integrare preliminară în programele regionale și în necesitățile de dezvoltare.</p> <p>În absența unei abordări integrate pentru comunități, suprafețele din zonele de coastă, ecosistemele importante și resursele specifice (zone umede, lacuri) vor fi utilizate necorespunzător fără să contribuie nici la profituri mai mari și nici la protejarea mediului.</p> <p>Contaminarea apei subterane va continua să crească dacă nu se va îmbunătăți drenarea apelor uzate și deversarea de ape uzate ne tratate în prealabil (din activități municipale și industriale), ca și eliminarea necorespunzătoare a deșeurilor solide și substanțelor periculoase din activități industriale și din minerit.</p> <p>Deoarece calitatea apei potabile depinde atât de calitatea surselor de apă cât și de funcționarea instalațiilor de tratare, aceste aspecte vor continua să reprezinte o</p>

Probleme de mediu	Starea actuală a mediului	Tendențe viitoare probabile
	<p>2003. Concentrațiile de produse petroliere, pesticide de tip cloruri organice, NOC (necesar de oxigen chimic) au scăzut și ele, dar se aflau la nivelurile clasei I-a și a II-a.</p> <p>Dunărea colectează apa de suprafață a majorității afluenților din România și este afectată de poluare directă (transport fluvial și eliminarea deșeurilor), de calitatea apei subterane și de scurgeri de apă de la suprafața solului.</p> <p>Litoralul Mării Negre este afectat de poluarea adusă de apa Dunării, prin deversări directe de ape uzate insuficient tratate și prin activitățile portuare intense. În 2005 în zona de coastă folosită pentru scăldat nu au existat depășiri semnificative ale valorilor standard legate de parametrii fizico-chimic și microbiologici. În ultimii 10 ani, pe litoralul românesc al Mării Negre s-a observat o scădere constantă a nivelului de poluare scădere care poate fi pusă pe seama reducerii poluării din activități agricole, apariției lente dar constante de noi STAU ca și reducerii poluării în amonte de România.</p> <p>O evaluare globală a bazinelor râurilor indică o situație critică a calității acviferului din multe zone ale țării. În ultimii ani, intensitatea impactului antropogen a scăzut, datorită diminuării activității industriale și a numărului fermelor zootehnice ca și ca urmare a punerii în practică a măsurilor de tratare a apelor uzate. Calitatea apei subterane rămâne în continuare necorespunzătoare din cauza procesului lent de auto-tratare a acestor ape.</p> <p>Apa subterană În 2005 s-au depășit cel mai frecvent concentrațiile maxime admise (denumit în continuare CMA) la substanțe organice, amoniac, duritate totală și fier. Majoritatea structurilor hidro suferă de contaminare cu nitrați (NO₃). Există zone unde acviferul este poluat cu concentrații de peste 50 mg/l (CMA pentru NO₃). Cauzele contaminării cu nitrați a apei subterane sunt multiple. Una dintre ele este o continuă spălare de către precipitațiile atmosferice și apa de irigații a solului</p>	<p>preocupare mai ales în zonele în care populația depinde în mare măsură de apă netratată captată din surse particulare. Probleme care au ca vector apa, ca de pildă simptomul nou-născutului cianotic, vor continua probabil să existe în multe zone rurale unde fântânile sunt poluate cu nitrați – fie din sol fie din activități agricole – atâta vreme cât nu se vor efectua îmbunătățiri ale infrastructurii apei.</p>

Probleme de mediu	Starea actuală a mediului	Tendențe viitoare probabile
	<p>contaminat cu diverși oxizi de azot. A doua sursă semnificativă este apa de suprafață (râuri și lacuri) în care se deversează apă uzată încărcată cu nitriți, care se infiltrează ulterior în straturile freatice.</p> <p>În privința contaminării cu fosfați a apei subterane, circa 135 de foraje (8,7%) au identificat concentrații peste CMA. Pentru acest indicator, sursele de poluare a apei subterane sunt similare cauzelor și surselor pentru nitriți, dar nu sunt la fel de intense.</p> <p>În privința indicatorului CCO-Mn, 613 foraje (39.6%), iar în privința amoniului peste 475 de foraje (29.5%) au depășit în 2005 CMA. Cea mai puternică depreciere a calității apei a fost identificată în zonele rurale interioare unde datorită absenței colectoarelor de apă uzată, apa de canal ajunge în pânza freatică (prin intermediul latrinelor ne-impermeabile sau a rețelei de șanțuri de pe marginea drumului), dar și indirect (din iazurile de decantare a apei de canal, gropi de gunoi menajer improvizate etc.).</p> <p>Depozitele de deșeuri industriale și tratarea necorespunzătoare/insuficientă a apelor uzate au afectat și ele sursele de apă subterană, iar anumite surse de apă potabilă din pânza freatică au fost afectate pe parcursul ultimilor 40 de ani.</p> <p>Intoxicația cu nitrați la copii continuă să apară în diverse zone ale țării și își are originea în poluarea din trecut a surselor de apă potabilă din pânza freatică (din cauza utilizării intensive a îngrășămintelor chimice în anii 70 și 80). În țară există poluare a apei subterane care a avut loc în trecut, ca de exemplu în zona industrializată din Valea Prahovei (din jurul orașului Ploiești) unde poluarea cu petrol a pânzei freatice datează de mai bine de 50 de ani. Alte industrii importante (de ex. siderurgia, industria chimică, industria îngrășămintelor precum și diverse tipuri de lagune de decantare a deșeurilor) constituie și ele surse importante de poluare recentă și mai îndepărtată a apei subterane în întreaga țară. Surse de poluare difuză din agricultură,</p>	

Probleme de mediu	Starea actuală a mediului	Tendențe viitoare probabile
	surse de poluare punctiforme provenită din industrie și poluarea din trecut a apei subterane există în mai mult de 700 de locuri din România.	
Aer	<p>In perioada 1995-2004 s-a observat o ușoară îmbunătățire a calității aerului datorată restrângerii activităților economice (inițial) și programelor de re-tehnologizare (începând de la sfârșitul anilor 90) realizate în unele sectoare economice și mari întreprinderi, ca și datorită intensificării monitorizării de către APM și a unor cerințe mai riguroase în materie de mediu. Principalele surse de poluare ale aerului ambiant sunt centralele generatoare de energie electrică și termică, mai ales IMA (instalații mari de ardere). Cei mai mari poluatori din țară sunt complexele energetice de la Turceni, Rovinari, Ișalnița și Paroșeni, care sunt situate în apropiere de zone cu mari exploatări miniere. Centralele furnizoare de energie electrică și termică (IMA și centralele termice municipale) au fost principalele surse de poluare cu SO₂ (75,73%) în 2003. Emisiile de SO₂ s-au diminuat în intervalul 1995 – 2001 din cauza prăbușirii sectorului industrie, iar din 2003 ele au început din nou să crească datorită dezvoltării economice. În 2004 în 3 amplasamente s-au depășit CMA de SO₂ în 24 h, deși nu s-au observat în România CMA anuale.</p> <p>Emisiile de NO_x sunt în mare măsură provocate de industria generatoare de energie electrică și termică (39,24%), traficul rutier (31,58%) și industriile prelucrătoare (11,39%). Începând din 1999, emisiile de NO_x au scăzut de la circa 407 kilotone în 1995, la circa 326 kilotone în 2004, cu un ușor maxim în 2002. În 2004, concentrațiile medii anuale de NO_x au fost sub CMA anuale (0,060 mg/m³).</p> <p>Agricultura generează 80,26% din emisiile de amoniac, dar proporția ca și generarea acestuia au arătat o scă-</p>	<p>Este probabil ca cererea de energie din România să crească, deci, dacă nu se iau măsuri, poluarea provocată de centralele producătoare de energie electrică și termică se va accelera lent, provocând o poluare semnificativă a aerului în „punctele fierbinți” ca și în așezările urbane, în combinație cu creșterea gradului de poluare provocată de transport.</p> <p>Odată cu dezvoltarea sectorului transporturilor, problemele legate de calitatea aerului și consecințele acestora se vor amplifica, mai ales în zonele urbane. Sistemul învechit de transport public este o sursă tot mai mare de poluare a aerului urban, pe lângă faptul că este folosit tot mai puțin datorită nivelului nesatisfăcător al întreținerii, numărului limitat de mașini și proastei gestionări a timpului (orașul de circulație). Dacă nu se întreprind acțiuni, utilizarea transportului public și ponderea acestuia vor continua să scadă accelerat, iar numărul mașinilor particulare va continua să crească diminuând în continuare calitatea și așa slabă a aerului urban.</p> <p>Dacă nu se vor lua măsuri reale și nu se vor face modificări, incidența bolilor respiratorii va crește în marile orașe, dat fiind numărul tot mai mare de mașini, cel puțin pe termen scurt, până când se vor folosi automobile mai puțin poluante.</p> <p>În privința poluării datorate PS (particule în suspensie), dacă situația nu se va îmbunătăți în orașele mari, și mai ales în București, pe termen scurt și mediu, situația, și așa alarmantă, în privința sănătății oamenilor va continua să se deterioreze nu numai în orașe, ci și în zonele încon-</p>

Probleme de mediu	Starea actuală a mediului	Tendențe viitoare probabile
	<p>dere în ultimii câțiva ani. În 2003 s-a înregistrat o scădere a emisiilor de N₂O în comparație cu 1989 mai ales datorită diminuării cantităților de îngrășăminte chimice folosite în agricultură.</p> <p>Emisiile de mercur au indicat o scădere cu 33,81% în 2003 față de 2002. Emisiile de cadmiu au scăzut în 2003 față de 2002 cu 50,17%. Emisiile de plumb au scăzut cu 52,3% în 2003 față de 2002. Prognozele pentru 2004 indicau o creștere a emisiilor de metale grele: 32,03% pentru mercur, 5,61% pentru cadmiu și 54,6% pentru plumb. 3 amplasamente sunt afectate în special de poluarea cu plumb și cadmiu. CMA zilnice sunt depășite de 25,18 ori pentru plumb (frecvențele – 55,76%), de 24,80 ori pentru cadmiu în zona Copșa Mică, de 10,55 ori pentru plumb și de 23,75 ori pentru cadmiu în zona Mediaș și Baia Mare, cu valori maxime anuale de 0,023 mg/m³ cu o frecvență anuală a depășirilor CMA de 71% în zona cu impact direct și 0,007 mg/m³ frecvență anuală a depășirilor CMA de 25% în zona rezidențială. La Baia Mare s-a înregistrat în 2004 o frecvență anuală a depășirilor pentru plumb de 49%, media anuală fiind de 0,0016 mg/m³.</p> <p>În orașe, poluarea aerului este cauzată în mare măsură de transport (privat și public), deși în România nu există date privind proporția de poluare provocată de transportul privat față de alte mijloace de poluare. De regulă, nivelul poluării aerului din orașele din România a fost foarte ridicat în ultimii ani. În București, poluarea legată de transport este de aproape 70%.</p> <p>Scoaterea completă din circulație a autovehiculelor care nu sunt echipate cu mijloace de control al gazelor de eșapament a fost planificată pentru 2005, dar nu a fost realizată din cauza progresului lent de până acum în materie de introducere a benzinei fără plumb. În prezent, mai puțin de 40%</p>	<p>jurătoare ale acestora.</p> <p>Este probabil un impact indirect în viitor prin transferul impactului de la mediu asupra sistemului socio-economic, ca rezultat al deteriorării calității vieții.</p> <p>Trenurile sunt considerate ca fiind mijloace de transport mai ecologice, dar dacă costurile și calitatea, ca și accesibilitatea acestora pentru mai multe comunități din țară nu se vor îmbunătăți, este improbabil ca pe termen scurt și mediu să se producă o trecere la un mod de transport mai ecologic.</p> <p>Efectele cumulate ale modificărilor la scară globală, cu poluări din trecut cu metale grele și ploaie acidă pot conduce la continuarea pierderii de teren agricol și biodiversitate, la creșterea eroziunii și abandonarea terenurilor.</p> <p>Poluarea aerului este exacerbată de arderea ilegală de deșeuri municipale și industriale, care este improbabil să se reducă datorită slabei capacități de aplicare a legii. Practicile foarte obișnuite de arderea deșeurilor au ca rezultat emisii de CH₄, date fiind lipsa de resurse pentru soluții mai puțin periculoase și slaba aplicare a reglementărilor privind mediul.</p> <p>Crematoriile folosite de spitale sunt învechite și suprasolicitate, generând mari cantități de poluanți.</p>

Probleme de mediu	Starea actuală a mediului	Tendențe viitoare probabile
	din benzina pusă în vânzare este benzină fără plumb.	
Sol	<p>61,71% din suprafața totală a României (238.391 km²) o reprezintă terenul agricol, 28,44% este suprafața ocupată de păduri, 9,81% este suprafața acoperită de ape și alte suprafețe. Multe suprafețe agricole utile și suprafețe urbane/rurale sunt acoperite de depozite de gunoi ilegale sau depozite de gunoi gestionate necorespunzător care provoacă poluarea solului, poluarea care apoi se infiltrează în apele subterane și de suprafață. În prezent, coeficientul de colectare a deșeurilor este considerat a fi 100% pentru zonele urbane dens populate de 50k de locuitori sau mai mult. Coeficientul de colectare pentru zonele urbane cu >3k locuitori este de 90%. Pentru zonele rurale, coeficientul de colectare este de circa 10%.</p> <p>Cantitatea totală de deșeurii municipale a crescut de la circa 6.800 mii tone în 1998 la peste 9.500 mii tone în 2002. Cantitatea de deșeurii provenite din construcții (nu am găsit date) și demolări a crescut semnificativ în ultimii ani, dublându-se în 2002, în comparație cu 1998, datorită creșterii ritmului de ridicare de construcții civile din ultimii ani.</p> <p>Depozitele de gunoi constituie principala variantă pentru eliminarea finală a deșeurilor municipale. Majoritatea depozitelor de gunoi municipale au un caracter mixt (60%) primind atât deșeurii menajere cât și deșeurii din construcții și demolări (adesea conținând asbest și alte substanțe periculoase) precum și deșeurii industriale nepericuloase.</p> <p>Nămolul din STAU este o sursă majoră de poluare a solului. Cantitatea totală de nămol din STAU urbane este estimată la 171k tone/an. De regulă, nămolul este aruncat în depozite de gunoi, reprezentând o amenințare de contaminare a apei de suprafață și a pânzei freatice.</p>	<p>Sistemele insuficiente de colectare a deșeurilor vor continua să afecteze solul și apele prin acumularea de noi cantități de deșeurii generate și care sunt eliminate în mod necorespunzător. Această situație va face necesare noi suprafețe de teren. Aruncarea ilegală a deșeurilor va continua din cauza serviciilor prost asigurate (capacități insuficiente) având ca rezultat incendii ocazionale și emisii în atmosferă.</p> <p>Cantitatea de deșeurii municipale va crește datorită dezvoltării economice, creșterii consumului și conectării unor noi zone la sistemele de colectare a deșeurilor municipale. Dacă nu se vor oferi stimulente pentru recuperarea deșeurilor, cantitatea de resurse irosite (de ex. sticlă, plastic, metal, etc.) va continua să crească.</p> <p>Va continua să crească proporția de deșeurii de la construcții și demolări în reziduurile urbane. Va continua să existe o mică piață ilegală de deșeurii de la construcții și demolări din cauza prețului ridicat al materialelor de construcție, ceea ce va constitui un mijloc de reutilizare a deșeurilor din construcții.</p> <p>În ciuda anticipatei scăderi a numărului populației, generarea de deșeurii va continua să crească cu 0,8%/an, creșterea medie anuală a populației conectate va fi de 25%, ceea ce va duce la o creștere proporțională a cantității de nămol produsă. Și pentru cantitățile de deșeurii provenite din construcții și demolări s-a stabilit o creștere medie de 0,8% pe an.</p> <p>Această situație va conduce la contaminarea suplimentară a solului ceea ce va avea un impact direct asupra apei subterane și ulterior asupra apelor de suprafață. Deșeurile periculoase vor continua</p>

Probleme de mediu	Starea actuală a mediului	Tendențe viitoare probabile
	<p>In 2004, cantitatea de deșeuri periculoase generate de unitățile sanitare (spitale) a fost de 17,5 tone. In anul următor (2005) s-a observat o scădere cu 2,3 tone (reducere de 11 %). Nu există acțiuni disponibile pentru eliminarea deșeurilor menajere periculoase (baterii, echipamente electrice). Alte surse existente de poluare a solului sunt instalațiile de producție a îngrășămintelor și pesticidelor, rafinăriile de petrol și infrastructura de transport al petrolului (conducte), fabricile de asbest, activitățile miniere și reziduurile din minerit care provoacă pierderea de teren agricol și de teren împădurit. Cele mai dăunătoare activități miniere din România sunt cele destinate extracției lignitului, uraniului și aurului. Nu s-au găsit date privind vechile amplasamente contaminate (locul și amploarea contaminării și poluării solului).</p> <p>Eroziunea provocată de ape este prezentă pe o suprafață semnificativă, măsurile de combatere a eroziunii fiind în mare majoritate precare. Împreună cu alunecările de teren, acestea provoacă pierderi semnificative de sol, deși nu am găsit date în acest sens.</p> <p>Eroziunea datorată vântului este de mult mai mică amploare, dar ar putea să crească deoarece în anii din urmă o serie de păduri și perdele de protecție au fost reduse. În cazul iazurilor de steril și zăcămintelor miniere, eroziunea datorată vântului provoacă dispersia de particule fine de material, ceea ce constituie un pericol pentru sănătatea locuitorilor din zonele învecinate (de ex. o problemă abordată în prezent la Baia Mare).</p>	<p>să se acumuleze sporind riscul pentru sănătatea oamenilor și accentuând contaminarea solului. Situația datorată poluării solului de către industriile de metale neferoase, industria petrolului și minerit va continua să persiste dacă nu se întreprind acțiuni de reglementare și sprijinire a industriilor în reducerea cantității de deșeuri și în introducerea de practici de gestionare a deșeurilor.</p> <p>În cazul vechilor amplasamente contaminate, lipsa informațiilor privind amploarea problemei și gradul de contaminare va face ca ele să continue să reprezinte o amenințare pentru sănătatea oamenilor și să continue să infiltreze poluarea în alte componente ale mediului (apă și aer).</p>
Schimbări climatice	<p>Conform celei de a treia Comunicări naționale privind Convenția referitoare la Schimbările Climatice (2003), în România, în anul 2001, un procent de 11% din gazele cu efect de seră proveneau din sectorul transporturilor.</p> <p>In 1989, emisiile de GHG totale cumu-</p>	<p>Pe măsură ce România face eforturi pentru a-și accelera dezvoltarea economică, este de așteptat ca emisiile de GHG (gaze cu efect de seră) din această țară să crească și mai mult. Așa se va întâmpla dacă România nu va putea să păs-</p>

Probleme de mediu	Starea actuală a mediului	Tendențe viitoare probabile
	<p>late ale României au fost de 261 milioane de tone în echivalent CO₂. Emisiile totale nete de GHG au scăzut cu aproape 50% în 2002 în comparație cu anul de referință 1989. Această scădere cu o valoare mare se datorează în principal scăderii producției industriale (scăderea consumului de energie și închiderea unor ramuri industriale/întreprinderi) și restructurării economiei în tranziția la o economie de piață mai de grabă decât măsurilor și politicilor de reducere a schimbărilor climatice.</p> <p>Adaptarea la schimbările climatice</p> <p>În ultimele câteva decenii s-au observat în România modificări ale condițiilor climatice (temperaturi, precipitații). În România s-a identificat o extindere a suprafețelor afectate de diverse grade de uscăciune. Majoritatea secetelor au afectat numai anumite părți ale teritoriului și adesea, în același timp, au existat suprafețe inundate. Pe același teritoriu, în decursul aceluiași an s-au produs secete și inundații. În ultimul deceniu, clima României s-a caracterizat prin producerea de inundații (de scurtă durată) ce au intervenit în perioade lungi de secetă, ambele aceste fenomene conducând la pierderi de culturi, alunecări de teren și alte daune economice și sociale. Observațiile au arătat că frecvența anuală a unor fenomene meteorologice de scurtă durată însoțite de căderi de apă (1-2 zile) manifestă o tendință de creștere în unele regiuni, tendință ce a intervenit din 1990 încoace.</p>	<p>treze reducerile de nivel ale acestor emisii prin aplicarea de măsuri de eficientizare a consumului de energie în paralel cu alte măsuri de reducere a emisiilor de GHG. Strategia Națională privind Schimbarea Climei (2005) susține că nu mai sunt necesare activități suplimentare pentru satisfacerea acestui obiectiv specific, deși tendințele arată că emisiile de GHG sunt deja în creștere datorită dezvoltării economice. Dincolo de anul 2012, emisiile pot continua să crească și să amenințe angajamentele naționale.</p> <p>Conform scenariului de bază, emisiile de GHG cresc cu aproximativ 2% pe an, ceea ce reprezintă un ritm de creștere mai lent decât cel al creșterii PIB-ului. Acesta este în principal rezultatul presupusei treceri la sectoare economice mai puțin energo-intensive, schimbării tipurilor de combustibil folosit și îmbunătățirii eficienței în sectorul energetic. Arderea de combustibili fosili în sectorul producției de energie va rămâne cea mai mare sursă de emisii de GHG, în timp ce cea mai mare creștere relativă a emisiilor poate fi observată în sectorul transportului.</p> <p>În absența unor măsuri suplimentare de închidere a depozitelor de deșeuri agricole, emisiile de CH₄ vor crește considerabil. Este posibil ca GHG provenite de la fermele zootehnice să scadă, date fiind reglementările UE, dar se vor încuraja fermele mari.</p> <p>Adaptarea la schimbările de climă va presupune modificări comportamentale, tehnologice și instituționale complexe la toate nivelurile societății, iar capacitatea de a le realiza va varia considerabil. Dacă nu se iau măsuri, din cauza schimbărilor climatice vor avea loc pierderi de teren și se vor observa</p>

Probleme de mediu	Starea actuală a mediului	Tendențe viitoare probabile
		pierderi de locuințe în zone urbane și rurale, ca și pierderi de amplasamente industriale provocate de inundații.
Biodiversitate	<p>În România pădurile ocupă 6.362 mii de hectare (2004), din care 6.222 mii hectare o reprezintă suprafața împădurită formată în proporție de 30% din conifere și 70% foioase. Restul de 160.000 ha sunt folosite pentru reîmpăduriri, cultură, producție sau teren al administrației silvice, terenuri neproductive incluse în unitățile de management silvic. Din anul 2000, suprafața de păduri a crescut cu circa 16.000 ha până în 2004, ca rezultat al preluării și reîmpăduririi terenului care nu putea fi folosit în agricultură.</p> <p>Majoritatea pădurilor României se află în zone montane (58,5%). Pădurile din zonele de deal reprezintă 34,8% din total, iar zonele de câmpie au doar 6,7% din păduri. (MAFRD 2004). Strategia națională a menționat problema fragmentării excesive a fondului forestier de către proprietari și pe ce a reducerii suprafețelor de exploatare forestiere. Există și o problemă legată de pierderea de păduri valoroase și de biodiversitate datorată exploatarei cherestelei pe suprafețe extinse.</p> <p>Ecosistemele naturale și seminaturale acoperă 47% din teritoriu. România a identificat 783 de tipuri de habitat. Suprafața totală a celor 844 de zone naturale protejate stabilite reprezintă 5,18% din suprafața țării.</p> <p>Zona protejată Delta Dunării se remarcă prin suprafață – 50% din suprafața totală, și prin statutul ei internațional triplu – Rezervă a Biosferei, Aria Ramsar și aria Patrimoniului Mondial Natural și Cultural. Ecosistemele de stepă din România s-au diminuat foarte mult și vor continua să dispară datorită atât secetelor care s-au manifestat în ultimii ani cât și practicilor agricole deficitare.</p> <p>Restituirea pământului a condus la fragmentarea proprietății care a contribuit la fragmentarea habitatului.</p> <p>Dezvoltarea infrastructurii transportului din ultimele două decenii a condus la fragmentarea suplimentară a habi-</p>	<p>Chiar dacă se vor păstra suprafețe mari cu păduri dată fiind exploatarea selectivă, suprafața împădurită s-ar putea reduce atât în privința calității cât și a compoziției speciilor naturale dacă nu există un statut corespunzător de protecție.</p> <p>Absența gestionării pădurilor (nici un fel de planuri integrate de management pentru bazinele râurilor) va provoca continuarea eroziunii, poluarea apei, care va continua ciclul de poluare prin precipitații.</p> <p>Reducerea suprafeței acoperite de păduri sau scăderea funcțiilor ei protectoare pentru împiedicarea inundațiilor și reducerea nutrienților își vor manifesta tot mai mult efectul dacă nu se vor aplica bune practici de management.</p> <p>Dacă lista ariilor Natura 2000 nu va include toate ariile care necesită atenție și dacă nu se pregătesc planuri de management, multe zone naturale importante pot continua să se deterioreze și se vor irsti sau pierde o serie de resurse.</p> <p>Sunt esențiale programele educative despre protecția naturii, dar dacă ele nu vor fi corelate cu dezvoltarea infrastructurii corespunzătoare care să ajute la protejarea naturii in situ, acestea pot să nu fie foarte eficiente.</p> <p>Abandonarea terenurilor sau intensificarea utilizării lor ar putea reprezenta amenințări grave pentru eco-sistemele naturale sau seminaturale.</p> <p>Intensificarea investițiilor în sectorul transportului (dezvoltarea acestui sector are un impact puternic asupra biodiversității și zonelor de protecție) în absența unor măsuri care să reducă impacturile</p>

Probleme de mediu	Starea actuală a mediului	Tendențe viitoare probabile
	<p>tatului pe o scară mult mai mare decât oricând datorită vitezei și amplitudinii construcțiilor.</p> <p>Rețeaua Natura 2000</p> <p>În România sunt prezente 5 din 11 regiuni bio-geografice, numărul cel mai ridicat de regiuni bio-geografice prezente într-un singur stat membru al UE.</p> <p>Rețeaua Natura 2000 este în curs de formare și ar trebui să fie finalizată până la sfârșitul acestui an. Au fost identificate 190 ASP (arii speciale de protecție avifaună) reprezentând circa 27% din teritoriul României și 370 de SIC (situri de importanță comunitară) reprezentând circa 14 % din teritoriul României. Există zone unde activitățile antropogene au avut efecte negative asupra conservării speciilor sălbatice.</p>	<p>asupra biodiversității, pădurii și habitatelor va conduce la continuarea fragmentării habitatului și la pierderea biodiversității. Pierderea va fi accelerată de intensificarea dezvoltării economice și va fi legată în special de utilizarea produselor forestiere și defrișările pe scară mare, tăieri ilegale sau necontrolate.</p> <p>Un mare număr de zone protejate ar putea aduce „tensiuni” în rândul populației care trăiește în apropierea resurselor/zonelor tampon, în rândul agenților economici și infrastructurii turismului deoarece zone pe care înainte le exploatau liber au fost transformate în zone protejate.</p>
Sănătate umană	<p>Diverse probleme legate de sănătatea umană sunt abordate în cadrul altor aspecte legate de mediu. În cadrul acestei secțiuni se analizează problemele legate de zgomot. Zgomotul prezintă o problemă specială pentru România în perspectiva apropiate implementări a Directivei privind Zgomotul din Mediu 2002/49/EC. România nu solicită perioade de tranziție pentru implementarea acestei Directive. La acest sub-capitol ne ocupăm de zgomot, deoarece alte probleme sunt analizate în cadrul altor sub-capitole privind poluarea apei și a aerului. Zgomotul are implicații pentru mediu și sănătate mai ales în aglomerările urbane. Din cauza traficului intens, se înregistrează niveluri de zgomot ce depășesc normele standard admisibile. În România, sursele principale de poluare sonoră le reprezintă traficul aerian (din cauza avioanelor zgomotoase), traficul feroviar și cel rutier (în orașe și în afara lor).</p> <p><i>Zgomotul și vibrațiile generate de traficul rutier</i> reprezintă în mod clar o problemă cu un efect semnificativ asupra oamenilor care locuiesc sau lucrează în vecinătatea zonelor cu trafic intens. În zonele urbane, zgomotul și vibrația provocate de traficul rutier provin în principal de la motoare și de la eșapamente, iar în zonele rurale acesta este provocat de interacțiunea</p>	<p>Datorită intensificării traficului în zonele urbane ca și în afara orașelor și municipiilor, zgomotul generat de trafic este probabil să crească. Zgomotul provenit din traficul aerian va spori și el datorită creșterii numărului de zboruri și de pasageri (impactul localizat). Continuarea deteriorării transportului public va avea un efect negativ asupra nivelurilor de zgomot datorită creșterii volumului de trafic și lipsei de sprijin pentru a obține efecte pozitive în privința zgomotului, ca de pildă reducerea traficului privat, a congestiei traficului și a zgomotului.</p> <p>Zgomotul datorat lucrărilor de construcție va crește odată cu îmbunătățirea situației economice și cu amplificarea activităților de construcție.</p>

Probleme de mediu	Starea actuală a mediului	Tendențe viitoare probabile
	dintre pneuri și roți și suprafața carosabilă și liniile de cale ferată. Vehiculele de transport public (TP) sunt și ele o sursă majoră de zgomot și vibrații, mai ales pe drumuri și străzi, acolo unde benzile de TP nu sunt separate și nu au prioritate.	
Managementul riscului de mediu	În ultimele 2 decenii s-a observat o creștere a frecvenței și intensității perioadelor de precipitații, ceea ce a condus la inundații care au provocat nu numai pagube socio-economice în unele părți ale României, ci și pierderi de vieți omenești. Efectul negativ al inundațiilor a fost amplificat de construcțiile neautorizate ridicate în zonele expuse la inundare, de diminuarea suprafeței câmpiilor inundabile și de impactul tăierilor de păduri. Punctele de mare risc din bazinele râurilor sunt legate mai ales de activitățile din minerit, industria chimică, industria chimică, extracția și rafinarea petrolului, recoltarea de masă lemnoasă și prelucrarea lemnului asociată cu industria celulozei și hârtiei, producția de energie, prelucrarea metalului și deșeurile radioactive.	Dacă nu se iau măsuri, inundațiile vor continua să devasteze regiunea și să aducă daune bunurilor, aducând cu ele și pierderi de vieți omenești. Înregistrările fenomenelor meteorologice referitoare la inundații indică intensificarea constantă a condițiilor meteorologice, iar dezvoltarea activităților economice va continua să exercite presiuni pentru obținerea de resurse naturale (păduri) suplimentare și pentru o agricultură mai intensivă care sunt afectate direct de inundații. Riscurile la dezastre de mediu vor rămâne ridicate fără măsuri îmbunătățite de monitorizare și control, măsuri de reducere a riscului în punctele fierbinți de închidere sau monitorizare a circuitelor cu cianura, de funcționare efectivă a instalațiilor existente de tratare a apelor uzate și alte măsuri de prevenire și management al riscului.
Eficiența și conservarea resurselor/gestionare a durabilă a resurselor	România este o țară bogată în resurse naturale de energie (hidrocarburi) ca și în alte resurse, dar de la sfârșitul secolului trecut asistăm la o epuizare rapidă a zăcămintelor mari de combustibili fosili, inclusiv petrol, gaze naturale, antracit, cărbune brun, șisturi bituminoase și turbă. În ultimele două decenii s-a produs o schimbare semnificativă în utilizarea resurselor naturale datorită diminuării activității industriilor intens consumatoare de resurse, renunțării la fabricația anumitor produse care acum se aduc din străinătate, extinderii unor activități industriale (ex. mobila) și apariției de noi activități industriale.	Situția legată de epuizarea și deteriorarea resurselor naturale va persista dacă nu se iau măsuri pentru a iniția și elabora o strategie la nivel național privind folosirea resurselor naturale și conservarea lor. Utilizarea materiilor prime (altele decât sursele de energie, de ex. lemn, piatră, nisip) se va intensifica datorită creșterii producției, iar diminuarea resurselor neregenerabile va continua dacă nu se iau măsuri pentru a le conserva sau pentru a crește eficiența resurselor. Dacă nu se întreprind acțiuni pen-

Probleme de mediu	Starea actuală a mediului	Tendențe viitoare probabile
	<p>Resursele naturale care sunt extrase și utilizate local sau exportate ca materii prime pentru a fi prelucrate în străinătate cuprind minereurile metali-fere, inclusiv fierul, manganul cromul, nichelul, molibdenul, aluminiul, zincul, cuprul, cositorul, titanul, vanadiul, plumbul, aurul și argintul. Se deschid cariere noi pentru extracția de piatră utilizată local sau destinată exportului. Unul din aspectele cheie pentru mediul din România este utilizarea eficientă a resurselor, având în vedere diminuarea cantității disponibile de astfel de re-surse.</p> <p>Deșeurile constituie încă o altă resursă a cărei utilizare nu a fost explorată în România. Deșeurile conțin multe ma-teriale valoroase care pot fi separate, reciclate și reutilizate. Procentul de colectare separată a deșeurilor este scăzut; în 2001 reprezenta 2% iar în 2002 – 7% din totalul deșeurilor mu-nicipale colectate, reprezentând deșe-uri reciclabile colectate separat în pro-iecte pilot de colectare separată sau în unități industriale, instituții sau chiar comerț.</p>	<p>tru inițierea, sprijinirea și facilita-rea reducerii deșeurilor prin mini-mizare, sortare, refolosire și reci-clare, cantitățile de deșeuri (o altă resursă valoroasă de materiale) vor continua să crească și se vor pierde resurse importante. In ab-sența recuperării, reutilizării și re-ducerii deșeurilor se vor amplifica problemele legate de poluarea so-lului, apei și aerului, ca și cele le-gate de degradarea peisajului.</p>
Peisajul și pa-trimoniul cul-tural	<p>După schimbările economice și sociale din anii 90, România a acumulat zone de infrastructură industrială abando-nată, șantiere cu construcții netermi-nate și locuințe deteriorate sau aban-donate. Nu există date referitoare la zonele industriale dezafectate. Zonele industriale dezafectate constituie peri-cole pentru mediu și pentru sănătate și reduc în același timp atractivitatea țării, având în vedere resursele ei na-turale și culturale bogate.</p> <p>În ultimii ani s-a accelerat în România construcția de autostrăzi, ceea ce schimbă rapid peisajul țării. Zonele industriale dezafectate/vechile tare ecologice sunt terenuri abandonate sau construcții care și-au pierdut des-tinația inițială din cauza modificării structurilor politice și economice (de ex. mine și fabrici închise). Zonele industriale dezafectate sunt amplasa-</p>	<p>Dacă vor continua tendințele actu-ale legate de construcția de noi autostrăzi de mare importanță, ele vor provoca continuarea fragmen-tării peisajului natural și deteriora-rea sănătății umane afectând și fauna și flora prin impactul negativ al traficului.</p> <p>Situația actuală ca și tendințele din trecut privind revitalizarea sau lipsa revitalizării zonelor industria-le dezafectate vor exercita o pre-siune suplimentară asupra terenu-rilor acoperite cu vegetație din in-teriorul și din jurul localităților ur-bane amenințând biodiversitatea, protejarea peisajului natural și cul-tural (prin apariția potențială zo-nelor industriale dezafectate su-plimentare și creșterea riscurilor legate de cele vechi) și eliminând spațiile verzi din orașe care deja</p>

Probleme de mediu	Starea actuală a mediului	Tendențe viitoare probabile
	<p>mente cu sol și apă (de suprafață și subterană) poluate și sunt periculoase pentru sănătate, dar sunt în același timp suprafețe ce pot fi utilizate pentru restaurarea diversității biologice și a resurselor biologice.</p> <p>Numărul zonelor industriale dezafectate a crescut dramatic în România în ultimul deceniu și jumătate și datorită tendinței de a demara investiții economice pe terenuri acoperite de vegetație. Adesea, zonele industriale dezafectate sunt transformate în gropi de gunoi ilegale și reprezintă prin urmare o problemă majoră de mediu. Această suprafață și riscurile asociate cu existența ei nu sunt până în acest moment monitorizate în România.</p> <p>Marea Neagră</p> <p>În ultimele decenii, bazinul Mării Negre a fost „teatrul” multor schimbări legate de mediu cu modificări/degradări calitative și cantitative care au avut un puternic impact asupra configurației reale a ecosistemelor de coastă și asupra calității apei din zona țărmului. Una dintre zonele cel mai puternic influențate a fost țărmul românesc, atât în privința speciilor de mică adâncime cât și a celor de adâncime. În plus, noi specii care au invadat apele Mării Negre în ultimii 20 de ani au provocat daune mari mai ales în rândul populației de specii de pește de mică adâncime.</p> <p>Zona românească a litoralului suferă de probleme grave de eroziune a plajelor, 60-80% din lungimea litoralului fiind confruntată cu pagube serioase, în timp ce lățimea plajelor se reduce cu fiecare an ce trece. Eroziunea plajelor prezintă o amenințare și pentru oameni și proprietăți ca și pentru clădirile cu destinație industrială sau de servicii, mai ales în sectorul sudic (Mamaia – Vama Veche) al țărmului românesc.</p> <p>În zona Rezervației Biosferei Delta Dunării, în ultimii 35 de ani plaja a pierdut mai mult de 2.400 ha (circa 80</p>	<p>suferă din cauza congestionării traficului și a poluării. Pe termen lung, deteriorarea peisajului natural și cultural este inevitabilă. Se recurge la folosirea terenurilor acoperite de vegetație și nu a zonelor industriale dezafectate pentru construcția de locuințe, utilități urbane, centre comerciale și administrative ca și centre de producție industrială și centre de afaceri.</p> <p>Marea Neagră</p> <p>Degradarea zonei de coastă va continua, provocând degradarea naturii și pe cea a peisajului cultural.</p> <p>Creșterea veniturilor și îmbunătățirea nivelului de trai vor da naștere unei cereri de noi posibilități de petrecere a timpului liber și a vacanțelor, inclusiv posibilitatea folosirii unor vehicule de agrement ca de pildă ambarcațiuni și automobile. Dacă nu se iau măsuri pentru utilizarea controlată a infrastructurii de agrement ca și pentru respectarea specificității (arhitecturale, gastronomice, artistice) a peisajului cultural, vor scădea ireversibil multe dintre posibilitățile de a conserva patrimoniul natural și cultural și de a obține venituri alternative dintr-un turism durabil.</p> <p>Având în vedere schimbările de climă la nivel global și ridicarea nivelului mării, ca și condițiile regionale geo-ecologice care caracterizează geosistemul Dunăre-Delta Dunării- Marea Neagră, se poate estima că pe termen mediu procesul de eroziune va fi cel puțin la fel de activ ca în ultimele două decenii. Prognozele pe termen lung evidențiază o extindere a eroziunii plajelor, mai ales datorită scăderii continue a cantității de nisip din zona de coastă, creșterii permanente a nivelului mării și nivelului în creștere al energiei de</p>

Probleme de mediu	Starea actuală a mediului	Tendențe viitoare probabile
	<p>ha/an), în timp ce acumulările au fost de numai 200 ha (circa 7 ha/an). Linia țărmului mării a înaintat spre uscat cu 180 – 300 metri, iar în unele sectoare cu 400 de metri.</p> <p>Zona de coastă a Mării Negre are, în vecinătatea României, multe lacuri, bancuri și lagune, cu apă a cărei salinitate variază foarte mult. Amestecul de ape din Dunăre și din complexul de lagune Razelm-Sinoe reprezintă ecosisteme speciale, cu o faună și floră ce poate avea un caracter foarte diversificat atât calitativ cât și cantitativ. Se crede că schimbările climatice vor conduce la o nouă creștere a nivelului mării care va pune în pericol zonele de coastă.</p> <p>În zona de coastă se află multe situri arheologice și religioase antice; ele nu sunt toate conservate, protejate sau puse în valoare în mod corespunzător.</p>	<p>manifestare a factorilor hidro-meteorologici.</p>
<p>Eficiența energetică și sursele regenerabile de energie</p>	<p>Industria, populația și transportul sunt principalii consumatori de energie, energie care provine mai ales din surse neregenerabile. Înainte de 1989, industria românească era caracterizată prin industrii puternic energointensive. Restructurarea industriei a condus la o reducere cu 40% a intensității folosirii energiei în perioada 1989-2000. Aceasta se datorează însă, în principal, restrângerii activității industriale mai degrabă decât măsurilor de reducere a consumului de energie. România rămâne un utilizator ineficient al energiei.</p> <p>Începând din 2000, se amplifică consumul total brut intern de energie. În 2005 consumul brut intern de energie a crescut cu 11,3% în comparație cu anul 2000.</p> <p>România are un amplu sistem de încălzire centrală și aproximativ 32% din locuințe primesc căldură și apă caldă din sisteme centralizate. În zonele urbane procentul este de 58%, în comparație cu 0,5% în zonele rurale. Însă sistemele au la bază tehnologii vechi și necesită îmbunătățiri pentru</p>	<p>Odată cu tendința clară a creșterii consumului de energie, cererea de energie va crește. În absența unor măsuri care să faciliteze eficiența energetică și economisirea, utilizarea resurselor de energie și căldură neregenerabile va crește în continuare datorită revirimentului economic și impulsului dat consumului de energie.</p> <p>Fără măsuri de eficiență energetică, cererea și consumul de energie din surse neregenerabile va continua să crească și va intensifica epuizarea surselor naturale de energie.</p> <p>Sunt doar câteva exemple de trecere la consumul de combustibil cu conținut scăzut de carbon. Această tendință va crește presiunea asupra gazelor naturale (în principal importate din Rusia). Izolarea termică a caselor este foarte proastă și va deveni și mai proastă, ceea ce va conduce la pierderi mari de energie. Construcțiile noi nu folosesc materiale de construcție mai scumpe dar mai eficiente</p>

Probleme de mediu	Starea actuală a mediului	Tendențe viitoare probabile
	<p>a-și spori eficiența și a evita pierderile din procesul de distribuție. Pierderile de energie înregistrate se situează între 25-35%, ceea ce adaugă semnificativ de mult la cheltuielile de producție. Casele și apartamentele de bloc sunt prost izolate termic și suferă pierderi semnificative de energie termică. În zonele afectate sau amenințate de excluderea socială, această situație împiedică adesea regenerarea economică și socială locală. Nu se aplică gestionarea cererii.</p> <p>Centralele electrice sunt vechi, iar echipamentul este depășit moral. Aceasta crește costurile de producție și pierderile de energie. Majoritatea centralelor furnizoare de energie termică (aproximativ 82%) funcționează de mai mult de 20 de ani. Majoritatea acestor unități au depășit perioada de funcționare utilă, cu impact negativ asupra mediului. Totodată, 37% dintre hidrocentrale și-au depășit durata de viață utilă.</p> <p>În privința rețelei de transport al energiei, nivelul de uzură al liniilor de transport de electricitate este de 50%, iar în cazul sub-stațiilor electrice uzura este de 60%. Aceeași situație se înregistrează în cazul rețelelor de distribuție; 64% din rețeaua de distribuție de gaze din sistem are peste 25 de ani.</p> <p>Energia regenerabilă</p> <p>Potențialul de energie din biomasă din întreaga țară este estimat la circa 7.594 mii toe/an (318 PJ/an), ceea ce a reprezentat aproape 19% din consumul total din surse primare în anul 2000. Energia geotermică oferă un potențial suplimentar cu 70 izvoare de apă fierbinte în diverse zone geografice, 45 dintre ele aflându-se în zone de conservare.</p> <p>Centralele electrice pe bază de biomasă devin destul de familiare pentru autoritățile locale după punerea în aplicare a programului Rumeguș 2000 în cadrul căruia 5 centrale electrice</p>	<p>din punct de vedere energetic, neexistând stimulente pentru așa ceva, ceea ce va conduce în continuare la pierderi de energie și căldură în sectorul locuințelor.</p> <p>Situația în cazul electricității poate fi puțin diferită deoarece se achiziționează echipamente noi din UE, bazate pe cele mai noi tehnologii, care permit conservarea energiei și o bună eficiență energetică. Măsurile de eficientizare a echipamentelor produse în România pot fi îmbunătățite prin deschiderea piețelor și dorința de a concura cu producătorii din restul lumii. Poate să existe o tendință naturală către eficiența echipamentelor. Cu toate acestea, folosirea energiei de către utilizatorul final depinde de conștientizarea necesității de a o conserva nu numai în virtutea tendințelor de dezvoltare, dar și din cauza impactului energiei asupra mediului. Dacă nu se aplică măsuri de educare și conștientizare cu privire la acest aspect, impactul va fi mic.</p> <p>Energia regenerabilă</p> <p>Hărțile cu potențialul eolian cel mai ridicat din România se suprapun cu cele ale zonelor protejate. Zonele cu impact asupra mediului nu sunt definite. Generarea de energie eoliană necesită sprijin din partea autorităților de mediu și a publicului, iar dacă acest ajutor nu se acordă, dezvoltarea acestei forme de energie nu va avea nici un impact asupra sectorului producției de energie.</p> <p>Generarea de energie din surse hidro nu este considerată ca o formă durabilă de sursă energetică în general, prin urmare nu trebuie sprijinită construcția de noi baraje, iar cele vechi sunt deja colmatate cu nisip și potențialul lor energetic va scădea rapid în anii ce urmează făcând și mai mic aportul energie din surse hidro.</p>

Probleme de mediu	Starea actuală a mediului	Tendențe viitoare probabile
	<p>din orașele Vatra Dornei, Gheorghieni, Întorsura Buzăului, Huedin și Vlăhița au fost trecute pe combustibil de biomasă.</p> <p>Energia eoliană pare să fie o opțiune de dezvoltare în viitor cu toate că până acum sunt în funcțiune doar câteva turbine eoliene (Tihuța în Bistrița, Ploiești, Baia în Tulcea și Corbu în Constanța).</p> <p>Energia solară devine și ea atractivă pentru companii și pentru uz privat. Un bun exemplu este cel din Mangalia unde o companie privată produce 210MWh/anual cu panouri solare.</p> <p>Folosirea energie geotermice pentru încălzire centrală la Oradea și Beiuș reprezintă și ea o tehnologie nouă pentru România.</p>	<p>Guvernul a promovat deja o strategie pentru utilizarea biomasei. Resursele de biomasă nu pot fi dezvoltate fără sprijin guvernamental, iar dacă nu se acordă sprijin, centralele de producere a energiei pe bază de biomasă vor fi foarte puține și vor avea un impact mic asupra sectorului producției de energie.</p>
<p>Conștientizare privind aspectele legate de mediu</p>	<p>CSNR 2007-2013 indică niveluri scăzute în materie de conștientizare cu privire la aspectele de mediu, irosirea energiei și un mediu natural sub-gestionat. Există foarte puține inițiative de conștientizare a publicului, majoritatea venind din sectorul ONG. ONG-urile au fonduri limitate, iar guvernul nu a asigurat resurse pentru astfel de activități.</p> <p>Creșterea conștientizării este necesară în domeniul generării și gestionării deșeurilor, conservării resurselor naturale apa (riscuri asociate cu generarea și gestionarea deșeurilor), aerul (prin folosirea mijloacelor de transport public și a altor mijloace ecologice de transport și economisirea energiei), biodiversității (protejarea pădurilor și habitatelor), energiei (economisire), schimbărilor climatice (construcții realizate în mod responsabil și gestionarea terenului), etc.</p>	<p>În cazul în care conștientizarea publicului nu evoluează eficient în direcția informării interactive și creării cadrului pentru reacția și implicarea publicului, va fi nevoie de mai mult timp pentru a o realiza având în vedere faptul că societatea are în prezent o serie de alte priorități.</p>
<p>Turismul durabil</p>	<p>În momentul de față, din cauza proastei gestionări, zonele protejate sunt supuse la mari presiuni din cauza exploatării ilegale, turismului necontrolat, construcțiilor necontrolate, brăconajului, ceea ce duce la pierderi ireversibile pentru biodiversitatea din România. Ecosisteme muntoase foarte sensibile sunt amenințate de forme</p>	<p>Turismul poate avea un efect negativ asupra zonelor valoroase și protejate ale patrimoniului natural și cultural din România, iar dacă nu este controlat sau este promovat defectuos va conduce la pierderi suplimentare ale biodiversității și patrimoniului. Dacă se va permite intensificarea</p>

Probleme de mediu	Starea actuală a mediului	Tendențe viitoare probabile
	<p>necorespunzătoare de turism și de dezvoltarea infrastructurii.</p> <p>În ultimul deceniu sectorul turismului a suferit un declin, deși potențialul României în acest sector este foarte ridicat.</p> <p>România are o Strategie de Dezvoltare a Turismului (a Ministerului Transporturilor, Construcțiilor și Turismului), care se ocupă mai ales de privatizarea industriei turismului și mai puțin de promovare și marketing sau de perfecționarea resurselor umane și a produselor, sau de siguranța și protejarea turiștilor aflați în excursie și de protecția mediului.</p>	<p>suplimentară a turismului în parcurile naționale și zonele de importanță pentru natură, aceasta va împiedica încercările de a proteja zonele împotriva activităților umane și va submina dezvoltarea viitoare a turismului în țară.</p> <p>Dacă nu se iau măsuri concrete pentru a reduce presiunea exercitată de turismul necontrolat, zone naturale valoroase și peisajul cultural din care fac parte integrantă aceste zone își vor pierde irevocabil valoarea de unicat.</p>

4.2 Modificări propuse pentru analiza SWOT POSM privind problemele de mediu

Pe baza analizei problemelor de mediu, echipa SEA a propus modificarea tabelului SWOT (Tabelul 2)

Tabelul 2. Aspecte adiționale propuse a fi incluse în SWOT pentru POSM

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> - Influxul de investiții străine în tehnologii mai bune (nu întotdeauna CTD) în sectorul deșeurilor și cel al gestionării apelor uzate; - SEA și EIA ca instrumente legislative de bază pentru a sprijini protecția mediului și dezvoltarea durabilă; 	Nu există
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> - Înființarea rețelei Natura 2000; - Adoptarea standardelor mondiale de mediu (ISO); - Introducerea sistemelor de management al mediului (EMS, EMAS); - Crearea registrului PRTR. 	<ul style="list-style-type: none"> - Reglementări noi, proceduri excesiv de complicate și legislație UE transpusă necorespunzător (tratarea recomandărilor CE ca fiind legi, ceea ce poate reprezenta o povară inutilă pentru cei interesați), aplicată într-o manieră pur birocratică care poate complica și amâna punerea în practică a proiectelor concrete; - Dezvoltare economică ce nu va ține seama de aspecte de mediu provocând astfel distrugerea ecosistemelor și pierderi ale biodiversității.

5 Caracteristicile de mediu ale zonelor ce vor fi probabil afectate semnificativ de către POSM

POSM este pregătit pentru întregul teritoriu al României. Deoarece nu este posibil să se identifice amplasamentele în teritoriu ale proiectelor și activităților planificate în POSM (nivelul strategic al Programului Operațional Sectorial pentru mediu este realizat la scara întregii țări), analiza de mediu a caracteristicilor și aspectelor din capitolul 4 este aplicabilă și răspunde necesităților acestui punct anume din conținutul Raportului de mediu, în conformitate cu legislația națională și Directiva CE.

Caracteristicile de mediu ale zonelor unde se vor realiza anumite proiecte ce urmează a fi sprijinite prin POSM vor fi evaluate prin procedura EIA, acolo unde este cazul.

6 Problemele de mediu existente, relevante pentru POSM, în special cele referitoare la zonele de importanță deosebită pentru mediu, de exemplu cele desemnate conform HG 236/2000 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale de floră și faună sălbatică, aprobată prin Legea 462/2001

6.1 Probleme cheie privind mediul legate de POSM

Acest capitol indică problemele cheie de mediu din sectorul economic ce au fost identificate din POSM și analiza de mediu realizată pentru evaluare. Constatările sunt rezumate mai jos în formă de tabel pe baza celor identificate prin analiza situației mediului realizată pentru POSM.

Tabelul 3. Probleme cheie privind mediul legate de POSM

Aspecte de mediu	Probleme cheie privind mediul legate de POSM
Aer	Calitatea aerului ambiental depășește normele legale din cauza poluării din „puncte fierbinți” (poluare pe termen scurt și pe termen lung) Poluarea aerului și impactul acut și cronic asupra sănătății umane mai ales datorită poluării aerului în orașe și datorită punctelor fierbinți
Apă	Probleme grave de poluare a apei datorită apei uzate netratate provenită din surse municipale și industriale ca și poluării difuze datorate activităților agricole și absenței gestionării deșeurilor
Sol	Poluarea solului provocată de capacitatea insuficientă de colectare a deșeurilor și practicilor de eliminare a deșeurilor, practici ce sunt dăunătoare pentru mediu
Schimbările climatice	Emisii în creștere care provoacă schimbarea climei Schimbările climatice care afectează eroziunea solului și aprovizionarea cu apă ca și dezastrele naturale (inundații)
Biodiversitate	Degradarea continuă a ecosistemelor terestre și acvatice datorată impacturilor antropogene, cum ar fi fragmentarea habitatului și defrișările Absența gestionării corespunzătoare a zonelor protejate și a aplicării reglementărilor în zonele protejate și în ariile potențiale din cadrul Natura 2000

Aspecte de mediu	Probleme cheie privind mediul legate de POSM
Sănătate umană	Deteriorarea sănătății umane datorită poluării mediului (aer, apă și sol) și vechilor tare ecologice (de ex. pesticide, deșeuri minier, etc.) Problema semnificativă a zgomotului în așezările urbane
Managementul riscului de mediu	Risc crescut datorită dezastrelor naturale
Eficiența și conservarea resurselor / gestionarea durabilă a resurselor	Amplificarea utilizării și exploatării resurselor naturale epuizabile Amplificarea generării de deșeuri și absența inițiativelor de valorificare și reciclare a deșeurilor
Peisaj și patrimoniu cultural	Pericolul continuării degradării peisajului natural și cultural (de ex. prin creșterea suprafeței de terenuri neutilizate și creșterea folosirii terenurilor acoperite cu vegetație ca terenuri de construcție); Deteriorarea zonei românești de coastă a Mării Negre (ecosistemele ei acvatice și terestre) și pericolul pentru patrimoniul cultural
Eficiența energetică și sursele regenerabile de energie	Eficiența energetică scăzută ca și amplificarea utilizării resurselor de energie; Slabe inițiative de investiții în resurse regenerabile
Conștientizarea privind aspectele de mediu	Slaba conștientizare a sectoarelor guvernamental, privat și public în privința aspectelor de mediu și a implicării acestora în dezvoltarea durabilă
Turism durabil	Practici nedurabile în domeniul turismului care conduc la continuarea deteriorării mediului și la pierderea diversității naturale și a patrimoniului

6.2 Rețeaua de zone protejate (viitoarele arii din Natura 2000)

Sistemul național de zone terestre protejate reprezintă aproximativ 8% din teritoriul României cu 26 vechi rezervații ale biosferei de mari dimensiuni, parcuri naționale și parcuri naturale și 8 noi zone protejate întinse stabilite în 2004 și 2005. În afară de zonele menționate mai sus, există 904 rezervații științifice, monumente ale naturii și rezerve naturale cu o arie totală de aproximativ 17.700 km². Localizările principalelor zone protejate din România sunt prezentate în harta de mai jos.

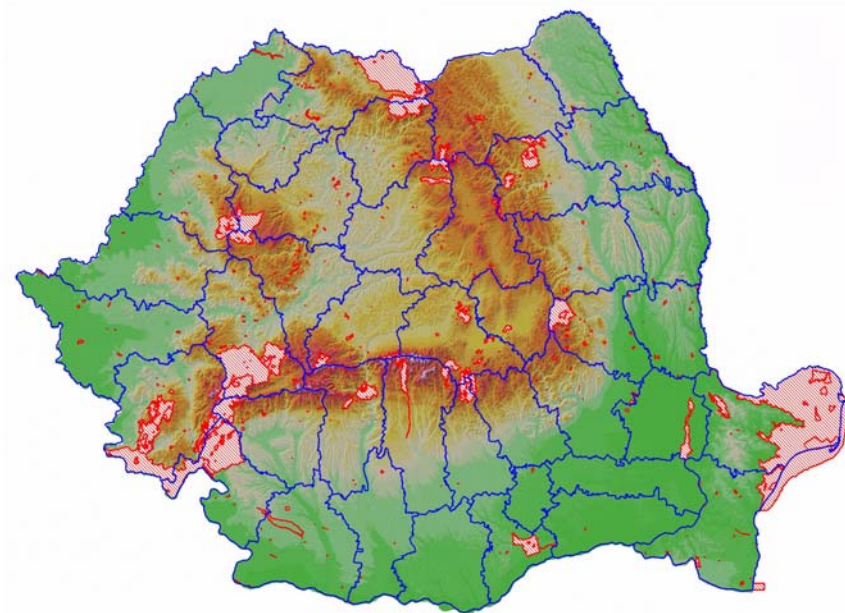

Figura 1: Rețeaua de arii protejate din România

Pentru a respecta cerințele Directivelor europene privind Păsările și Habitatele, este în curs de amenajare în România rețeaua ariilor Natura 2000.

Habitatele, speciile de faună și floră din Directivele privind Păsările și Habitatele au fost identificate pe teritoriul României și prezentate în anexele Legii 462/2001 (modificată prin Legea 345/19.07.2006) privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice.

MMGA a dezvoltat o strategie națională pentru armonizarea cu exigențele europene în termeni de conservare naturală și planuri de acțiune dezvoltate pentru implementarea acestei strategii naționale. În plus, planurile de implementare au fost elaborate cu termenele de timp de implementare a Directivelor privind Păsările și Habitatele.

Zonele naturale protejate identificate și selectate precum și alte componente de peisaj trebuie incluse în Rețeaua Europeană de zone protejate Natura 2000.

În acest moment au fost identificate 28 de zone cu protecție specială care sunt conforme cu cerințele Directivei Păsărilor care să facă parte din rețeaua Natura 2000, care constituie numai începutul acestei activități (aprobate între 2004-2005).

Rețeaua Natura 2000 va acoperi toate cele 5 regiuni bio-geografice (Alpină, Continentală, Panonică, Stepică, Pontică), astfel că va exista o interferență posibilă cu activitățile de dezvoltare a transporturilor din moment ce toate regiunile din România sunt importante din punctul de vedere al Natura 2000.

A fost instituită obligația de a realiza evaluări de mediu pentru toate planurile și proiectele având un impact potențial asupra mediului. Procesul EIA trebuie să evalueze impactul potențial asupra siturilor Natura 2000 și când se va crea această rețea, va constitui o provocare pentru proiectele de transport și altele planificate în cadrul POSM. Un „Ghid metodologic pentru integrarea considerațiilor de biodiversitate în procedurile de evaluare a impactului asupra mediului” a fost elaborat pentru evaluarea impactului asupra rețelei Natura 2000 și bazat pe „Ghidul metodologic” elaborat de Comisia Europeană. Acest ghid ar trebui să constituie un instrument util în procesul de evaluare.

Pentru a permite o evaluare omogenă și rezolvarea problemelor (dacă apar), procedurile de evaluare a impactului trebuie să aibă o componentă puternică de consultare cu toți actorii cheie ai procesului. Actorii cheie din rețeaua Natura 2000 sunt autoritățile implicate în implementarea și gestionarea viitoare a Natura 2000, adică Ministerul Mediului și Gospodăririi Apei, alte autorități competente implicate în conservarea naturii (ANPA, ARPA, ALPA și alte Administrații de Parcuri Naționale și Naturale inclusiv Romsilva), Academia Română (responsabilă de aprobarea științifică a documentelor de reglementare legate de zonele protejate) și ONG-uri care activează în domeniul conservării naturii.

Din moment ce procesul de creare a rețelei Natura 2000 precum și de creare a structurilor și a cadrului necesare pentru o gestionare adecvată și eficientă a sistemului se află în faze incipiente de dezvoltare, se recomandă nu numai organizarea de consultări, ci și implicarea actorilor cheie în evaluarea proiectelor, de exemplu invitarea autorităților din domeniul mediului și a ONG-urilor să furnizeze opinii pentru atenuarea posibilelor efecte negative ale proiectelor (a se vedea pentru detalii capitolele 9 și 10 legate de condițiile de monitorizare și gestionare).

- 7 Obiectivele de protecție a mediului, stabilite la nivel internațional, comunitar sau național, relevante pentru plan sau program și modul în care aceste obiective și orice considerații legate de mediu au fost luate în considerare pe parcursul pregătirii acestuia

7.1 Lista obiectivelor de mediu cu explicarea elaborării acestora

În scopul evaluării efectelor asupra mediului în POSM, au fost selectate mai multe aspecte și obiective legate de mediu și formulate pe baza obiectivelor și obligațiilor naționale și internaționale (europene și globale) pe care le are România în domeniul mediului.

Pentru propunerea unei liste de obiective de mediu relevante, a fost realizată o listă de documente cheie de referință naționale și internaționale și au fost consultate documente strategice cheie, lista fiind prezentată în Anexa 3. Au fost colectate și alte documente relevante la care se face trimitere și au fost prezentate în aceeași anexă.

Problemele și obiectivele relevante legate de mediu propuse pentru evaluarea POSM au fost prezentate în cadrul reuniunii de încadrare a grupului de lucru creat de pentru SEA de Autoritatea de Management (MMGA), reuniune care a avut loc în septembrie 2006. Observațiile primite în timpul și în urma reuniunii au fost luate în considerare de către echipa de experți SEA. Tabelul de mai jos prezintă cadrul final propus pentru problemele de mediu și obiectivele SEA din POSM.

Tabelul 4. Obiective de mediu relevante pentru evaluarea strategică a POSM

Element de mediu	Obiective de mediu relevante
Aer	Menținerea și îmbunătățirea calității aerului ambiental în limitele stabilite de normele legale
	Minimizarea impacturilor asupra calității aerului la nivel rural și urban
Apă	Limitarea poluării apei de la surse punctiforme și difuze de poluare și îmbunătățirea calității apei
Sol	Limitarea poluarea punctiformă și difuză a solului
Schimbările climatice	Reducerea emisiilor care provoacă schimbările climatice
	Facilitarea adaptării la schimbările climatice și facilitarea protecției împotriva eroziunii prin apă și vânt

Element de mediu	Obiective de mediu relevante
Biodiversitate	Protejarea și îmbunătățirea condițiilor și funcțiilor ecosistemelor terestre și acvatice împotriva degradării antropogene, a fragmentării habitatelor și a defrișării
	Păstrarea diversității naturale a faunei, florei și a habitatelor din zonele protejate și potențialele arii Natura 2000
Sănătate umană	Facilitarea îmbunătățirii sănătății umane prin implementarea unor măsuri pentru prevenirea poluării și reducerea vechilor tare (de ex. pesticide, deșeuri miniere, etc.)
	Protejarea și îmbunătățirea condițiilor referitoare la zgomot în localități
Managementul riscului ecologic	Sporirea protecției populației față de riscul asociat dezastrelor naturale
Gestionarea eficientă a resurselor și conservare / gestionarea durabilă a resurselor	Limitarea utilizării resurselor naturale epuizabile
	Reducerea generării de deșeuri, creșterea recuperării deșeurilor și facilitarea reciclării tuturor deșeurilor
Peisaj și patrimoniu cultural	Asigurarea protecției peisajului natural și cultural (de ex. prin revitalizarea zonelor industriale dezafectate)
	Păstrarea, protejarea și reabilitarea zonei de coastă a României de la Marea Neagră asigurând protecția patrimoniului natural (inclusiv a ecosistemelor acvatice și terestre) și cultural, pentru a realiza dezvoltarea durabilă a regiunii
Eficiența energetică și surse de energie regenerabilă	Îmbunătățirea eficienței energetice și a utilizării resurselor de energie
	Facilitarea generării de energie din surse regenerabile
Conștientizarea cu privire la problemele de mediu	Îmbunătățirea comportamentului responsabil față de mediu din partea sectoarelor guvernamental, privat și public, promovând problemele de mediu
Turism durabil	Promovarea unui turism care să asigure un nivel înalt de protecție a mediului și de conservare a naturii

7.2 Evaluarea obiectivelor generale și specifice și a axelor prioritare

Obiectivul global al POSM este **să îmbunătățească standardele de viață și de mediu, concentrându-se în special asupra respectării *acquis-ului* de mediu.**

Pe baza analizei situației mediului din România, concentrându-se asupra celor mai importante probleme de mediu, și pe baza evaluării obiectivelor specifice, echipa SEA propune următoarea reformulare alternativă a obiectivului global propus: **îmbunătățirea standardelor de viață și de mediu în România,**

concentrându-se în special asupra respectării cerințelor aquis-ului de mediu al UE.

Evaluarea obiectivelor specifice s-a concentrat asupra efectelor probabile asupra mediului ale obiectivelor specifice ale PO asupra obiectivelor relevante de mediu. Evaluarea a fost efectuată sub forma unor comentarii, explicând efectele (atât pozitive cât și negative) ce pot fi provocate de implementarea obiectivului specific al PO și a avut ca rezultat o posibilă reformulare a obiectivelor specifice și a axelor prioritare.

Obiective specifice inițiale	Reformulare alternativă propusă pentru obiectivele specifice propuse
Îmbunătățirea accesului la infrastructura de apă, furnizând servicii de alimentare cu apă și canalizare în conformitate cu practicile și politicile UE, în majoritatea zonelor urbane până în 2015	Îmbunătățirea accesului la infrastructura de apă, furnizând servicii de alimentare cu apă și canalizare în conformitate cu practicile și politicile UE, în majoritatea zonelor urbane și rurale până în 2015
Îmbunătățirea calității solului, prin îmbunătățirea serviciilor de gestiune a deșeurilor și reducerea vechilor tare ecologice în cel puțin 30 județe, conform cu practicile și politicile UE până în 2015	Îmbunătățirea calității solului, prin îmbunătățirea serviciilor de gestiune a deșeurilor și reducerea vechilor probleme ecologice în cel puțin 30 județe , conform cu practicile și politicile UE până în 2015.
Reducerea impactului negativ asupra mediului cauzat de vechile centrale termice municipale din majoritatea localităților poluate până în 2015.	-
Protecția și îmbunătățirea biodiversității și a patrimoniului natural prin susținerea managementului zonelor protejate, inclusiv implementarea NATURA 2000	-
Reducerea incidenței dezastrelor naturale care afectează populația, prin implementarea unor măsuri de prevenție în 2015	-

Modificările sugerate pentru obiectivele specifice 1 și 2 nu au fost acceptate de către Autoritatea de Management cu următoarea justificare:

- Investițiile necesare pentru conformarea cu aquis-ul UE în domeniul managementului apei sunt cele mai costisitoare – 19 miliarde Euro până în 2018. Astfel România a primit o perioadă de tranziție pentru conformare cu aquis-ul pentru colectarea, tratamentul și deversarea apelor uzate urbane până în 2015 pentru un număr de 263 localități cu peste 10 000 locuitori (echivalent populație - e.p) și până în 2018 în 2346 localități cu e.p. între 2000 -10000.
- Deoarece POS mediu nu este suficient pentru a acoperi aceste nevoi, vor fi utilizate surse suplimentare. Investiții în infrastructura pentru apă din zonele rurale sunt prevăzute prin Programul Național de Dezvoltare Rurală (vezi strategia pentru Axa prioritară 1, POS Mediu și Capitolul Complementar). Separarea între cele două programe poate fi regăsită în planurile pregătite de MMGA.

Sugestiile pentru alternative ale axelor prioritare (AP) au fost după cum urmează:

AP 1 "Extinderea și modernizarea sistemelor de alimentare cu apă și canalizare";
 AP 2 "Dezvoltarea sistemelor de management integrat al deșeurilor și reabilitarea siturilor contaminate"

AP 3 "Îmbunătățirea sistemelor municipale de termoficare în zonele prioritare ~~se-~~
~~lectate~~";

AP 4 "Implementarea unor sisteme de management ~~adevate~~ pentru protecția na-
turii";

AP 5 "Implementarea infrastructurii ~~adevate~~ **pentru** prevenirea riscurilor **dezas-**
trelor naturale **și industriale** în majoritatea zonelor vulnerabile";

Recomandarea de a include dezastrele industriale in AP 5 a fost respinsa de către AM, care a evidențiat ca, având in vedere resursele financiare limitate din cadrul POSM in comparație cu angajamentele de aderare si problemele de mediu din România, s-a hotărât adresarea doar a riscurilor de mediu considerate ca priorita-
te in Ghidul Strategic Comunitar – inundațiile. In ceea ce privește dezastrele in-
dustriale se vor aplica principiul prevenirii si principiul poluatorul plătește. Direc-
tiva SEVESO a fost transpusa in legislația naționala prin HG 95/2003, amendata.
In concordanta cu prevederile UE, planuri de urgenta pentru prevenirea posibile-
lor accidente industriale care implica substanțe periculoase trebuie realizate si
implementate de operatori.

Evaluarea completă este disponibilă în Anexa 4 a raportului.

8 Efectele semnificative probabile asupra mediului

8.1 Evaluarea domeniilor cheie de intervenție și sugerarea unor măsuri specifice pentru minimizarea, reducerea sau compensare efectelor lor semnificative probabile asupra mediului

După evaluarea axată pe posibilitatea ca POSM să aibă sau nu efecte substanțiale asupra mediului (a se vedea Capitolul 7 și Anexa 4), au fost realizate alte evaluări privind domeniile cheie de intervenție propuse în relație cu obiectivele de mediu relevante, cu alte cuvinte, dacă și cum aceste domenii cheie de sprijin contribuie (sau nu contribuie) la îndeplinirea obiectivelor relevante de mediu.

La începutul evaluării, fiecare dintre domeniile de sprijin a fost evaluat în funcție de următoarea scară:

- + 2: impact pozitiv substanțial al domeniului de sprijin asupra obiectivului de referință dat
- + 1: impact pozitiv al domeniului de sprijin asupra obiectivului de referință
- 0: niciun impact
- 1: impact negativ al domeniului de sprijin asupra obiectivului de referință dat
- 2: impact negativ substanțial al domeniului de sprijin asupra obiectivului de referință dat
- ?: impactul nu poate fi identificat

Comentariile asupra unei părți importante a evaluării, în special dacă s-a identificat un impact negativ, au fost specificate.

Evaluarea a fost desfășurată independent de experții echipei SEA (în total 5 evaluări). Rezultatele evaluărilor au fost sintetizate în tabele (MS Excel) și examinate statistic (s-a calculat abaterea medie și abaterea standard). În cazul deviația standard a fost mai mare de 1 (diferențe substanțiale de evaluare între membrii echipei) evaluarea a fost discutată în cadrul echipei și modificată în mod corespunzător.

Evaluarea a urmărit identificarea unor potențiale conflicte negative importante ale domeniilor de sprijin POSM cu obiectivele de referință pentru protecția mediului. Au fost considerate importante acele conflicte negative pentru care media a fost - 1 sau mai puțin. Pentru aceste conflicte au fost propuse măsuri de reducere pentru minimizarea efectelor adverse asupra mediului a implementării PO CCE.

Următoarele tabele prezintă evaluarea comună a echipei SEA, așa cum a fost aprobată în timpul discuțiilor cu privire la rezultatele evaluărilor independente.

¹ Efecte secundare, cumulative, sinergice, pe termen scurt, mediu și lung, permanente și temporare, pozitive și negative inclusiv cu privire la biodiversitate, populație, sănătate umană, faună, floră, sol, ape, aer, factori climatici, bunuri materiale, patrimoniu cultural, inclusiv patrimoniu arhitectural și arheologic, peisaj și interrelaționarea dintre factorii de mai sus

Tabelul 5. Evaluarea domeniilor cheie de intervenție a POSM**Axa prioritară 1 – „Extinderea și modernizarea sistemelor de alimentare cu apă și canalizare”**

Domeniu cheie de intervenție 1.1: Extinderea/modernizarea sistemelor de alimentare cu apă și canalizare		
Obiective de mediu relevante	Evaluare	Comentarii cu privire la posibilele efecte de mediu
Limitarea poluării apelor din surse punctiforme și difuze și îmbunătățirea calității apei	2	Se preconizează un efect pozitiv semnificativ datorită reducerii poluării apelor de la surse punctiforme datorită operațiilor indicative precum extinderea/reabilitarea rețelelor de canalizare și construirea și consolidarea stațiilor de tratare a apei și a nămolurilor.
Limitarea poluării punctiforme și difuze a solului	1	Va exista un efect pozitiv semnificativ datorită măsurilor care urmăresc reducerea poluării apei. Construirea și consolidarea stațiilor de tratare a apei și a nămolurilor vor reduce scurgerile și astfel vor reduce poluarea solurilor. Se poate preconiza un oarecare impact negativ dacă nămolul tratat, dar încă toxic (poluat cu metale grele, etc.) ar fi utilizat în agricultură.
Facilitarea adaptării la schimbările climatice și facilitarea protecției solului față de eroziunea prin apă și vânt	1	Îmbunătățirile stațiilor de tratare a nămolurilor vor limita emisiile de CH ₄ (metan) și de gaze cu efect de seră. Controlând apele prin diferite tipuri de lucrări hidrotehnice, se va realiza parțial și protecția solului împotriva eroziunii prin apă. Trebuie facilitată în mod deosebit protecția solului împotriva eroziunii prin apă. Se așteaptă un efect pozitiv pe termen lung. Îmbunătățirile stațiilor de tratare a nămolurilor care limitează emisiile de CH ₄ (metan) pot avea efecte colaterale pozitive asupra emisiilor de gaze cu efect de seră.

Domeniu cheie de intervenție 1.1: Extinderea/modernizarea sistemelor de alimentare cu apă și canalizare		
Obiective de mediu relevante	Evaluare	Comentarii cu privire la posibilele efecte de mediu
Protejarea și îmbunătățirea condițiilor și funcțiilor ecosistemelor terestre și acvatice împotriva degradării antropogene, a fragmentării habitatului și a defrișării	0	Extinderea și modernizarea rețelelor și stațiilor de canalizare vor contribui la îmbunătățirea calității apei și solului, îmbunătățind condițiile pentru ecosistemele acvatice. Se așteaptă un efect pozitiv semnificativ. Este importantă respectarea normelor de mediu pentru proiectare și construcție, de aceea trebuie să se efectueze studii de mediu pentru toate activitățile
Păstrarea diversității naturale a faunei, florei și a habitatelor în zonele protejate și potențialele arii Natura 2000	1	Având în vedere reducerea poluării apei anticipate din activitățile acestui DCI, va exista un efect ecologic pozitiv pe termen lung. Se va acorda o atenție deosebită la proiectarea și construcția utilităților planificate conform DCI, locațiilor aflate în apropierea zonelor protejate și a ariilor Natura 2000.
Facilitarea îmbunătățirii sănătății umane prin implementarea unor măsuri care urmăresc prevenirea poluării și reducerea vechilor tare (de ex. pesticidele, deșeurile miniere, etc.)	2	O calitate mai bună a apei potabile, precum și colectarea apelor uzate și sistemele de tratare vor avea un impact pozitiv asupra sănătății umane. Implementarea DCI va contribui și la reducerea numărului de vechi probleme ecologice, în acest caz, reducerea prin tratarea nămolurilor.
Limitarea utilizării resurselor naturale epuizabile	0	O gospodărire mai bună a apelor va limita scurgerile se apă
Păstrarea, protejarea și reabilitarea zonei de coastă a României de la Marea Neagră, asigurând protecția patrimoniului natural (incluzând ecosistemele acvatice și terestre) și cultural, pentru a realiza dezvoltarea durabilă a regiunii	1	Implementarea acestui DCI va conduce la limitarea surselor de poluare punctiformă din zona de coastă a României din regiunea Mării Negre, obținând astfel un efect pozitiv pe termen lung.
Facilitarea generării de energie din surse regenerabile	1	Prin îmbunătățirea calității apei la barajele hidroenergetice, durata de viață a surselor/rezervoarelor va crește, fiind un efect pozitiv indirect asupra generării de hidroenergie

Domeniu cheie de intervenție 1.1: Extinderea/modernizarea sistemelor de alimentare cu apă și canalizare		
Obiective de mediu relevante	Evaluare	Comentarii cu privire la posibilele efecte de mediu
Îmbunătățirea comportamentului de responsabilitate ecologică a sectoarelor guvernamental, privat și public, prin promovarea problemelor de mediu	1	Îmbunătățirea epurării apei uzate și a serviciilor de alimentare cu apă vor conduce direct la îmbunătățirea comportamentului ecologic responsabil al cetățenilor, în ceea ce privește gospodărirea apelor. Controlul și dezvoltarea durabilă a sistemelor de apă și canalizare, vor contribui la creșterea nivelului calității vieții factorilor interesați.
Reformulare propusă a domeniului cheie de intervenție (dacă este cazul): nu		
Recomandările SEA (de ex. condiții de implementare, criterii de selecție etc.):		
Este important să se respecte normele de mediu la proiectarea și construcția instalațiilor de alimentare cu apă și canalizare, de aceea trebuie să se efectueze o EIA pentru toate activitățile, pentru a asigura măsurile de reducere a impactului pentru instalațiile aflate în vecinătatea parcurilor naturale protejate și a siturilor Natura 2000. În România, procedura EIA se derulează pentru orice proiect de investiție în domeniu mediului și reprezintă una dintre cele mai importante cerințe ce trebuie respectată în selecția și aprobarea proiectelor.		

Axa prioritară 2 – „Dezvoltarea sistemelor integrate de gestiune a deșeurilor și reabilitarea siturilor contaminate”

Domeniul cheie de intervenție 2.1: Dezvoltarea sistemelor integrate de gestiune a deșeurilor și extinderea infrastructurii de gestiune a deșeurilor		
Obiective de mediu relevante	Evaluare	Comentarii cu privire la posibilele efecte de mediu
Menținerea și îmbunătățirea calității aerului ambiental în cadrul limitelor stabilite de prevederile legale	1	O gestionare mai bună a deșeurilor va contribui la reducerea poluării aerului. Instalațiile conectate la depozitele ecologice (cele care vor permite colectarea și tratarea gazelor) sunt recomandate. Va exista un efect pozitiv semnificativ pe termen lung, dacă se vor asigura măsurile de control a emisiilor în aer de la depozitele existente și viitoare.
Minimizarea impactului asupra calității aerului la nivel rural și urban	1	O gestionare mai bună a deșeurilor va contribui la reducerea poluării aerului. Poluarea generală a aerului va fi redusă și se așteaptă un efect pozitiv semnificativ pe termen lung.
Limitarea poluării apei din surse punctiforme și difuze și îmbunătățirea calității apei	2	Gestionarea deșeurilor va contribui la reducerea poluării apelor în apropierea vechilor depozitele de gunoi necontrolate și va asigura protecția apelor în locațiile celor noi. Măsurile sunt foarte importante pentru apa freatică. Se așteaptă efecte pozitive pe termen lung.

Domeniul cheie de intervenție 2.1: Dezvoltarea sistemelor integrate de gestiune a deșeurilor și extinderea infrastructurii de gestiune a deșeurilor		
Obiective de mediu relevante	Evaluare	Comentarii cu privire la posibilele efecte de mediu
Limitarea poluării punctiforme și difuze a solului	1	Depozitele de deșeuri reabilitate și cele noi vor avea un impact pozitiv direct asupra reducerii poluării solului. Deschiderea unor sisteme de gestionare a deșeurilor care să urmărească colectarea, sortarea și reciclarea deșeurilor va avea un efect pozitiv semnificativ și pe termen lung. Prin implementarea acestui DCI, va fi abordată una dintre cele mai semnificative surse de poluare a solului. Este recomandat sprijinul activităților care urmăresc reducerea cantității de deșeuri depozitate pe depozitele de deșeuri
Reducerea emisiilor care provoacă schimbări climatice	1	Emisiile de gaze cu efect de seră din depozitele de gunoi vor fi reduse prin implementarea unor facilități de colectare a gazelor, conform propunerilor din acest DCI.
Facilitarea adaptării la schimbările climatice și facilitarea protecției solului împotriva eroziunii prin apă și vânt	0	Va exista un efect pozitiv indirect asupra protecției solului împotriva eroziunii prin apă sau vânt, datorită închiderii vechilor depozite și a depozitelor ilegale. Activitățile care urmăresc reducerea deșeurilor generate și promovarea reciclării deșeurilor și reutilizarea lor, vor spori efectul pozitiv datorită reducerii pe termen lung a poluării.
Protejarea și îmbunătățirea condițiilor și funcțiilor ecosistemelor terestre și acvatice împotriva degradării antropogene, a fragmentării habitatului și a defrișării	1	Se așteaptă un efect pozitiv asupra ecosistemelor terestre.
Păstrarea diversității naturale a faunei, florei și habitatelor din zonele protejate și potențiale situri Natura 2000	1	Poluarea prin deșeuri în zonele protejate este o problemă. Implementarea sistemelor integrate de gestionare a deșeurilor și reducerea depozitelor de deșeuri clandestine vor avea un efect pozitiv semnificativ asupra zonelor protejate existente și a potențialelor situri Natura 2000.
Facilitarea îmbunătățirii sănătății umane prin implementarea măsurilor care urmăresc prevenirea poluării și reducerea vechilor probleme (de ex. pesticidele, deșeurile miniere, etc.)	2	O gestionare mai bună a deșeurilor ca avea un impact ecologic pozitiv (ape, aer, sol, peisaj) și asupra sănătății umane. DCI va avea efect pozitiv datorită măsurilor de curățare pentru reducerea vechilor probleme ecologice, închiderea și curățarea depozitelor clandestine.

Domeniul cheie de intervenție 2.1: Dezvoltarea sistemelor integrate de gestiune a deșeurilor și extinderea infrastructurii de gestiune a deșeurilor		
Obiective de mediu relevante	Evaluare	Comentarii cu privire la posibilele efecte de mediu
Limitarea utilizării resurselor naturale epuizabile	1	Reciclarea și reutilizarea deșeurilor va contribui la reducerea utilizării resurselor naturale epuizabile. Se așteaptă un efect pozitiv semnificativ datorită înființării și utilizării sistemelor integrate de gestionare a deșeurilor.
Reducerea generării de deșeuri, creșterea recuperării deșeurilor și facilitarea reciclării tuturor deșeurilor	2	DCI va avea un efect pozitiv direct pe termen lung prin înființarea structurilor de gestionare a deșeurilor. Trebuie asigurată activarea colectării selective și a reciclării deșeurilor
Asigurarea protecției peisajului natural și cultural (de ex. prin revitalizarea zonelor industriale dezafectate)	1	Construcția de facilități corespunzătoare va asigura protecția peisajului natural și cultural. Efecte pozitive semnificative vor fi obținute dacă deșeurile industriale (de ex. de la centralele de energie pe bază de cărbuni) vor fi reduse și se vor curăța terenurile industriale dezafectate
Păstrarea, protejarea și reabilitarea zonei de coastă a României de la Marea Neagră, asigurând protecția patrimoniului natural (inclusiv ecosistemele acvatice și terestre) și cultural, pentru a realiza o dezvoltare durabilă a regiunii	1	Poluarea datorată deșeurilor va fi mai bine controlată prin stabilirea sistemelor de gestionare a deșeurilor în zonele adiacente Mării Negre. Va exista un efect pozitiv semnificativ datorită reabilitării vechilor terenuri părăsite, precum și un efect indirect al reducerii fluxului de deșeuri aduse de ape deschise (Dunărea) și al reducerii aruncării deșeurilor în mare
Îmbunătățirea eficienței energetice și utilizarea resurselor energetice	1	Reciclarea deșeurilor va asigura eficiența energetică datorită implementării sistemelor integrate de gestionare a deșeurilor. Se va consuma mai puțină energie pentru a ține sub control gestionarea deșeurilor. Reutilizarea produselor și materialelor și utilizarea materialelor reciclate va reduce consumul de resurse naturale. DCI trebuie să permită separarea biomasei și folosirea ei pentru generarea de energie. Efectul pozitiv va fi sporit dacă sortarea și colectarea selectivă a deșeurilor este pusă în funcțiune și există depozite conforme pentru deșeuri (cu colectare de gaz).

Domeniul cheie de intervenție 2.1: Dezvoltarea sistemelor integrate de gestiune a deșeurilor și extinderea infrastructurii de gestiune a deșeurilor		
Obiective de mediu relevante	Evaluare	Comentarii cu privire la posibilele efecte de mediu
Îmbunătățirea comportamentului de responsabilitate ecologică a sectoarelor guvernamental, privat și public, prin promovarea problemelor de mediu	1	Stabilirea colectarea selectivă a deșeurilor, sistemele de sortare și reciclare vor contribui la comportamentele ecologice. Sistemele stabilite pentru gestionarea deșeurilor trebuie să funcționeze alături de un sistem funcțional de conștientizare și educație pentru diferitele părți implicate, ca factor critic pentru succesul implementării acestui DCI. Acțiunile de participare a publicului în domeniul gestionării deșeurilor ar putea îmbunătăți comportamentul ecologic al publicului.
Reformulare propusă a domeniului cheie de intervenție (dacă este cazul): nu există		
Recomandările SEA (de ex. condiții de implementare, criterii de selecție etc.): Efectul pozitiv va fi sporit dacă vor fi stabilite sortarea deșeurilor și colectarea lor selectivă și dacă vor exista depozite de deșeuri integrate (cu colectarea gazelor). Sistemele de gestionare a deșeurilor stabilite vor implica un sistem funcțional de conștientizare și educație pentru diferitele părți implicate.		

Domeniul cheie de intervenție 2.2: Reabilitarea siturilor contaminate		
Obiective de mediu relevante	Evaluare	Comentarii cu privire la posibilele efecte de mediu
Menținerea și îmbunătățirea calității aerului ambiental în limitele stabilite de normele legale	1	Se preconizează un impact pozitiv indirect.
Minimizarea impactului asupra calității aerului la nivel rural și urban	1	Se așteaptă un impact pozitiv indirect.
Limitarea poluării apei din surse punctiforme și difuze și îmbunătățirea calității apei	1	Reabilitarea siturilor contaminate va asigura limitarea poluării apelor și va îmbunătăți calitatea apei subterane. Dacă vechile depozite de diferite tipuri de deșeuri toxice, chimicale, etc. vor fi tratate, riscul poluării apelor subterane va fi redus. Este importantă reducerea vechilor probleme legate de poluarea activă pentru a permite îmbunătățirea situației mediului, a naturii și protecția sănătății.
Limitarea poluării punctiforme și difuze a solului	1	Reabilitarea vechilor tare ecologice, va avea un impact direct asupra limitării poluării solului. Este așteptat un efect pozitiv semnificativ.

Domeniul cheie de intervenție 2.2: Reabilitarea siturilor contaminate		
Obiective de mediu relevante	Evaluare	Comentarii cu privire la posibilele efecte de mediu
Reducerea emisiilor care provoacă schimbările climatice	1	Va exista un efect pozitiv indirect asupra emisiilor de gaze cu efect de seră
Facilitarea adaptării la schimbările climatice și facilitarea protejării solului împotriva eroziunii prin apă și vânt	1	Protecția solului împotriva eroziunii cu acizi de la închiderea și curățarea depozitelor clandestine și a vechilor probleme va avea un efect pozitiv asupra protecției solului împotriva eroziunii prin apă și vânt, reducând condițiile pentru răspândirea poluării
Protejarea și îmbunătățirea condițiilor și funcțiilor ecosistemelor terestre și acvatice împotriva degradării antropogene, a fragmentării habitatului și a defrișării	1	Eliminarea și curățarea vechilor zone contaminate va avea un impact direct semnificativ asupra ecosistemelor terestre și acvatice.
Păstrarea diversității naturale a faunei, florei și habitatelor în ariile protejate și ariile din Natura 2000	1	Se preconizează un efect pozitiv indirect
Facilitarea îmbunătățirii sănătății umane prin implementarea măsurilor care urmăresc prevenirea poluării și reducerea vechilor tare (de ex. pesticidele, deșeurile miniere, etc.)	2	O mai bună calitate a mediului, datorată curățării vechilor probleme va asigura o îmbunătățire a sănătății umane, având așadar un efect pozitiv semnificativ pentru mediu. Recuperarea siturilor contaminate asociate cu dezvoltările economice vor avea prioritate
Limitarea utilizării resurselor naturale epuizabile	0	Ar putea exista un oarecare efect pozitiv. În cazul dezmembrării unor vechi zone industriale și reutilizarea sau reciclarea materialelor extrase, obiectivul va fi parțial atins.
Reducerea generării de deșeuri, creșterea recuperării deșeurilor și facilitarea reciclării tuturor deșeurilor	1	În cazul în care materiale reutilizabile sunt localizate în zonele vechilor tare ecologice și realizează utilizarea lor, va exista un oarecare efect pozitiv. O astfel de reutilizare poate fi inițiată în cazul construcțiilor (pentru construcția de drumuri) sau a deșeurilor organice (vechi ferme).
Asigurarea protecției peisajului natural și cultural (de ex. prin revitalizarea zonelor industriale dezafectate)	1	Reabilitarea vechilor tare ecologice va avea un efect pozitiv direct asupra peisajului cultural și revitalizarea zonelor industriale dezafectate.

Domeniul cheie de intervenție 2.2: Reabilitarea siturilor contaminate		
Obiective de mediu relevante	Evaluare	Comentarii cu privire la posibilele efecte de mediu
Păstrarea, protejarea și reabilitarea zonei de coastă a României de la Marea Neagră, asigurând protecția patrimoniului natural (incluzând ecosistemele acvatice și terestre) și cultural, pentru a realiza dezvoltarea durabilă a regiunii	1	Prin reabilitarea vechilor probleme ecologice situate în apele și ecosistemele din vecinătatea zonei de coastă a Mării Negre va fi atins obiectivul. Va exista un efect pozitiv semnificativ dacă sunt reabilite zonele de-a lungul coastei
Îmbunătățirea eficienței energetice și a utilizării resurselor naturale	0	Nu este un efect direct, decât dacă zonele reabilite sunt folosite pentru producția de combustibili biologici
Îmbunătățirea comportamentului de responsabilitate ecologică a sectoarelor guvernamental, privat și public, prin promovarea problemelor de mediu	2	Prin identificarea/recunoașterea și gestionarea vechilor probleme ecologice, va exista un efect pozitiv semnificative, pe termen lung. Implicarea publicului va consolida efectul pozitiv și va oferi un exemplu pozitiv de comportament ecologic a guvernului și a sectorului public și privat.
Reformulare propusă pentru domeniul cheie de intervenție (dacă este cazul): nu există		
Recomandările SEA (de ex. condiții de implementare, criterii de selecție etc.): Prin închiderea vechilor depozite de deșeuri se va obține un efect direct semnificativ. Este recomandat să se folosească terenurile recuperate pentru reîmpădurire. În cazul recuperării unor materiale reutilizabile, ele pot fi folosite ca materiale construcție pentru construcția de drumuri, etc. Se poate obține un efect asupra generării de energie și a sistemelor de energie regenerabilă dacă se promovează producția de combustibili biologici în astfel de locații. Identificarea depozitelor clandestine poate fi consolidată, dacă publicul și ONG-urile vor fi susținute.		

Axa prioritară 3 – „Îmbunătățirea sistemelor de încălzire municipală în zonele prioritare selectate”

Domeniul cheie de intervenție 3.1: Reabilitarea sistemelor de încălzire municipală în „punctele fierbinți”		
Obiective de mediu relevante	Evaluare	Comentarii cu privire la posibilele efecte de mediu

Domeniul cheie de intervenție 3.1: Reabilitarea sistemelor de încălzire municipală în „punctele fierbinți”		
Obiective de mediu relevante	Evaluare	Comentarii cu privire la posibilele efecte de mediu
Mentținerea și îmbunătățirea calității aerului ambiental în limitele stabilite de normele legale	2	Reabilitarea sistemelor de încălzire municipală prin reabilitarea cazanelor și a turbinelor și introducerea celor mai bune tehnologii disponibile pentru SO ₂ , NO _x și reducerea prafului, va contribui la îmbunătățirea calității aerului și va avea un efect pozitiv semnificativ pe termen lung
Minimizarea impactului asupra calității aerului la nivel rural și urban	2	Măsurile planificate în DCI vor contribui la îmbunătățirea calității aerului, în special în zonele urbane. Reducerea emisiilor poluante de la centrale termice municipale va fi contribuția majoră la calitatea aerului, după reducerea impactului transportului.
Limitarea poluării punctiforme și difuze a solului	1	Reabilitarea depozitelor neconforme pentru zgură și cenușă va contribui la reducerea poluării punctiforme și difuze a solului. Mai mult, reducerea emisiilor din aer propuse prin măsuri, va avea un efect pozitiv semnificativ asupra poluării difuze a solului, prin reducerea acidificării și contaminării solului cu metale grele și alte particule
Reducerea emisiilor care provoacă schimbările climatice	1	Reabilitarea zonelor problematice din punct de vedere a încălzirii municipale va conduce direct la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră. Se așteaptă un efect direct semnificativ.
Protejarea și îmbunătățirea condițiilor și funcțiilor ecosistemelor terestre și acvatice împotriva degradării antropogene, a fragmentării habitatului și a defrișării	0	Va exista o reducere a poluării aerului, care va conduce la îmbunătățirea condițiilor și funcțiilor ecosistemelor terestre și acvatice. Se așteaptă efecte pozitive directe și indirecte pe termen lung
Facilitarea îmbunătățirii sănătății umane prin implementarea măsurilor care urmăresc prevenirea poluării și reducerea vechilor probleme (de ex. pesticide, deșeuri miniere, etc.)	2	O calitate mai bună a aerului și reducerea pierderilor de energie, condiții mai bune de viață și igienă, datorate unui proces îmbunătățit de transfer al energiei, vor facilita direct sau indirect îmbunătățirea sănătății umane

Domeniul cheie de intervenție 3.1: Reabilitarea sistemelor de încălzire municipală în „punctele fierbinți”		
Obiective de mediu relevante	Evaluare	Comentarii cu privire la posibilele efecte de mediu
Limitarea utilizării resurselor naturale epuizabile	1	Reabilitarea rețelelor de distribuție a apei calde și a agentului termic și introducerea contorizării va îmbunătăți eficiența energetică. DCI va contribui la un control mai bun asupra cantităților de combustibil folosit, consumul de energie la capătul conductei, oportunitatea utilizării combustibililor alternativi (biomasa), introducerea sistemelor de co-generare, precum și reducerea pierderilor de apă și căldură în timpul procesului.
Asigurarea protecției peisajului natural și cultural (de ex. prin revitalizarea terenurilor industriale dezafectate)	0	Reabilitarea depozitelor neconforme pentru zgură și cenușă va contribui la protecția peisajului cultural.
Îmbunătățirea eficienței energetice și utilizarea resurselor de energie	2	Reabilitarea rețelelor de distribuție a apei calde și a agentului termic și introducerea contorizării, va îmbunătăți eficiența energetică și va avea un efect direct semnificativ pe termen lung asupra resurselor de energie consumate și asupra reducerii pierderilor de energie în sistemul de producție și distribuție. Trebuie încurajată și co-generarea.
Facilitarea generării de energie din surse regenerabile	1	Va exista un efect pozitiv indirect asupra generării de energie din surse regenerabile, datorită eficienței crescute; totuși, măsurile prevăzute de DCI pot fi extinse pentru a include conversia generării de energie din surse convenționale la surse regenerabile. Susținerea unor măsuri adecvate pentru energie, poate permite introducerea resurselor regenerabile.
Îmbunătățirea comportamentului de responsabilitate ecologică a sectoarelor guvernamental, privat și public, prin promovarea problemelor de mediu	1	Reabilitarea rețelelor de distribuție a apei calde și a agentului termic și, în special, introducerea contorizării va îmbunătăți responsabilitățile ecologice guvernamentale, private și publice. Va exista un efect pozitiv semnificativ pe termen lung.
Reformularea propusă pentru domeniul cheie de intervenție (dacă există): nu există		

Domeniul cheie de intervenție 3.1: Reabilitarea sistemelor de încălzire municipală în „punctele fierbinți”		
Obiective de mediu relevante	Evaluare	Comentarii cu privire la posibilele efecte de mediu
<p>Recomandările SEA (de ex. condiții de implementare, criterii de selecție etc.):</p> <p>Pentru a spori efectul pozitiv al măsurilor din cadrul DCI, se propune introducerea contorizării nu numai pentru circulația apei în sistem, ci și pentru căldura generată și consumată la capătul conductei. Măsurile din cadrul DCI pot fi extinse pentru a include conversia generării de energie din surse convenționale la surse regenerabile. Aceste criterii de selecție vor fi utile în locațiile cu resurse biologice pentru energie disponibile sau cu potențial de a le produce (cum ar fi rumegușul, biogazul sau combustibilul biologic). BATs și co-generarea trebuie încurajate și promovate.</p>		

Axa prioritară 4 – „Implementarea sistemelor adecvate de management pentru protecția naturii”

Domeniul cheie de intervenție 4.1: Dezvoltarea planurilor de infrastructură și management pentru protecția biodiversității și Natura 2000		
Obiective de mediu relevante	Evaluare	Comentarii privind posibilele efecte de mediu
Protejarea și îmbunătățirea condițiilor și funcțiilor ecosistemelor terestre și acvatice împotriva degradării antropogene, a fragmentării habitatului și a defrișării	1	Dezvoltarea infrastructurii și a capacității zonelor protejate și a autoprotățiilor de management Natura 2000, elaborarea studiilor științifice, a inventarelor, monitorizarea și cartografierea vor proteja și îmbunătăți ecosistemele. Se propune suplimentarea activităților eligibile prin susținerea organizațiilor neguvernamentale implicate în activitățile de protecție a mediului.
Păstrarea diversității naturale a faunei, florei și a habitatelor din zonele protejate și potențialele arii Natura 2000	1	Activitățile planificate în cadrul DCI vor avea un efect pozitiv direct și semnificativ asupra protecției diversității naturale din zonele protejate și potențialele situri Natura 2000. Se propune suplimentarea activităților eligibile prin susținerea organizațiilor neguvernamentale implicate în activitățile de protecție a mediului.
Limitarea utilizării resurselor naturale epuizabile	1	Consolidarea capacității de management va contribui la limitarea utilizării resurselor naturale.
Asigurarea protecției peisajului natural și cultural (de ex. prin revitalizarea zonelor industriale dezafectate)	1	Dezvoltarea planurilor de infrastructură și management pentru protejarea biodiversității și pentru Natura 2000 va asigura protecția peisajului natural.
Păstrarea, protejarea și reabilitarea zonei de coastă a României de la Marea Neagră, asigurând protecția patrimoniului natural (incluzând ecosistemele acvatice și terestre) și cultural, pentru a realiza dezvoltarea durabilă a regiunii	0	DCI va afecta pozitiv reabilitarea zonei de coastă a României de la Marea Neagră prin dezvoltarea infrastructurii necesare pentru reabilitarea și îmbunătățirea zonei, dacă măsurile specifice vor fi finanțate și implementate pe litoralul Mării Negre. Criteriile specifice de selecție propuse în raportul SEA sunt recomandate pentru a permite obținerea unui efect pozitiv mai puternic.
Facilitarea generării de energie din surse regenerabile	1	Ar putea exista efecte pozitive indirecte

Domeniul cheie de intervenție 4.1: Dezvoltarea planurilor de infrastructură și management pentru protecția biodiversității și Natura 2000		
Obiective de mediu relevante	Evaluare	Comentarii privind posibilele efecte de mediu
Îmbunătățirea comportamentului de responsabilitate ecologică a sectoarelor guvernamental, privat și public, prin promovarea problemelor de mediu	2	Un management mai bun al zonelor protejate și al potențialelor arii Natura 2000 va îmbunătăți comportamentul ecologic al publicului și al sectorului economiei, având un efect pozitiv semnificativ asupra obiectivelor. Dacă organizațiile neguvernamentale vor fi sprijinite în cadrul asistenței pentru construcția capacității instituționale (pentru elaborarea studiilor științifice, a inventarelor, pentru monitorizare și cartografiere) efectul pozitiv va fi sporit.
Promovarea unui turism care să asigure un nivel înalte de protecție a mediului și conservare a naturii	1	Structuri mai bune și o infrastructură mai bune de management în zonele protejate și potențialele situri Natura 2000 pot contribui direct la dezvoltarea durabilă a turismului datorită măsurilor care permit conservarea naturii și mobilitatea turistică în zona protejată, cu cel mai mic efect negativ.
Reformulare propusă pentru domeniul cheie de intervenție (dacă există): nu există		
Recomandările SEA (de ex. condiții de implementare, criterii de selecție etc.):		
<p>Se propune suplimentarea activităților eligibile pentru susținerea organizațiilor neguvernamentale care activează în domeniul protecției naturii. O capacitate consolidată de management va contribui la limitarea utilizării resurselor naturale. Pentru potențarea efectului pozitiv se propune dezvoltarea strategiei naționale pentru utilizarea sustenabilă a resurselor naturale.</p> <p>DCI va afecta în mod pozitiv reabilitarea zonei de coastă a României de la Marea Neagră, dezvoltând infrastructura necesară pentru reabilitarea și îmbunătățirea zonei, dacă sunt finanțate și implementate măsurile specifice pentru litoralul Mării Negre. Criteriile de selecție ecologică propuse în raport sunt recomandate pentru a permite obținerea unui efect pozitiv mai puternic.</p>		

Domeniul cheie de intervenție 4.2: Dezvoltarea și implementarea planurilor de management pentru zonele protejate		
Obiective de mediu relevante	Evaluare	Comentarii privind posibilele efecte de mediu
Protejarea și îmbunătățirea condițiilor și funcțiilor ecosistemelor terestre și acvatice împotriva degradării antropogene, a fragmentării habitatului și a defrișării	2	Se preconizează un efect pozitiv direct datorită DCI prin asigurarea managementului viitor a tuturor ecosistemelor

Domeniul cheie de intervenție 4.2: Dezvoltarea și implementarea planurilor de management pentru zonele protejate		
Obiective de mediu relevante	Evaluare	Comentarii privind posibilele efecte de mediu
Păstrarea diversității naturale a faunei, florei și a habitatelor din zonele protejate și potențialele arii Natura 2000	2	Se preconizează un efect pozitiv direct datorită DCI prin asigurarea managementului viitor al zonelor protejate și al potențialelor arii Natura 2000
Limitarea utilizării resurselor naturale epuizabile	1	Ar putea exista un efect pozitiv datorită planurilor de management și potențiala reducerii a presiunii asupra resurselor naturale din zonele protejate
Asigurarea protecției peisajului natural și cultural (de ex. prin revitalizarea zonelor industriale dezafectate)	2	Se poate aștepta un oarecare efect pozitiv indirect asupra zonelor din vecinătatea zonelor protejate, care conțin terenuri industriale dezafectate
Păstrarea, protejarea și reabilitarea zonei de coastă a României de la Marea Neagră, asigurând protecția patrimoniului natural (incluzând ecosistemele acvatice și terestre) și cultural, pentru a realiza dezvoltarea durabilă a regiunii	2	Se preconizează un efect pozitiv direct datorită planurilor de management implementate pe zona de coastă a României de la Marea Neagră
Facilitarea generării de energie din surse regenerabile	1	Se poate aștepta un efect pozitiv indirect, dacă planurile de management vor conține măsuri cu privire la generarea sustenabilă a energiei pentru zonele protejate și parcurile naționale
Îmbunătățirea comportamentului de responsabilitate ecologică a sectoarelor guvernamental, privat și public, prin promovarea problemelor de mediu	2	Se preconizează un efect pozitiv direct a planurilor de management asupra comportamentului ecologic, datorită măsurilor prevăzute pentru conservarea mediului din zonele protejate și promovarea și aplicarea lor
Promovarea unui turism care să asigure un nivel înalt de protecție a mediului și conservare a naturii	2	Se preconizează un efect pozitiv direct, deoarece planurile de management pentru zonele protejate conțin măsuri legate de turism. Este recomandat să se realizeze SEA pentru acele planuri pentru a asigura o consultare cât mai largă a factorilor implicați în pregătirea și implementarea măsurilor cuprinse în planuri.
Reformularea propusă pentru domeniul cheie de intervenție (dacă există): nu există		

Domeniul cheie de intervenție 4.2: Dezvoltarea și implementarea planurilor de management pentru zonele protejate		
Obiective de mediu relevante	Evaluare	Comentarii privind posibilele efecte de mediu
<p>Recomandările SEA (de ex. condiții de implementare, criterii de selecție etc.):</p> <p>In timpul pregătirii planurilor de management pentru ariile protejate, pentru maximizarea beneficiilor planurilor de management, se recomanda desfășurarea dezbaterilor publice cu toți cei interesați și care desfășoară activități în zona precum proprietarii din ariile protejate sau din vecinătatea lor. În plus, se recomanda instruirea partenerilor și campanii de conștientizare publică în cazul fiecărui proiect de protejare a biodiversității.</p>		

Axa prioritară 5 – „Implementarea infrastructurii adecvate pentru prevenirea riscului de inundații în cele mai vulnerabile zone”

Domeniu cheie de intervenție 5.1: Protecția împotriva inundațiilor		
Obiective de mediu relevante	Evaluare	Comentarii privind posibilele efecte de mediu
Facilitarea adaptării la schimbările climatice și facilitarea protecției solului împotriva eroziunii cauzate de apă și vânt	1	Infrastructura pentru prevenirea inundațiilor, reducerea consecințelor distructive ale inundațiilor și bazele de date cu informații, hărțile de risc, precum și prevenirea riscului de inundații vor contribui semnificativ la adaptarea la schimbările climatice și vor facilita protecția solului împotriva eroziunii cauzate de apă și vânt
Protejarea și îmbunătățirea condițiilor și funcțiilor ecosistemelor terestre și acvatice împotriva degradării antropogene, fragmentării habitatelor și defrișării	1	Impactul construcțiilor asupra prevenirii inundațiilor poate avea efecte negative semnificative asupra ecosistemelor acvatice și terestre. Toate facilitățile propuse trebuie să beneficieze de EIA adecvată pentru a reduce potențialul lor impact negativ.
Conservarea diversității naturale a faunei, florei și habitatelor din ariile protejate și potențiale amplasamente din Natura 2000	1	Construcțiile pentru prevenirea inundațiilor pot genera efecte negative semnificative asupra ecosistemelor acvatice și terestre. Toate facilitățile propuse trebuie să beneficieze de o EIA adecvată pentru a reduce potențialul lor impact negativ.
Facilitarea îmbunătățirii sănătății umane prin implementarea măsurilor care vizează prevenirea poluării și reducerea impactului surselor contaminate cu diverși poluanți (de ex. pesticide, deșeuri miniere etc.)	0	Se va înregistra un efect pozitiv semnificativ datorat implementării măsurilor de prevenire a inundațiilor în anumite amplasamente, salvând vieți omenești și asigurând informarea și formarea publicului cu privire la gestionarea reducerii riscurilor. Efectele pozitive vor fi mai puternice dacă se includ și ONG-urile ca beneficiare a sprijinului acordat și ca membrii activi în toate acțiunile întreprinse
Creșterea protecției populației împotriva riscului asociat dezastrelor naturale	2	Lucrările de construcție pentru prevenirea inundațiilor și elaborarea hărților de riscuri și risc de inundații vor duce la o mai bună protecție a populației împotriva riscurilor asociate. SEA și/sau EIA trebuie să fie elaborate pentru planurile și/sau proiectele care solicită finanțare în cadrul acestei măsuri. Se recomandă implicarea ONG-urilor în perioada de implementare a proiectelor care beneficiază de sprijin.

Domeniu cheie de intervenție 5.1: Protecția împotriva inundațiilor		
Obiective de mediu relevante	Evaluare	Comentarii privind posibilele efecte de mediu
Asigurarea protecției peisajului natural și cultural (adică prin re-vitalizarea zonelor industriale dezafectate)	0	Se vor înregistra efecte negative asupra peisajului natural din cauza măsurilor implementate și se va înregistra un efect pozitiv dacă măsurile care susțin reconstruirea zonelor inundabile vor beneficia de sprijin.
Conservarea, protecția și reabilitarea zonei costiere a Mării Negre, asigurând protecția patrimoniului natural (inclusiv ecosistemele acvatic și terestru) și cultural în vederea atingerii unui nivel de dezvoltare durabilă a regiunii	1	Este posibil să nu existe un impact direct asupra zonei costiere românești a Mării Negre din cauza implementării măsurilor. Măsuri mai bune de protecție împotriva inundațiilor vor reduce riscurile asociate cu poluarea Dunării în urma inundațiilor, prin urmare este posibilă reducerea riscului de poluare a Mării Negre.
Îmbunătățirea unui comportament responsabil în privința mediului din partea guvernului, sectoarelor public și privat prin promovarea implicării în problemele de mediu	1	Vor exista anumite efecte pozitive datorate măsurilor care vizează elaborarea de hărți de risc și prevenire a riscului de inundații, planuri și măsuri, inclusiv informarea publicului și educarea în privința reducerii riscurilor
Reformularea propusă pentru domeniul cheie de intervenție (dacă există): nu există		
Recomandarea SEA (de exemplu, condițiile de implementare, criteriile de selecție etc.):		
<p>Măsurile de protecție împotriva inundațiilor au fost modificate în cursul ultimelor inundații și suprafețele umede inițiale au fost parțial recuperate de fluviul Dunărea. Prin implementarea unui plan durabil de management împotriva inundațiilor, trebuie să se realizeze o mai bună selecție a ariilor considerate ca fiind zone umede și protejate împotriva inundațiilor. Principala preocupare privind construcțiile și lucrările de reabilitare este legată de posibila construcție de bariere de beton, care nu ar trebui să beneficieze de sprijin. EIA trebuie realizată astfel încât să se asigure prezentarea celor mai bune alternative.</p> <p>Se va înregistra un efect negativ pentru peisajul natural din cauza unor măsuri implementate și se va înregistra un efect pozitiv datorat măsurilor care susțin reconstruirea zonelor inundabile.</p>		

Domeniu cheie de intervenție 5.2: Reducerea eroziunii zonei costiere		
Obiective de mediu relevante	Evaluare	Comentarii privind posibilele efecte de mediu
Facilitarea adaptării la schimbările climatice și facilitarea protecției solului împotriva eroziunii cauzate de apă și vânt	1	Reabilitarea litoralului Mării Negre afectat de eroziune va facilita protecția solului. Se va înregistra un efect pozitiv semnificativ direct în cazul obiectivului.

Domeniu cheie de intervenție 5.2: Reducerea eroziunii zonei costiere		
Obiective de mediu relevante	Evaluare	Comentarii privind posibilele efecte de mediu
Protejarea și îmbunătățirea condițiilor și funcțiilor ecosistemelor terestre și acvatice împotriva degradării antropogene, fragmentării habitatelor și defrișării	2	Metodele potrivite și durabile de protecție împotriva eroziunii costiere vor ajuta în mod direct la îmbunătățirea și menținerea durabilă a tuturor ecosistemelor marine ale Mării Negre (relația directă între barierele de protecție de sub apă și formarea și dezvoltarea ecosistemelor marine existente). Se va înregistra un impact negativ asupra ecosistemelor terestre și acvatice din cauza activității antropogene
Conservarea diversității naturale a faunei, florei și habitatelor din ariile protejate și potențiale amplasamente din Natura 2000	2	Desemnarea și îmbunătățirea rețelei Natura 2000 în regiune poate fi afectată de reducerea eroziunii zonei costiere. Tehnicile de evaluare a impactului trebuie folosite pentru a evalua impactul și pentru a propune soluții în astfel de cazuri.
Facilitarea îmbunătățirii sănătății umane prin implementarea măsurilor care vizează prevenirea poluării și reducerea impactului siturilor contaminate cu diverși poluanți (de ex. pesticide, deșeuri miniere etc.)	0	Va exista un efect pozitiv indirect asupra sănătății umane din cauza activităților DCI.
Creșterea protecției populației împotriva riscului asociat dezastrelor naturale	1	Reducerea eroziunii zonei costiere va duce la creșterea nivelului de protecție al populației împotriva riscurilor asociate. O elaborare insuficientă a planurilor de gestionare a eroziunii zonei costiere poate duce la o „deplasare” greșită a curenților din mare. SEA și/sau EIA trebuie să fie realizate pentru planurilor și/sau proiectele care solicită finanțare în cadrul acestei măsuri. Se recomandă implicarea ONG-urilor în implementarea proiectelor susținute.
Asigurarea protecției peisajului natural și cultural (adică prin revitalizarea zonelor industriale dezafectate)	0	Protecția peisajului natural și cultural în cadrul acestor activități va fi posibilă dacă se realizează EIA. În caz contrar, se vor înregistra efecte negative semnificative
Conservarea, protecția și reabilitarea zonei costiere a Mării Negre, asigurând protecția patrimoniului natural (inclusiv ecosistemele acvatice și terestre) și cultural în vederea atingerii unui nivel de dezvoltare durabilă a regiunii	2	Măsurile durabile împotriva eroziunii zonei costiere vor duce la o mai bună conservare, protecție și reabilitare a zonei costiere românești a Mării Negre dacă se implementează măsuri selectate în mod corespunzător. Se va înregistra un efect pozitiv direct

Domeniu cheie de intervenție 5.2: Reducerea eroziunii zonei costiere		
Obiective de mediu relevante	Evaluare	Comentarii privind posibilele efecte de mediu
Îmbunătățirea unui comportament responsabil în privința mediului din partea guvernului, sectoarelor public și privat prin promovarea implicării în problemele de mediu	1	Vor exista anumite efecte pozitive dacă se selectează și implementează măsurile adecvate
Reformularea propusă pentru domeniul cheie de intervenție (dacă există): nu există		
Recomandări SEA (de exemplu, condiții de implementare, criteriile de selecție etc.):		
<p>Metodele potrivite și durabile de protecție împotriva eroziunii costiere vor ajuta în mod direct la îmbunătățirea și menținerea tuturor ecosistemelor marine ale Mării Negre (relația directă între barierele de protecție de sub apă și formarea și dezvoltarea ecosistemelor marine existente). Reducerea eroziunii zonei costiere va permite o mai bună protecție a populației împotriva riscurilor asociate. O analiză insuficientă și planuri necorespunzătoare de gestionare a eroziunii zonei costiere ar putea duce la luarea unor decizii și măsuri greșite care ar duce la creșterea eroziunii zonei costiere, prin urmare trebuie să se folosească în fiecare caz metode de evaluare a impactului, sprijinul asigurat de experți și instrumentele de evaluare.</p> <p>Trebuie evaluate legătura și impacturile asupra desemnării și îmbunătățirii rețelei Natura 2000 în regiune. Principala preocupare pentru reabilitare reprezintă construirea marilor bariere de beton.</p>		

Condițiile cheie și măsurile de reducere a impactului propuse pe baza evaluării domeniilor cheie de intervenție sunt:

- o toate facilitățile/proiectele care au un potențial impact asupra rețelei Natura 2000 trebuie să fie supuse unei EIA adecvate pentru a reduce potențialele impacturi negative ale acestora;
- o strategiile de protecție împotriva inundațiilor propuse la nivel național și regional (DCI 5.1) trebuie să beneficieze de SEA din cauza zonelor mari care vor fi afectate, pentru a putea evalua potențialele efecte cumulative de mediu ale acțiunilor propuse. În plus, proiectele individuale din cadrul DCI trebuie să beneficieze de EIA pentru a putea reduce posibilele efecte negative ale acestora. Trebuie să se aplice o abordare în trepte a EM pentru a evita duplicarea evaluărilor.
- o În cadrul DCI 5.2 (protecția și reabilitarea litoralului Mării Negre) SEA și/sau EIA trebuie să fie realizate pentru programele și proiectele care se implementează în cadrul DCI. Principiile și acțiunile trebuie să fie corelate cu planul ICZM.
- o Trebuie să se asigure implicarea publicului general și a ONG-urilor în perioada de elaborare a strategiilor și programelor, precum și a SEA și EIA.

8.2 Evaluarea efectelor cumulative ale POSM asupra obiectivelor de mediu relevante

Efectele cumulative de mediu generate de implementarea POSM au fost analizate cu ajutorul unei abordări simplificate propuse în Metodologia Manualului SEA. Efectele cumulative sunt efecte care rezultă din schimbările incrementale determinate de alte acțiuni din trecut, prezent sau care pot fi prevăzute în viitor, îm-

preună cu propunerea. Efectele cumulative pot fi determinate de acțiuni individuale, minore dar colective semnificative, care au loc într-o anumită perioadă de timp.

Pentru această analiză s-au folosit informații generate de evaluările anterioare ale măsurilor individuale din documentul de programare, prezentate în sub-capitolul 8.1. În scopul realizării acestei analize, au fost colectate toate efectele domeniilor cheie de intervenție propuse cu privire la obiectivele de mediu relevante. Acest lucru a permis luarea în considerare a efectelor semnificative de mediu cumulative care ar putea apărea în cazul fiecărui DCI.

Evaluarea este prezentată pentru fiecare obiectiv de mediu relevant, rezumând efectele pozitive și negative, precum și efectele globale cumulative.

Tabel 6. Rezumat al efectelor de mediu cumulative posibile ale POSM

Obiective de mediu relevante	Efecte asupra mediului	Efect global cumulativ
Menținerea și îmbunătățirea calității aerului ambiental în limitele stabilite de normele legislative	Pozitive: <ul style="list-style-type: none"> - Reabilitarea vechilor zone contaminate în trecut va asigura o mai bună calitate a aerului; - Reabilitarea sistemului central de încălzire prin reabilitarea cazanelor și turbinelor și introducerea CTD pentru SO₂, NO_x și reducerea prafului vor contribui la îmbunătățirea calității aerului și vor avea un efect pozitiv semnificativ pe termen lung 	Este posibil ca PO să aibă un efect global pozitiv semnificativ asupra îmbunătățirii calității aerului în zonele în care sunt depășite CMA
Minimizarea impacturilor asupra calității aerului la nivel rural și urban	Pozitive: <ul style="list-style-type: none"> - O mai bună gestionare a deșeurilor va contribui la reducerea poluării aerului - Reabilitarea sistemelor centrale de încălzire din zonele „fierbinți” va duce la îmbunătățirea calității aerului, în special în zonele urbane. Reducerea emisiilor poluante provenite din instalațiile de încălzire centrală va reprezenta unul din factorii principali care va contribui la calitatea aerului după reducerea impactului generat de transport; 	Este posibil ca PO să aibă un efect global pozitiv semnificativ asupra îmbunătățirii calității aerului în zonele urbane și rurale.

Obiective de mediu relevante	Efecte asupra mediului	Efect global cumulativ
Limitarea poluării apei din surse punctiforme și difuze și îmbunătățirea calității apei	Pozitive: <ul style="list-style-type: none"> - Efect pozitiv semnificativ datorat reducerii poluării apei din surse punctiforme cauzată de operațiuni indicative, cum ar fi extinderea/reabilitarea rețelelor de apă și canalizare, construirii și modernizării stațiilor de tratare a apelor uzate și a unităților de tratare a nămolului; - Gestionarea deșeurilor va contribui la reducerea poluării apei în zonele din apropierea depozitelor de deșuri vechi și necontrolate și va asigura protecția apei în amplasamentele noilor depozite; - Reabilitarea vechilor zone contaminate va asigura reducerea poluării apei și îmbunătățirea calității apei subterane. 	Este posibil ca PO să aibă un efect global pozitiv semnificativ asupra îmbunătățirii calității apei și a limitării poluării apei din surse punctiforme sau difuze și asupra îmbunătățirii calității apei
Limitarea poluării solului din surse punctiforme și difuze	Pozitive: <ul style="list-style-type: none"> - Efect pozitiv semnificativ datorat măsurilor de reducere a poluării apei; - Depozitele de deșuri reabilite și noi vor contribui la reducerea poluării directe a solului; - Reabilitarea vechilor zone contaminate va asigura limitarea poluării solului; - Reabilitarea depozitelor neconforme de nămol și cenușă va avea un efect pozitiv semnificativ. 	Este posibil ca PO să aibă un efect global pozitiv semnificativ pe termen lung asupra limitării poluării solului din surse punctiforme și difuze
Scăderea emisiilor care duc la schimbări climatice	Pozitive: <ul style="list-style-type: none"> - Permite controlul evacuării și gestionării deșeurilor, reducerea gazelor cu efect de seră din deșuri; - Reabilitarea „punctelor fierbinți” ale sistemelor centrale de încălzire vor duce direct la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră. 	Este posibil ca PO să aibă un efect global pozitiv semnificativ asupra scăderii emisiilor care duc la schimbări climatice
Facilitarea adaptării la schimbările climatice și facilitarea protecției solului împotriva eroziunii cauzate de apă și vânt	<ul style="list-style-type: none"> - Infrastructura pentru prevenirea inundațiilor și reducerea consecințelor distructive ale inundațiilor, precum și bazele de date cu informații și hărțile de risc și prevenire a riscului de inundații au o contribuție semnificativă la adaptarea la schimbările climatice și facilitează protecția solului împotriva eroziunii cauzate de apă și vânt; - Reabilitarea litoralului Mării Negre afectat de eroziune va facilita protecția solului. 	Este posibil ca PO să aibă un efect global pozitiv semnificativ asupra adaptării la schimbările climatice și facilitării protecției solului împotriva eroziunii cauzate de apă și vânt

Obiective de mediu relevante	Efecte asupra mediului	Efect global cumulativ
<p>Protejarea și îmbunătățirea condițiilor și funcțiilor ecosistemelor terestre și acvatice împotriva degradării antropogene, fragmentării habitatelor și defrișării</p>	<p>Pozitive:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Prin extinderea și modernizarea rețelelor și stațiilor de tratare a apelor uzate, calitatea apei și solului va crește, iar ecosistemele terestre și acvatice vor beneficia de condiții mai bune și se preconizează un efect pozitiv semnificativ. - Eliminarea și curățarea vechilor contaminanți vor avea un impact direct semnificativ asupra ecosistemelor terestre și acvatice; - Se va înregistra o reducere a poluării aerului care va duce la îmbunătățirea condițiilor și funcțiilor ecosistemelor terestre și acvatice; - Dezvoltarea infrastructurii și capacității organismelor de gestionare a ariilor protejate, elaborarea studiilor științifice, inventarele, monitorizarea, cartografierea, vor proteja și vor duce la îmbunătățirea ecosistemelor; - Impactul construcțiilor de susținere a măsurilor de prevenire a inundațiilor poate avea un impact negativ semnificativ asupra ecosistemelor terestre și acvatice; - Metodele potrivite și durabile de protecție împotriva eroziunii costiere vor ajuta în mod direct la îmbunătățirea și menținerea tuturor ecosistemelor marine ale Mării Negre (relația directă între barierele de protecție de sub apă și formarea și dezvoltarea ecosistemelor marine existente). 	<p>Este posibil ca PO să aibă un efect pozitiv sau unul neutru asupra protecției și îmbunătățirii condițiilor și funcțiilor ecosistemelor terestre și acvatice. Natura impactului depinde de gradul de integrare a problemelor de mediu în măsurile de protecție împotriva inundațiilor.</p>

Obiective de mediu relevante	Efecte asupra mediului	Efect global cumulativ
<p>Conservarea diversității naturale a faunei, florei și habitatelor din ariile protejate și potențiale amplasamente din Natura 2000</p>	<p>Pozitive:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Datorită reducerii poluării apei anticipate de extinderea/modernizarea sistemelor de apă și ape uzate, se va înregistra un efect pozitiv semnificativ asupra mediului pe termen lung; - Odată cu implementarea sistemelor integrate de gestionare a deșeurilor și cu reabilitarea vechilor zone contaminate, se va înregistra un efect pozitiv asupra ariilor protejate existente și potențialele arii Natura 2000; - Curățarea vechilor contaminanți din ariile protejate și potențialele arii din Natura 2000, dacă există, ar trebuie să reprezinte o prioritate; - Dezvoltarea infrastructurii și a planurilor de gestionare pentru protejarea biodiversității și Natura 2000 va avea un efect pozitiv semnificativ asupra protecției diversității naturale a ariilor protejate și a potențialelor arii Natura 2000; - Desemnarea și îmbunătățirea rețelei Natura 2000 în regiune va fi afectată de reducerea eroziunii zonei costiere. <p>Negative:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Impactul construcțiilor pentru prevenirea inundațiilor poate afecta ecosistemele terestre și acvatice. Efectele negative pot fi datorate potențialelor schimbări ale habitatelor în ariile protejate și potențialele arii Natura 2000. 	<p>Este posibil ca PO să aibă un efect global pozitiv semnificativ asupra protecției și îmbunătățirii condițiilor și funcțiilor ecosistemelor terestre și acvatice. Cu toate acestea, acțiunile pentru prevenirea inundațiilor vor avea un efect pozitiv dacă soluțiile implementate vor lua în considerare ariile protejate și potențialele arii din Natura 2000.</p>

Obiective de mediu relevante	Efecte asupra mediului	Efect global cumulativ
Facilitarea îmbunătățirii sănătății umane prin implementarea măsurilor care vizează prevenirea poluării și reducerea impactului vechilor contaminanți (de ex. pesticide, deșeuri miniere etc.)	<p>Pozitive:</p> <ul style="list-style-type: none"> - O mai bună calitate a apei potabile, precum și a sistemelor de colectare și tratare a apei va contribui la îmbunătățirea sănătății umane; - O mai bună gestionare a deșeurilor va contribui la îmbunătățirea calității mediului (apă, aer, sol, peisaj) și a sănătății umane; - O mai bună calitate a mediului datorată curățării vechilor zone contaminate va asigura îmbunătățirea sănătății umane, prin urmare un efect pozitiv semnificativ asupra mediului; - O mai bună calitate a aerului și reducerea pierderilor de energie în procesul de transfer al energiei va facilita direct sau indirect îmbunătățirea sănătății umane; - Va exista un efect pozitiv semnificativ datorat implementării măsurilor de prevenire a inundațiilor, salvare a vieților omenești și informării și educării publicului privind gestionarea reducerii riscurilor. 	Este posibil ca PO să aibă un efect global pozitiv semnificativ asupra sănătății umane.
Îmbunătățirea protecției populației împotriva riscului asociat dezastrelor naturale	<p>Pozitiv:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Va exista un efect pozitiv datorat unei mai bune calități a apei la nivel hidrotehnic/hidroenergetic; - Lucrările de construcție pentru prevenirea inundațiilor și elaborarea hărților de risc și risc de inundații vor duce la creșterea protecției populației împotriva riscurilor asociate; - Reducerea eroziunii zonei costiere va duce la creșterea protecției populației împotriva riscurilor asociate 	Este posibil ca PO să aibă un efect global pozitiv semnificativ privind protecția populației împotriva riscului asociat cu dezastrelor naturale.

Obiective de mediu relevante	Efecte asupra mediului	Efect global cumulativ
Limitarea folosirii resurselor naturale epuizabile	<p>Pozitive:</p> <ul style="list-style-type: none"> - O mai bună gestionare a resurselor de apă va reduce pierderile de apă. Prin exploatarea adecvată a surselor de apă și readucerea apelor uzate corect tratate (prin respectarea limitelor legale) în cursurile de apă/natură, se va înregistra un efect pozitiv semnificativ pe termen lung; - Reciclarea și re folosirea deșeurilor va contribui la reducerea folosirii resurselor naturale epuizabile; - Reabilitarea rețelelor de distribuție a apei calde și a căldurii și introducerea contorizării vor duce la îmbunătățirea eficienței energetice și la limitarea resurselor naturale de energie. DCI va contribui la un mai bun control al cantităților de combustibil folosit, al consumului de energie la capătul conductelor, oportunitatea de a folosi combustibili alternativi (biomasă), introducerea sistemelor de cogenerare, precum și reducerea pierderilor de apă și căldură pe parcurs; - Consolidarea capacității de gestionare va contribui la limitarea folosirii resurselor naturale 	Este posibil ca PO să aibă un efect global pozitiv semnificativ asupra limitării folosirii resurselor naturale epuizabile. S-a propus acordarea de sprijin pentru elaborarea strategiei naționale pentru utilizarea durabilă a resurselor naturale din România
Reducerea producerii de deșeuri, creșterea recuperării deșeurilor și facilitarea reciclării tuturor deșeurilor	<p>Pozitive:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dezvoltarea sistemelor de gestionare a deșeurilor și extinderea infrastructurii de gestionare a deșeurilor vor avea un efect pozitiv direct pe termen lung prin instituirea structurilor de gestionare a deșeurilor. Trebuie să se asigure realizarea colectării selective a deșeurilor și reciclarea deșeurilor. 	Este posibil ca PO să aibă un efect global pozitiv semnificativ asupra reducerii producerii de deșeuri și creșterii recuperării și reciclării deșeurilor

Obiective de mediu relevante	Efecte asupra mediului	Efect global cumulativ
<p>Asigurarea protecției peisajului natural și cultural (adică prin revitalizarea zonelor industriale dezafectate)</p>	<p>Pozitive:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Construcția unor facilități adecvate de gestionare a deșeurilor și reabilitarea vechilor zone contaminate vor asigura protecția peisajului cultural și vor avea un efect pozitiv direct semnificativ asupra peisajului cultural și a revitalizării zonelor industriale dezafectate; - Reabilitarea depozitelor neconforme de nămol și cenușă va avea un efect pozitiv semnificativ. Un efect indirect se va datora reducerii poluării cauzate de sistemele centrale de încălzire neconforme; - Dezvoltarea infrastructurii și planurile de gestionare pentru protecția biodiversității și Natura 2000 vor avea un efect pozitiv indirect. 	<p>PO poate duce la protecția peisajului natural, având un efect pozitiv direct semnificativ asupra peisajului cultural și revitalizării zonelor industriale dezafectate. Impacturile pozitive vor fi consolidate dacă se realizează EIA în cazul proiectelor promovate.</p>
<p>Conservarea, protecția și reabilitarea zonei costiere a Mării Negre, asigurând protecția patrimoniului natural (inclusiv ecosistemele acvatic și terestru) și cultural în vederea atingerii unui nivel de dezvoltare durabilă a regiunii</p>	<p>Pozitive:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Extinderea/modernizarea sistemelor de apă și ape uzate vor duce la limitarea poluării din surse punctiforme a zonei costiere românești a Mării Negre, prin urmare va exista un efect pozitiv semnificativ pe termen lung; - Poluarea cauzată de deșeuri va fi controlată prin instituirea unor sisteme de gestionare a deșeurilor în zonele adiacente Mării Negre; - Reabilitarea vechilor zone contaminate situate în vecinătatea apelor de coastă ale Mării Negre și a ecosistemelor va permite realizarea obiectivului; - Dezvoltarea infrastructurii și planurile de gestionare pentru protecția biodiversității și a Natura 2000 vor avea un efect pozitiv asupra reabilitării zonei costiere românești a Mării Negre prin dezvoltarea infrastructurii necesare pentru reabilitarea și îmbunătățirea amplasamentelor, dacă se finanțează măsuri specifice care se implementează pe litoralul Mării Negre; - Măsurile durabile împotriva eroziunii zonei costiere ar putea îmbunătăți conservarea, protecția și reabilitarea zonei costiere românești a Mării Negre dacă se implementează măsurile alese corespunzător. 	<p>PO poate duce la conservarea, protecția și reabilitarea zonei costiere românești a Mării Negre și a patrimoniului cultural național</p>

Obiective de mediu relevante	Efecte asupra mediului	Efect global cumulativ
Îmbunătățirea eficienței energetice și folosirea resurselor energetice	<p>Pozitive:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Reciclarea deșeurilor va asigura eficientizarea energetică datorată implementării sistemelor integrate de gestionare a deșeurilor; se va consuma mai puțină energie pentru a menține gestionarea deșeurilor sub control. Refolosirea materialelor reciclate va reduce consumul de resurse naturale. - Reabilitarea rețelelor de distribuție a apei calde și a căldurii și introducerea contorizării vor duce la îmbunătățirea eficienței energetice și vor avea un efect direct semnificativ pe termen lung asupra resurselor de energie consumate și a reducerii pierderilor de energie din sistemele de producție și distribuție. 	Este posibil ca PO să aibă un efect global pozitiv semnificativ asupra îmbunătățirii eficienței energetice și a folosirii resurselor energetice
Facilitarea producerii de energie din resurse regenerabile	<p>Pozitive:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Prin îmbunătățirea calității apei în barajele centralelor hidroenergetice, durata de viață a surselor/rezervoarelor va crește și se va înregistra astfel un efect pozitiv indirect asupra producerii de hidroenergie; - Se va înregistra un efect pozitiv indirect asupra producerii de energie din resurse regenerabile din cauza unei eficiențe crescute. Dacă „Reabilitarea sistemelor centralizate de încălzire municipală din „punctele fierbinți” este extinsă astfel încât să includă conversia producerii de energie de la surse de energie convenționale la cele regenerabile, efectul va fi consolidat. 	Este posibil ca PO să aibă un efect global pozitiv semnificativ asupra producerii de energie din resurse regenerabile.

Obiective de mediu relevante	Efecte asupra mediului	Efect global cumulativ
<p>Îmbunătățirea comportamentului responsabil în ceea ce privește mediul din partea guvernului, a sectoarelor public și privat prin promovarea aspectelor de mediu</p>	<p>Pozitive:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Îmbunătățirea serviciilor de tratare a deșeurilor și de alimentare cu apă va duce direct la îmbunătățirea unui comportament responsabil în privința protecției mediului din partea locuitorilor în ceea ce privește gestionarea deșeurilor - Instituirea sistemelor de sortare, reciclare și colectare selectivă a deșeurilor va contribui la adoptarea unui comportament responsabil în privința protecției mediului. Existența unui sistem de gestionare a deșeurilor presupune prezența unui sistem funcțional de conștientizare și educare pentru diferiții factori interesați care reprezintă un factor critic al succesului în implementarea acestui DCI; - Prin identificarea/recunoașterea și gestionarea vechilor zone contaminate se va înregistra un efect pozitiv semnificativ pe termen lung; - Reabilitarea rețelelor de apă caldă și caldură și în special introducerea contorizării vor îmbunătăți comportamentul responsabil în privința protecției mediului din partea guvernului, sectoarelor public și privat; - O mai bună gestionare a ariilor protejate și a potențialelor arii Natura 2000 va îmbunătăți comportamentul responsabil în privința protecției mediului al publicului și mediului de afaceri și va avea un efect pozitiv semnificativ asupra obiectivelor; - Se va înregistra un oarecare efect pozitiv datorat măsurilor care vizează elaborarea hărților de risc și de prevenire a riscului de inundații, a planurilor și măsurilor, inclusiv informarea publicului și educarea acestuia privind reducerea riscurilor 	<p>Este posibil ca PO să aibă un efect global pozitiv semnificativ asupra îmbunătățirii unui comportament responsabil în privința protecției mediului din partea guvernului și sectoarelor public și privat.</p>
<p>Promovarea turismului care asigură un nivel ridicat de protecție a mediului și conservare naturală</p>	<p>Pozitive:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Structuri de gestionare și o infrastructură mai bune în cazul ariilor protejate și a potențialelor arii Natura 2000 pot contribui direct dezvoltarea turismului durabil datorită măsurilor care permit conservarea naturii și a turismului în ariile protejate cu cel mai mic efect negativ posibil. 	<p>Este posibil ca PO să aibă un efect global pozitiv semnificativ asupra promovării turismului care să asigure un nivel ridicat de protecție a mediului și conservării naturale</p>

9 Măsurile preconizate pentru prevenirea, reducerea și compensarea în cea mai mare măsură posibil a oricăror efecte adverse asupra mediului cauzate de implementarea POSM

9.1 Măsurile de minimizare, reducere sau compensare a posibilelor efecte semnificative asupra mediului determinate pentru fiecare domeniu de intervenție

Tabelele de evaluare pentru fiecare domeniu cheie de intervenție prezentate în sub-capitolul 8.1 sugerează măsurile cheie care ar trebui luate pentru a minimiza, reduce sau compensa posibilele efecte semnificative asupra mediului sau pentru a crește efectele pozitive.

Se recomandă ca sistemul de implementare POS să integreze toate aceste recomandări în **criteriile de selecție** pentru proiectele care solicită finanțare în cadrul POSM.

9.2 Măsurile suplimentare pentru minimizarea, reducerea sau compensarea posibilelor efecte semnificative asupra mediului determinate de implementarea întregului document de programare

Chiar dacă este posibil ca POSM să genereze un efect pozitiv global semnificativ pentru starea mediului în România, unele proiecte pot duce la efecte locale adverse asupra mediului (de exemplu, construcțiile pentru protecție împotriva inundațiilor pot afecta biodiversitatea cursurilor de apă). Propunerea evaluării de mediu în cazul cererilor de finanțare pentru proiecte, așa cum este menționată în continuare, oferă un sistem general pentru identificarea proiectelor care vor avea cele mai reduse efecte dăunătoare pentru mediu și cele care vor avea cele mai mari beneficii pentru mediu. Scopul sistemului este acela de a asigura că POSM va susține în principal acele proiecte care vor avea un efect pozitiv asupra mediului.

Sistemul de evaluare a mediului în cazul cererilor de finanțare pentru proiecte nu înlocuiește alte instrumente de protecție a mediului din cadrul regulamentelor respective (de exemplu EIA, IPPC etc.) – sunt desemnate pentru a asigura impacturile pozitive maxime asupra mediului ale POSM.

Descrierea sistemului propus pentru evaluarea de mediu și selecția cererilor de finanțare pentru proiecte

Evaluarea de mediu a cererilor de finanțare a proiectelor trebuie realizată ca parte integrantă a procesului decizional privind acordarea de sprijin unui proiect concret din cadrul POSM. Sistemul propus se bazează pe evaluarea modului în care un proiect specific poate influența obiectivele de mediu relevante. Întrebările de evaluare privind obiectivele de mediu respective (de exemplu, „Cum va contribui

proiectul la minimizarea impacturilor asupra calității aerului la nivel urban și rural”) trebuie să facă parte din evaluarea generală a proiectului propus.

Criteriile de mediu trebuie să se bazeze pe indicatorii de mediu propuși în cadrul SEA (capitolul 10), adică indicatorii ar trebui modificați sub forma întrebărilor de evaluare „cum ar afecta proiectul....?”

S-a propus realizarea evaluării de mediu pentru cererile de finanțare a proiectelor în două etape:

- Evaluarea de mediu pre-proiect pe parcursul pregătirii proiectului,
- Evaluare de mediu oficială în cadrul procedurilor oficiale de selecție.

Evaluarea de mediu în funcție de candidații pentru finanțarea proiectelor

Pentru candidat (entitatea care depune propunerea de proiect) este foarte important să realizeze evaluarea de mediu în timpul elaborării cererii de finanțare a proiectului. Acest lucru ar trebui să le permită să modifice proiectul astfel încât să obțină cea mai bună evaluare posibilă privind impacturile asupra mediului. Evaluarea pre-proiect se va realiza de instituția care depune propunerea de proiect folosind formularele generice menționate în tabelul de mai jos.

Formularele de evaluare de mediu completate (împreună cu orice alte informații suplimentare) trebuie depuse de către candidați ca **parte integrantă a cererii de finanțare a proiectului.**

Tabel 7. Formular recomandat pentru evaluarea propunerii de proiect din punctul de vedere al impactului asupra mediului

Nume proiect/număr:	Efecte ale proiectului asupra obiectivelor de mediu relevante ale POSM			
	Pozitive	Neutre sau inexistente	Negative	Scurtă explicație a dimensiunii și naturii impactului
Menținerea și îmbunătățirea calității aerului ambiental în limitele stabilite de normele legislative				
Minimizarea impacturilor asupra calității aerului în zonele rurale și urbane				
Limitarea poluării apei din surse punctiforme și difuze de poluare și îmbunătățirea calității apei				
Limitarea poluării punctiforme și difuze a solului				
Scăderea emisiilor care duc la schimbări climatice				
Facilitarea adaptării la schimbările climatice și facilitarea protecției solului împotriva eroziunii determinate de apă și vânt				

Nume proiect/număr:	Efecte ale proiectului asupra obiectivelor de mediu relevante ale POSM			
Obiective de mediu relevante pentru POSM	Pozitive	Neutre sau inexistente	Negative	Scurtă explicație a dimensiunii și naturii impactului
Protejarea și îmbunătățirea condițiilor și funcțiilor ecosistemelor terestre și acvatice împotriva degradării antropogene, fragmentării habitatului și defrișării				
Conservarea diversității naturale a faunei, florei și habitatelor din ariile protejate și potențiale arii din Natura 2000				
Facilitarea îmbunătățirii sănătății umane prin implementarea măsurilor care vizează prevenirea poluării și reducerea impactului vechilor contaminanți (de ex. pesticide, deșeuri miniere etc.)				
Protejarea și îmbunătățirea situației aglomerărilor din punct de vedere al zgomotului				
Creșterea protecției populației împotriva riscului asociat dezastrelor naturale				
Limitarea utilizării resurselor naturale epuizabile				
Reducerea generării de deșeuri, creșterea nivelului de valorificare a deșeurilor și facilitarea reciclării tuturor deșeurilor				
Asigurarea protecției peisajului natural și cultural (de ex. prin revitalizarea zonelor industriale dezafectate)				
Conservarea, protecția și reabilitarea zonei costiere a Mării Negre, asigurând protecția patrimoniului natural (inclusiv ecosistemele terestre și acvatice) și cultural în vederea atingerii unui nivel de dezvoltare durabilă a regiunii				
Îmbunătățirea eficienței energetice și folosirea resurselor energetice				

Nume proiect/număr:	Efecte ale proiectului asupra obiectivelor de mediu relevante ale POSM			
Obiective de mediu relevante pentru POSM	Pozitive	Neutre sau inexistente	Negative	Scurtă explicație a dimensiunii și naturii impactului
Facilitarea producerii de energie din surse regenerabile				
Îmbunătățirea comportamentului responsabil din punct de vedere al mediului din partea guvernului, sectoarelor public și privat prin promovarea aspectelor legate de mediu				
Promovarea turismului care asigură un nivel ridicat de protecție a mediului și conservarea naturală				

Analiza oficială a evaluărilor de mediu pe parcursul selecției proiectului

Evaluarea oficială de mediu a cererilor de finanțare pentru proiecte trebuie realizată ca parte integrantă a procedurilor de selecție privind susținerea în cadrul POSM.

Formularele de evaluare de mediu completate (și orice alte informații suplimentare) care au fost depuse de candidați în cadrul cererii lor de finanțare vor fi analizate – în cadrul analizei globale a proiectului – de către specialiștii de mediu în cadrul comitetului de evaluare (în cazul ideal, reprezentanți ai autorității de mediu la nivel regional și național, după caz).

În această analiză se va evalua calitatea evaluării de mediu depuse și se propun schimbări ale proiectului și/sau condiții pentru implementarea proiectului. Pe baza acestei analize, comitetul de selecție va stabili, *inter alia*, condițiile obligatorii pentru acordarea fondurilor din cadrul POSM.

9.3 Concluzii privind măsurile propuse pentru minimizarea, reducerea sau compensarea posibilelor efecte semnificative asupra mediului determinate de implementarea programului operațional

Sistemul descris în sub-capitolul 9.2 vizează maximizarea impacturilor pozitive asupra mediului cauzate de implementarea programului operațional. S-a propus ca o oportunitate de îmbunătățire a calității generale a proiectelor și nu ca o barieră administrativă.

Pentru a implementa acest sistem, este necesar în special:

- Includerea măsurilor propuse care ar trebui implementate pentru a minimiza, reduce sau compensa posibilele efecte semnificative asupra mediului determinate de fiecare domeniu de intervenție prezentat (evidențiat în sub-capitolul 8.1) în criteriile principale de selecție a propunerilor de proiecte.
- Includerea evaluărilor de mediu propuse pentru cererile de finanțare a proiectelor în sistemul general de evaluare și selectare a proiectelor

- Asigurarea unui număr suficient de membri ai personalului și a unor capacități profesionale suficiente pentru domeniile de mediu din cadrul evaluării proiectului
- Informarea corespunzătoare a candidaților privind problemele de mediu și posibilele legături dintre propunerile de proiecte și mediu.

Activitățile menționate anterior presupun folosirea unui personal suficient și a unor capacități profesionale suficiente în domeniul mediului, în cadrul întregului sistem de evaluare și selectare al POSM.

10 Descrierea măsurilor de monitorizare preconizate

10.1 Descrierea sistemului propus pentru monitorizarea efectelor asupra mediului

Sistemul de monitorizare a mediului propus de SEA ia în considerare faptul că, în cadrul monitorizării indicatorilor de mediu la nivel regional și național, este imposibil să se facă diferențierea între impacturile de mediu ale POSM și impacturile altor activități/intervenții (de exemplu, proiecte finanțate din alte surse decât POSM).

Echipa SEA presupune și faptul că propunerea de mai jos ar putea fi modificată astfel încât să se poată respecta modul de implementare a POSM și să fie conformă cu caracterul specific al proiectelor depuse. Respectarea acestei ipoteze este însă condiționată de asigurarea unui personal suficient și a unor capacități profesionale suficiente în cadrul întregului sistem de monitorizare a impacturilor generate de implementarea POSM.

Sistemul de monitorizare propus se bazează pe obiectivele de mediu relevante specificate de echipa SEA (vezi capitolul 7). Aceste obiective reprezintă domeniile și subiectele de mediu care pot fi puternic influențate de implementarea POSM, adică impacturile de mediu ale implementării POSM vor fi monitorizate pe baza măsurii în care ar putea fi influențate aceste obiective.

Pentru a monitoriza măsura în care efectele pe care le are POSM asupra mediului, echipa SEA a propus indicatori de mediu pentru fiecare obiectiv de mediu relevant. Echipa SEA propune folosirea selectivă a indicatorilor de monitorizare pentru a monitoriza efectele de mediu pe baza caracteristicilor proiectelor selectate pentru finanțare. Se preconizează ca acele obiective de mediu folosite la evaluarea și selectarea proiectului să fie folosite în continuare pentru monitorizarea proiectului. Prin monitorizarea și sintetizarea rezultatelor de monitorizare a proiectelor individuale va fi posibilă estimarea efectului global de mediu asupra obiectivelor de mediu relevante, cu alte cuvinte POSM.

Indicatorii de mediu propuși trebuie să fie incluși în sistemul global de monitorizare a POSM. Aceste date de monitorizare privind performanța proiectelor ar trebui obținute la sfârșitul proiectelor, iar rezultatele ar trebui publicate periodic, preferabil în format electronic (pe Internet).

Tabelul cu indicatorii de mediu propuși pentru a evalua efectele programului de mediu este prezentat mai jos.

Tabelul 8. Indicatori de monitorizare de mediu propuși

Obiective de mediu relevante	Indicatori	Descriere/aplicabilitate
Menținerea și îmbunătățirea calității aerului ambiental în limitele stabilite de normele legislative	Emisii atmosferice de: - oxizi de azot (NOx) - SO2 - VOC - compuși organici volatili - PM10	Emisiile de poluanți pe durata unei anumite perioade de timp și pe unitate de teren în mii tone/an/km ²
Minimizarea impacturilor asupra calității aerului la nivel rural și urban	<i>Aceeași indicatori ca și pentru obiectivul „Menținerea și îmbunătățirea calității aerului ambiental în limitele stabilite de normele legislative”</i>	Ca mai sus
Limitarea poluării apei din surse punctiforme și difuze de poluare și îmbunătățirea calității apei	Creșterea volumului de ape uzate tratate (alt % și m ³);	Date din implementarea proiectului
Limitarea poluării punctiforme și difuze a solului	Suprafața de teren curățată de deșeuri	Suprafața reabilitată a solului erodat sau poluat; Date din implementarea proiectului
Scăderea emisiilor care duc la schimbări climatice	Reducerea/creșterea emisiilor de gaze cu efect de seră (echivalent CO ₂)	Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră conform cu echivalentul CO ₂ pe durata monitorizării.
Facilitarea adaptării la schimbările climatice și facilitarea protecției solului împotriva eroziunii determinate de apă și vânt	<i>Aceeași indicatori ca pentru obiectivul Scăderea emisiilor care duc la schimbări climatice</i>	Ca mai sus
Protejarea și îmbunătățirea condițiilor și funcțiilor apelor terestre și continentale și a ecosistemelor marine împotriva degradării antropogene, fragmentării habitatului și defrișării	Suprafața ariilor protejate, inclusiv a siturilor Natura 2000 care beneficiază din măsurile de conservare a naturii	% a suprafeței totale a ariilor protejate din România care beneficiază din măsurile de conservare a naturii. Date din implementarea proiectelor
Conservarea diversității naturale a faunei, florei și habitatelor din ariile protejate și potențiale amplasamente din Natura 2000	Suprafața ariilor protejate și a potențialelor arii Natura 2000 afectate (ha)	Date din implementarea proiectelor

Obiective de mediu relevante	Indicatori	Descriere/aplicabilitate
Facilitarea îmbunătățirii sănătății umane prin implementarea măsurilor care vizează prevenirea poluării și reducerea impactului vechilor contaminanți (de ex. pesticide, deșeuri miniere etc.)	- Morbiditatea și mortalitatea generale și specifice pentru populația expusă	Indicatorii pot fi suplimentați cu o evaluare preliminară a impactului asupra sănătății, posibile tendințe ale mortalității și morbidității, descrierea de către beneficiarii proiectului a posibilelor efecte asupra sănătății. Acest indicator cuprinde riscurile sau beneficiile pentru sănătatea umană generate de activitățile din proiect. Aplicabil în cazul tuturor proiectelor
Protejarea și îmbunătățirea situației aglomerărilor din punct de vedere al zgomotului	Nivelul zgomotului exterior/interior	Reducerea nivelului de zgomot (schimbări la locul de derulare a proiectului dacă se preconizează astfel de efecte la începutul sau sfârșitul acestuia). Aplicabilitatea trebuie stabilită de către AM prin consultarea cu Autoritatea de mediu.
Creșterea protecției populației împotriva riscului asociat dezastrelor naturale	- Număr de proiecte care contribuie la protecția împotriva dezastrelor naturale și industriale	Aplicabilitatea trebuie stabilită de către AM prin consultarea cu Autoritatea de mediu.
Limitarea utilizării resurselor naturale epuizabile	Reducerea consumului de apă pe persoană (din populația deservită)	Date din implementarea proiectelor
Reducerea generării de deșeuri, creșterea nivelului de valorificare a deșeurilor și facilitarea reciclării tuturor deșeurilor	Deșeuri reciclate (tone) Deșeuri separate (tone) Deșeuri recuperate pentru folosire ulterioară (tone) Rata de conectare a populației la serviciile sanitare (urbane și rurale, %)	Date din implementarea proiectelor
Asigurarea protecției peisajului natural și cultural (de ex. prin revitalizarea zonelor industriale dezafectate)	Suprafața vechilor zone contaminate istoric curățată, revitalizată sau recuperată pentru a fi refolosită (ha)	Date din implementarea proiectelor

Obiective de mediu relevante	Indicatori	Descriere/aplicabilitate
Conservarea, protecția și reabilitarea zonei costiere a Mării Negre, asigurând protecția patrimoniului natural și cultural în vederea atingerii unui nivel de dezvoltare durabilă a regiunii	Lungimea zonei costiere reabilitată (km)	Aplicabil proiectelor privind gestionarea durabilă a inundațiilor, protecției și reabilitării Mării Negre. Date din implementarea proiectelor
Îmbunătățirea eficienței energetice și folosirea resurselor energetice	Sporirea eficienței energetice în sistemele termice și electrice sprijinite prin proiecte (%)	Date din implementarea proiectelor
Facilitarea producerii de energie din surse regenerabile	Numărul de proiecte care facilitează conversia la surse energetice regenerabile	Date din implementarea proiectelor
Îmbunătățirea comportamentului responsabil din punct de vedere al mediului din partea guvernului, sectoarelor public și privat prin promovarea aspectelor legate de mediu	Număr de proiecte care implică stimularea comportamentului responsabil în privința protecției mediului. (ex. campanii de conștientizare) Număr de persoane afectate de proiect	Primii indicatori pot fi suplimentați cu un indicator descriptiv prin care să se solicite beneficiarilor proiectului să descrie efectele, dacă există). Date din implementarea proiectelor
Promovarea turismului care asigură un nivel ridicat de protecție a mediului și conservarea naturală	Număr de proiecte care vizează promovarea turismului durabil (ex. în siturile Natura 2000)	Număr de proiecte care includ acțiuni de promovare a turismului durabil. Acțiunile, chiar și ne-focusate pe turismul durabil, pot conduce la activități turistice sau facilita turismul durabil, (ex. prin planurile de management ale ariilor Natura 2000). Date din implementarea proiectelor.

Datele de monitorizare privind efectele de mediu ale POSM trebuie prezentate de către titularii de proiecte împreună cu rapoartele finale de proiect la sfârșitul implementării proiectelor. Autoritatea de Management trebuie să solicite datele la sfârșitul fiecărui proiect implementat, cel puțin o dată. Datele de mediu trebuie însumate și interpretate în rapoartele interimare și de evaluare ex-post într-un capitol separat, care va folosi concluziile raportului SEA, secțiunii de mediu și a sistemelor de monitorizare.

A fost elaborat un program de monitorizare, disponibil în Anexa 5.

10.2 Recomandări generale ale echipei SEA privind monitorizarea

Un sistem de calitate și eficient pentru monitorizarea și evaluarea impacturilor de mediu ale implementării POSM va contribui nu doar la prevenirea posibilelor im-

pacturi de mediu negative ale programului, dar va și ajuta la îmbunătățirea efectelor pozitive ale acestuia, nu numai din punctul de vedere al mediului, ci și din perspectiva unei mai mari calități a proiectelor depuse.

Pentru a asigura monitorizarea, se impune:

- Includerea indicatorilor de mediu propuși în sistemul general de monitorizare a impacturilor implementării POSM
- Conectarea sistemului de monitorizare la sistemul de evaluare și selectare a proiectelor, adică folosirea aceluiași obiective/indicatori de mediu atât la evaluarea și selectarea proiectelor, cât și la monitorizarea ulterioară a proiectului;
- Corelarea monitorizării POSM cu monitorizarea proiectelor individuale, adică sintetizarea rezultatelor monitorizării de la nivel de proiect pentru a putea estima efectele globale ale POSM asupra obiectivelor de mediu relevante.
- Publicarea periodică a rezultatelor monitorizării;
- Asigurarea unui personal suficient și a capacităților profesionale suficiente pentru domeniile de mediu din cadrul monitorizării POSM;
- Implicarea departamentelor cheie ale MMGA în discuții despre sistemul general de monitorizare și în special modul de includere a problemelor de mediu în sistemul general înainte de lansarea acestuia;
- Candidații trebuie să fie informați corespunzător cu privire la problemele de mediu și posibilele legături dintre propunerile de proiect și mediul;
- Includerea ONG-urilor de mediu în comitetul/comitetele de monitorizare ce vor stabilite.

Întregul sistem de monitorizare trebuie să cuprindă următoarele activități:

- Monitorizarea indicatorilor de mediu (în special pe baza agregării datelor de la nivel de proiect)
- Examinarea rezultatelor monitorizării, adică revizuirea modificărilor intervenite în cazul indicatorilor de mediu
- Inițierea pașilor respectivi în cazul identificării unor impacturi de mediu negative ale POSM
- Publicarea rezultatelor monitorizării
- Selectarea și modificarea indicatorilor de mediu în funcție de caracterul proiectelor depuse
- Comunicarea cu autoritatea de protecție a mediului și organismele de conservare a naturii, precum și cu alte autorități care se ocupă de protecția mediului
- Asigurarea serviciilor de consultanță privind mediul pentru persoanele care lucrează la structura de implementare a POSM, în special membrii comisiilor de evaluare și selecție
- Asigurarea serviciilor de consultanță pentru entitățile care depun proiecte în domeniul mediului
- Asigurarea de informații privind problemele de mediu din POSM către toți factorii interesați

Cunoștințele și experiența practică acumulată de echipa SEA arată că, pentru a avea un sistem de calitate și eficient pentru monitorizarea efectelor de mediu generate de implementarea programelor operaționale, trebuie luate în considerare câteva aspecte de importanță majoră. Acestea constau în orientare precisă, selecție, analiză și posibilă modificare a obiectivelor de mediu relevante pentru evaluarea și selecția proiectelor și a indicatorilor de mediu aferenți propuși în cadrul SEA pe baza conținutului domeniilor individuale de intervenție POSM, precum și a contextului proiectelor individuale depuse.

Anexe

Anexa 1. Lista instituțiilor invitate să participe la Grupul de Lucru

Autorități interesate	Reprezentanți	Date de contact
<u>Ministerul Sănătății Publice</u> - <i>Institutul de Sănătate Publică - București</i>	-dr. Anca Tudor: expert apă telefon: 318.36.19/161 atudor@ispb.ro -dr. Emilia Niciu: expert aer telefon: 318.36.20/183 emniciu@ispb.ro -ing. Oana Curea: expert deșeuri medicale telefon: 312.11.38/161 oana_georgescu@ispb.ro	Fax ISPB: 312.34.26
<u>Ministerul Administrației și Internelor:</u> - <i>Direcția Generală pentru Relațiile cu Prefecturile</i>	Constanța Bârjovanu: șef serviciu	Tel. / Fax: 316.22.72 mobil: 0726.752.227 constan-ta.barjovanu@gov.ro
<u>Ministerul Economiei și Comerțului:</u> - <i>Direcția Infrastructura Calității și Mediu</i>	Doina Constantinescu: șef serviciu	Tel. : 202.52.83 Fax : 202.52.84 dconstant@minind.ro
<u>Ministerul Agriculturii, Pădurilor și Dezvoltării Rurale:</u> - <i>Direcția Generale de Dezvoltare Rurală</i>	Cornel Ștefan: consilier superior	Tel. : 307.85.05 Mobil:0722.680. 982 Fax : 307.86.06 cornel.stefan@maa.ro
<u>Ministerul Transporturilor, Construcțiilor și Turismului:</u> - <i>Direcția Generală Relații Financiare Externe;</i> - <i>Direcția Generală Amenajarea Teritoriului, Urbanism și Politica Locuirii</i>	Mariana Nanu: consilier superior; Alexandru Antal: arhitect	Tel. / Fax : 319.61.27 ispaf4@mt.ro Tel. : 319.62.19 Fax : 319.61.02 antal@mt.ro
<u>Ministerul Finanțelor Publice:</u> - <i>Autoritatea de Management pentru Cadrul de Sprijin Comunitar</i>	Miruna Albulescu – analist Direcția Analiză și Programare	Tel. :302.52.63 Fax :302.52.64 miruna.albulescu@mfi.nante.ro
Constantin PULBERE: consilier	<i>Direcția Generală Evaluare Impact și Controlul Poluării</i>	Tel.: 316.02.15 / 2104 & 316.77.35 Fax : 316.04.21 constantin.pulbere@mediu.ro
Mihai PROCA:	<i>Direcția Conservarea Naturii,</i>	Tel.: 316.02.87 / 2256

Autorități interesate	Reprezentanți	Date de contact
<i>consilier de integrare</i>	<i>Biodiversitate și Biosecuritate</i>	Fax : 316.02.87 mihaiproca@mappm.ro
Rodica MOROHOI: <i>consilier superior</i>	<i>Direcția Deșeuri și Substanțe Chimice Periculoase</i>	Tel. / Fax : 316.02.98 rodica@mappm.ro
Ileana VASILESCU: <i>consilier superior</i>	<i>Direcția Managementul Resurselor de Apă</i>	Tel. : 316.53.86 Fax : 316.21.84 ivasilescu@mappm.ro

Persoane de contact din cadrul DGMIS:

1. Fulvia Cojocaru – tel.: 316 84 02; e-mail: fulvia.cojocaru@mmediu.ro
2. Cristina Cenusă – tel.: 316 67 00, e-mail: cristina.cenusă@mmediu.ro

Anexa 2. Proces verbal al reuniunii de definire a POSM din 6 septembrie 2006 (în limba română)

PROCES VERBAL

Încheiat astăzi, 6.09.2006, cu ocazia celei de a-2-a reuniuni a grupului de lucru responsabil cu aplicarea procedurii de evaluare strategică de mediu (SEA) pentru Programul Operațional Sectorial de Mediu (POS Mediu).

La reuniune au participat reprezentanți ai autorităților competente pentru mediu și sănătate, respectiv Ministerul Mediului și Gospodăririi Apelor, Ministerul Sănătății – Institutul de Sănătate Publică, precum și ai altor autorități interesate de efectele implementării POS Mediu, respectiv Ministerul Economiei și Comerțului, Ministerul Agriculturii, Pădurilor și Dezvoltării Rurale, Ministerul Administrației și Internelor, Ministerul Finanțelor Publice. Au fost invitați și reprezentanți ai ONG-urilor de mediu. Reuniunea a fost organizată cu sprijinul proiectului PHARE „Ex-ante evaluation”, proiect ce a permis angajarea de consultanți independenți pentru realizarea evaluării ex-ante, inclusiv pentru SEA, a programelor operaționale. Astfel, la reuniune au fost prezenți experții din cadrul acestui proiect responsabili cu evaluarea strategică de mediu – d-na Ausra Jurkeviciute, Project Manager, REC și d-l Martin Smutny, expert internațional.

Agenda reuniunii a cuprins următoarele subiecte:

1. Introducere în metodologia de realizare a evaluării strategice de mediu pentru programele operaționale;
2. Stabilirea aspectelor cheie și a obiectivelor de mediu care vor fi utilizate la evaluare;
3. Analiza datelor de bază privind starea mediului (problemele critice de mediu cărora li se adresează POS Mediu);
4. Rolul și atribuțiile grupului de lucru, stabilirea următoarelor reuniuni.

Reuniunea a fost deschisă de doamna director Venera Vlad - Direcția Generală pentru Managementul Instrumentelor Structurale (direcție cu rol de Autoritate de Management pentru POS Mediu), care a prezentat scopul reuniunii și a invitat participanții să se prezinte. D-na Venera Vlad a precizat faptul că la prima reuniune a grupului de lucru din luna martie a.c. nu s-au primit comentarii la procesul verbal al întâlnirii și ca urmare se consideră agreat de către reprezentanții grupului de lucru.

În continuare, domnul Martin Smutny a susținut o scurtă prezentare cu privire la evaluarea strategică de mediu a programelor operaționale, cu accent pe scopul și rolul acestei evaluări, precum și a rezultatelor așteptate.

D-na Ausra Jurkeviciute a prezentat manualul SEA, elaborat cu sprijinul financiar al Comisiei Europene, care va fi utilizat de către experții PHARE la realizarea evaluării strategice de mediu a programelor operaționale. Prezentarea a cuprins etapele recomandate a fi parcurse pentru realizarea evaluării – stabilirea scopului evaluării, evaluarea contextului de mediu, evaluarea obiectivelor și axelor prioritare, evaluarea activităților finanțabile, evaluarea impactului cumulat al întregului program, evaluarea sistemului de management și implementare, evaluarea sistemului de monitorizare. D-na Jurkeviciute a subliniat faptul că manualul este un document cu rol consultativ și nu poate servi ca document de îndrumare în transpunerea și implementarea Directivei 2001 / 42. Manualul nu conține referiri la realizarea de alternative ale programului operațional, deoarece în accepțiunea autorilor manualului axele prioritare pot constitui astfel de alternative.

După finalizarea prezentărilor, doamna Venera Vlad a întrebat experții proiectului ce se întâmplă în cazul în care comentariile primite de la Comisia Europeană sunt substanțiale iar evaluarea strategică se face pe variantele programelor operaționale din luna aprilie a.c. Experții au arătat că există posibilitatea redeschiderii procedurii SEA, dar că în principiu modificările cerute de CE se pot analiza și introduce în anexa la raportul de mediu.

D-na Ileana Vasilescu, consilier în cadrul Departamentului de Ape din MMGA, și-a exprimat convingerea că CE nu va avea modificări substanțiale la POS Mediu, atâta timp cât obiectivele sale sunt în strânsă corelare cu angajamentele de aderare. De asemenea, d-na Vasilescu a prezentat observațiile și comentariile sale la materialele transmise anterior întâlnirii – „Reference Objectives of Environmental Protection for SEA” și „Analysis of the environmental situation related to the SOP Environment”. Astfel, d-na Vasilescu a precizat că în materiale nu sunt cuprinse cele mai noi acte normative care transpun legislația europeană și este indicat să se utilizeze toate resursele documentare pentru a utiliza cele mai noi date. De exemplu, în materiale se face referință în cea mai mare parte a cazurilor doar la legislația de la nivelul anului 2002, dar practic legislația este transpusă în proporție de 99%, iar din 2002 au fost adoptate multe acte normative care ar trebui reflectate în aceste materiale. O altă sugestie este legată de tratarea în mod unitar a acquis-ului comunitar în domeniul calității apei, toate directivele din sector să fie menționate într-o secțiune specifică și nu fragmentate și la alte sectoare (ca de ex. directiva privind calitatea apei pentru pești este tratată la biodiversitate). În ceea ce privește problematica Mării Negre, ar trebui să se ia în considerare aspectele de infrastructură și să nu fie privită doar din perspectiva Convenției Europene a Peisajului. România este parte la Convenția Mării Negre iar legislația subsecventă privind prevenirea poluării și a eroziunii Mării Negre ar trebui amintită în document. De asemenea, Directiva Cadru privind Apa ar trebui să fie mai bine reprezentată și să se facă referire la noua lege a apelor 112/2006, care conține și prevederi referitoare la mediul acvatic.

D-na Venera Vlad a mulțumit experților pentru realizarea materialelor într-un timp atât de scurt și a cerut sprijinul d-nei Vasilescu, ca și celorlalți participanți, pentru punerea la dispoziția echipei de experți a actelor normative din domeniul calității apelor, precum și orice alte documente utile (de ex. Raportul anual privind calitatea apei elaborat de Administrația Națională „Apele Române”). De asemenea, d-na director a solicitat tuturor membrilor grupului de lucru să transmită comentarii / sugestii până la data de **15 septembrie a.c.**

În continuarea reuniunii, d-na Ausra Jurkeviciute a reamintit grupului de lucru faptul că principalul scop al întâlnirii constă în prezentarea obiectivelor de mediu care vor fi utilizate la realizarea evaluării de mediu. D-na Jurkeviciute a prezentat primul draft al acestor obiective și a solicitat grupului de lucru să transmită comentarii până cel târziu **11 septembrie a.c.** După transmiterea comentariilor, grupul de lucru va agreea obiectivele de mediu. De asemenea, având în vedere perioada de timp limitată în care trebuie să se realizeze evaluarea strategică de mediu, experții au solicitat grupului de lucru să se utilizeze consultarea informală, pe e-mail, urmând ca o a treia reuniune să aibă loc la sfârșitul lunii octombrie când experții vor prezenta primul draft de raport de mediu.

Concluzii:

1. Membrii grupului de lucru vor analiza draft-ul obiectivelor de mediu care vor fi utilizate la realizarea evaluării de mediu și vor transmite comentarii / observații până la data de 11 septembrie a.c.
2. Membrii grupului de lucru vor analiza documentele „Reference Objectives of Environmental Protection for SEA” și „Analysis of the environmental situation related to the SOP Environment” și vor transmite comentarii / observații până la data de 15 septembrie a.c.
3. Membrii grupului de lucru vor transmite experților SEA documente relevante (în limba română sau engleză) care pot fi utilizate la evaluarea SEA.
4. Membrii grupului de lucru au agreeat ca modalitate de lucru comunicarea pe e-mail.

Încheiat azi, 6.09.2006

Anexa 3. Lista completă a cadrului legislativ și politicilor de la nivel național și internațional

Aspecte de mediu	Legislație și politici relevante ale UE	Legislație și politici relevante din România
Apă	<ul style="list-style-type: none"> • 91/271/CEE (Stații de tratare a apelor uzate) • 2000/60/CE (Politica privind apele) • 91/676/CEE (Nitrați) • 76/464/CEE (Substanțe periculoase evacuate în mediul acvatic) • Convenția de la Stockholm privind POP • 96/61/CE (IPPC) 	<ul style="list-style-type: none"> • Legea privind apele nr. 107/1996, modificată de Legea nr. 310/2004 și Legea nr. 112/2006 • HG nr. 351/2005 privind aprobarea Programului de acțiune pentru reducerea poluării mediului acvatic și a apelor subterane cauzată de evacuarea unor substanțe periculoase (JO nr. 428/20.05.2005), modificată de HG nr. 783/2006 (JO nr. 562/29.06.2006); • OMU nr. 1146/2002 (JO nr. 197/27.03.2002) privind obiectivele pentru calitatea apelor de suprafață; • HG nr. 188/2002 (JO nr. 187/20.03.2002) de aprobare a normelor privind condițiile de evacuare a apelor uzate în mediul acvatic, modificată de HG nr. 352/2005 (JO nr. 398/11.05.2005). • Studii realizate de Institutul Național de Cercetare și Dezvoltare privind protecția mediului – ICIM București privind caracterizarea vulnerabilității la poluarea apelor subterane la nivel de bazin hidrografic (2001-2002)
Aer	<ul style="list-style-type: none"> • 2001/80/CE (IMA) • 2001/81/CE (Valori prag ale emisiilor) • 96/61/CE (IPPC) • 98/70/CE, 99/32/CE (Combustibili) • 94/63/CE, 99/13/CE (COV) • 97/68/CE (Mașini mobile non-rutiere) • 99/30/CE (valori limită pentru dioxidul de sulf (SO₂), dioxidul de azot (NO₂), oxizii de azot (NO_x), pulberi (PM₁₀) și plumb (Pb)); • 2000/3/CE privind poluarea stratului de ozon (O₃) • 2000/69/CE privind valorile limită pentru benzen (C₆H₆) și dioxid de carbon (CO). • Convenția de la Stockholm privind POP • Protocolul de la Gothenburg 1999 • 96/61/CE (IPPC) 	<ul style="list-style-type: none"> • HG nr. 731/2004 privind aprobarea Strategiei Naționale pentru Protecția Atmosferei (JO nr. 496/02.06.2004) • HG nr. 738/2004 privind aprobarea Planului de Acțiune Național pentru Protecția Atmosferei (JO nr.476/27.05.2004) • Legea nr. 271/2003 privind ratificarea Protocolului de la Gothenburg • Planul Național de reducere a emisiilor și pulberilor de dioxid de sulf și oxizi de azot de la instalații mari de ardere și măsurile luate în vederea conformării la valorile limită pentru emisii, aprobat prin Ordin Ministerial Comun al MMGA 833/13.09.2005, MEC 545/26.09.2005 MAI 859/2005 (JO nr.888/4.10.2005). • HG nr. 568/2001 (JO nr. 348/29.06.2001) privind stabilirea cerințelor tehnice pentru limitarea emisiilor COV provenite din depozitarea, descărcarea, încărcarea și distribuirea benzinei de la terminale la stațiile de service, modificată de HG nr.893/2005 • Ordinul Ministerial al MMGA nr. 781/2004 de aprobare a normelor metodologice privind măsurarea și analiza compușilor organici volatili rezultați din depozitarea și încărcare/descărcarea benzinei la terminale (JO nr. 1243/23.12.2004); • Ordinul Ministerului Industriei și Resurselor nr. 337/2001 de aprobare a normelor metodologice privind inspecția tehnică a instalațiilor, echipamentelor și dispozitivelor folosite pentru reducerea emisiilor de COV provenite din depozitarea, încărcarea, descărcarea și distribuirea benzinei de la terminale la stațiile de service (JO nr. 10/10.01.2002), modificată de Ordinul Ministerului Economiei și Comerțului nr.122/2005 (JO nr. 324/18.04.2005) • OUG nr. 243/2000 privind protecția atmosferei (JO nr. 63/06.12.2000) adoptată prin Legea nr. 655/2001 (JO nr.773/04.12.2001). • HG nr. 541/2003 modificată și completată de HG 322/2005 privind instituirea anumitor măsuri de limitare a emisiilor de anumiți poluanți în aer din instalațiile mari de ardere sunt

Aspecte de mediu	Legislație și politici relevante ale UE	Legislație și politici relevante din România
		<p>transpuse în dispozițiile Directivei 2001/80/CE;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ordinul Ministerului Mediului și Gospodăririi Apelor nr. 592/2002 de aprobare a normelor privind stabilirea valorilor limită, a valorilor-prag și a criteriilor și metodelor de evaluare pentru dioxidul de sulf, dioxidul de azot și oxizii de azot, particule (PM10 și PM2.5) plumb, benzene, monoxid de carbon și ozon din aerul ambiental - (JO nr. 765/21.10.2002); • OUG nr.152/2005 privind prevenirea și controlul integrat al poluării, aprobată de Legea nr. 84/2006; • NEAP (1995, actualizată în 1999). • Strategia Națională de Dezvoltare Durabilă (1999).
Sol	<ul style="list-style-type: none"> • 75/442/CEE (Directiva cadru privind deșeurile) • 99/31/CE (Depozitele de deșeuri) • 94/62/CE (privind ambalajele și deșeurile de ambalaje), modificată de Directiva 2004/12/CE • 91/689/CEE (Deșeuri periculoase) • 2000/76/CE privind incinerarea deșeurilor • Directiva privind deșeurile miniere preparate • Convenția de la Stockholm privind POP • CE este parte a Convenției de la Basel, Regulament nr. 259/93 (CE) • Decizia Consiliului 2003/33 de stabilire a criteriilor și procedurilor privind acceptarea deșeurilor la depozite în temeiul articolului 16 și al anexei II la Directiva 99/31/CE • 96/61/CE (IPPC) 	<ul style="list-style-type: none"> • HG nr. 349/2005 (JO nr. 394/10.05.2005) privind depozitele de deșeuri • Ordinul Ministerului Mediului și Gospodăririi Apelor nr. 95/2005 privind definirea criteriilor care trebuie îndeplinite de deșeuri pentru a se putea încadra în lista specifică a unei depozite și Lista Națională a deșeurilor acceptate pentru fiecare clasă de depozite (JO nr. 194/8.03.2005); • Ordinul Ministerului Mediului și Gospodăririi Apelor nr. 757/2004 de aprobare a normelor tehnice privind depozitele de deșeuri (JO nr. 86/26.01.2005). • HG nr. 621/2005 (JO nr. 639/20.07.2005) privind gestionarea ambalajelor și al deșeurilor de ambalaje • HG nr. 128/2002 privind incinerarea deșeurilor (JO nr. 160/07.03.2002), modificată de HG nr. 268/2005 (JO nr.332/20.04.2005)
Schimbări climatice	<ul style="list-style-type: none"> • Programul European privind schimbările climatice • Decizia nr. 93/389/CEE privind mecanismul de monitorizare a CO₂ și a altor emisii de gaze cu efect de seră din Comunitate • Propunerea Directivei privind impozitul pe produse energetice • Directiva privind tranzacționarea emisiilor și Directiva conexă • UNFCCC și Protocolul de la Kyoto 	<ul style="list-style-type: none"> • OUG nr. 195/2005 privind protecția mediului (JO nr. 1196/30.12.2005), aprobată de Legea nr. 265/2006 (JO nr. 586/06.07.2006) • Legea nr. 24/1994 (JO nr.119/ 12.05.1994) de ratificare a Convenției-cadru ONU privind schimbările climatice, (UNFCCC) • Legea nr. 3/2001 (JO nr. 81/ 16.02.2001) UNFCCC de ratificare a Protocolului de la Kyoto • Strategia Națională privind schimbările climatice 2005-2007, aprobată de HG nr. 645/2005 (JO nr. 670/27.07 2005) • Planul de Acțiune Național privind schimbările climatice 2005-2007, aprobat de HG nr. 1877/2005 (JO nr. 110/ 06.02.2006); • HG nr. 731/2004 de aprobare a Strategiei Naționale privind Protecția Atmosferei (JO nr. 496/02.06.2004) și • HG nr. 738/2004 de aprobare a Planului Național de Acțiune pentru protecția atmosferei (JO nr. 476/27.05.2004);

Aspecte de mediu	Legislație și politici relevante ale UE	Legislație și politici relevante din România
Biodiversitate	<ul style="list-style-type: none"> • 92/43/CEE (Habitate) • 79/409/CEE (Păsări) • 78/659/CEE privind calitatea apelor dulci care au nevoie de protecție sau de îmbunătățiri pentru a susține viața peștilor • 79/923/CEE privind calitatea necesară pentru apele în care trăiesc crustacee • COM(2006) 302 (privind Planul de acțiune privind pădurile al UE 2007-2011); • UE este parte a Convenției privind Diversitatea Biologică (CDB) (1993) 	<ul style="list-style-type: none"> • Inventarul național al gazelor cu efect de seră pentru perioada 1992-2000 (2002); • Inventarul național al gazelor cu efect de seră pentru perioada 1992-2001 (2003); • Inventarul național al gazelor cu efect de seră pentru perioada 1989-2004 (2006) • Legea nr. 5/2000 privind sistemul național al ariilor protejate (JO nr. 152/12.04.2000). • Legea nr. 462/2001 (JO nr. 433/2.08.2001) de aprobare a OG nr. 236/2000 (JO nr. 625/04.12.2000) privind regimul ariilor protejate, conservarea habitatelor naturale și a faunei și florei sălbatice; actualizată prin Legea nr. 345/19.07.2006 (JO nr. 650/27.07.2006). • Strategia Națională și Planul de Acțiune pentru Conservarea Biodiversității și Utilizarea Durabilă a Componentelor acesteia (1996) • Planul național strategic pentru agricultură și dezvoltare rurală, 2006 • Legea nr. 58/1994 de ratificare a Convenției privind Diversitatea Biologică (CDB) • Ordinul Ministerului Mediului și Gospodăririi Apelor nr. 370/19.06.2003 pentru Regulamentul privind sistemul de autorizare a laboratoarelor pentru evaluarea mediului și a activităților acestora (JO 756/29.10.2003). • HG nr. 201/2002 de aprobare a normelor tehnice privind calitatea necesară pentru apele în care trăiesc crustacee (JO nr. 196/22.03.2002). HG nr. 202/2002 de aprobare a normelor tehnice referitoare la calitatea apelor dulci care au nevoie de protecție sau îmbunătățiri pentru a susține viața peștilor (JO nr. 196/22.03.2002). • HG nr. 230/2003 (JO nr. 190/26.03.2003) privind delimitarea rezervelor biosferei, a parcurilor naționale și a parcurilor naturale și constituirea administrațiilor acestora; • Ordinul Ministerului Agriculturii, Pădurilor, Apelor și Mediului nr. 850/2003 (JO nr. 793/11.11.2003) privind procedura de încredințare a administrației sau a custodiei ariilor naturale protejate a fost emis pe baza HG nr. 230/2003. • Ordinul Ministerului Agriculturii, Pădurilor, Apelor și Mediului nr. 552/2003 (JO nr. 648/11.09.2003) privind aprobarea zonării interne a parcurilor naționale și naturale din punctul de vedere al necesității conservării diversității biologice; • HG nr. 2151/2004 privind stabilirea noilor arii protejate (JO nr. 38/12.01.2005). • Ordinul Ministerului Mediului și Gospodăririi Apelor nr. 246/22.07.2004 pentru clasificarea peșterilor ca arii protejate (JO nr. 732/13.08.2004). • Ordinul Ministerului Mediului și Gospodăririi Apelor nr. 1198/25.11.2005 pentru modificarea anexelor Legii nr. 462/2001 de aprobare a OG nr. 236/2000 (JO 1097/6.12.2005). • HG nr. 1581/2005 privind stabilirea noilor arii protejate (JO nr. 24/11.01.2006). • Ordinul Ministerului Mediului și Gospodăririi Apelor nr. 207/3.03.2006 de aprobare a formularului standard de date și a manualului pentru Natura 2000 (JO 284/29.03.2006).
Sănătate umană	<ul style="list-style-type: none"> • 98/83/CE (Calitatea apei destinată consumului uman) • 80/68/CEE (protecția apelor subterane împotriva poluării cauzate de anumite substanțe periculoase) 	<ul style="list-style-type: none"> • Legea nr. 458/2002 (JO nr. 552/29.07.2002) privind calitatea apei potabile • HG nr. 351/2005 de aprobare a Planului de Acțiune pentru reducerea poluării mediului acvatic și a apelor subterane, cauzată de evacuarea anumitor substanțe periculoase (JO nr. 428/20.05.2005), modificată de HG nr.783/2006 (JO nr. 562/29.06.2006).

Aspecte de mediu	Legislație și politici relevante ale UE	Legislație și politici relevante din România
	<ul style="list-style-type: none"> • Directiva 99/31/CE (depozite de deșuri) • 75/442/CEE (Regimul deșeurilor) • 2000/14/CE (Zgomot) • Planul de Acțiune al Comunității UE privind programul de sănătate publică pentru 2003-2008, care a fost adoptat de Decizia nr. 1786/2002 a Parlamentului și Consiliului European • OMS (1998) Strategia „Sănătate pentru toți în secolul 21”; • OMS: Indicatori de mediu și sănătate • OMS: Indicatori de calitate aerului • Orașe europene durabile • Carta Europeană regională/planificare spațială (Carta 'Torremolinos'), adoptată în 1983 de către Conferința Europeană a Ministerelor responsabile de planificarea regională (CEMAT) • Cartea Verde a Comisiei Europene pentru viitoarea politică privind zgomotul (1996) • Carta Aalborg 	<ul style="list-style-type: none"> • Planul național de gestionare a deșeurilor • Legea privind apele nr. 107/1996, modificată de Legea nr. 310/2004 și Legea nr. 112/2006 • HG nr. 188/2002 (JO nr. 187/20.03.2002) de aprobare a normelor privind condițiile de evacuare a apelor uzate în mediul acvatic, modificată de HG nr. 352/2005 (JO nr. 398/11.05.2005); • HG nr. 539/2004 (JO nr. 398/05.05.2004) privind limitarea emisiilor de zgomot în mediu de la echipamentele pentru uz în spații deschise transpune Directiva nr. 2000/14/CE, modificată de HG nr. 1323/2005 (JO nr. 1048/25.11.2005); • HG nr. 321/2005 de reevaluare și gestionare a zgomotului din mediu • Raportul anual al sintezei naționale privind gestionarea deșeurilor medicale 2005 • ORDIN nr.536 din 23 iunie 1997 pentru aprobarea Normelor de igiena și a recomandărilor privind mediul de viață al populației - în curs de modificare (propunere de proiect) - • ORDIN nr.1.028 din 18 august 2004 al ministrului sănătății pentru modificarea și completarea Ordinului ministrului sănătății nr. 536/1997 pentru aprobarea Normelor de igienă și a recomandărilor privind mediul de viață al populației • HOTĂRÂRE nr.88 din 29 ianuarie 2004 pentru aprobarea Normelor de supraveghere, inspecție sanitară și control al zonelor naturale utilizate pentru îmbăiere • ORDIN nr.923 din 16 iulie 2004 al ministrului sănătății privind aprobarea Strategiei naționale de sănătate publică • HOTĂRÂRE nr.734 din 7 iunie 2006 pentru modificarea Hotărârii Guvernului nr. 124/2003 privind prevenirea, reducerea și controlul poluării mediului cu azbest
Managementul riscului de mediu	<ul style="list-style-type: none"> • 2000/60/CE (Directiva cadru privind apa); • COM/2000/547 (management integrat al zonei costiere: o strategie pentru Europa); • COM/2004/472 (Gestionare riscului de inundații – Prevenirea inundațiilor, protecția și reducerea efectelor inundațiilor); • COM/2002/481 (Intervenția CE în cazul inundațiilor din Austria, Germania și câteva țări candidate); • COM/2004/60 (Către o strategie tematică privind mediul urban); • COM/2002/179 (Către o strategie tematică pentru protecția solului); • 1999/847/CE (Programul de Acțiune al Comunității în domeniul protecției civile) 	<ul style="list-style-type: none"> • OG nr. 47/1994 privind apărarea împotriva dezastrelor, aprobată de Legea nr. 124/1995, cu modificările ulterioare, • Legea nr. 106/1996 privind protecția civilă, cu modificări ulterioare (JO nr. 241/03.10.1996), • Legea nr.111/1996 cu modificări ulterioare (JO nr. 267/29.10.1996), • OM nr. 242/1993 (JO nr. 195/13.08.1993). • Strategia Națională de gestionare a riscului de inundații (2005) • Plan principal, versiunea preliminară și programul privind protecția coastei Mării Negre (va fi finalizat în 2006)
Eficientizarea și conservarea resurse-	<ul style="list-style-type: none"> • 75/442/CEE (Directiva cadru privind deșeurile) • CE este parte a Convenției de la Basel, 	<ul style="list-style-type: none"> • OG nr. 78/2000 (JO nr. 283 /22.07.2000) privind regimul deșeurilor, aprobat de Legea nr. 426/2001 (JO nr. 411 /25.07.2001), cu modificările ulterioare • Legea 6/1991 (JO nr. 18 /26.01.1991), de aderare a României la Convenția de la

Aspecte de mediu	Legislație și politici relevante ale UE	Legislație și politici relevante din România
lor/management durabil al resurselor	<ul style="list-style-type: none"> • Regulamentul nr. 259/93 (CE) • 91/689/EEC (Deșeuri periculoase) • 94/62/EC (Deșeuri din ambalaje) • Strategie tematică privind utilizarea durabilă a resurselor naturale (COM(2005)670 final) • 96/61/CE (IPPC) 	<ul style="list-style-type: none"> • Basel, modificată de Legea 256/2002 (JO nr. 352 /27.05.2002) • OG nr. 200/2000 (JO nr. 593/22.11.2000), modificată de HG 490/2002 (JO nr. 356/285.05.2002) • HG nr. 349/2002 privind ambalajele și deșeurile de ambalaje, modificată de HG nr. 621/2005 (JO nr. 621/20.07.2005) • OG nr. 34/2002 (JO nr. 223/03.04.2002), modificată de OG 152/2005 (JO nr.1078/30.11.2005) • Planul național de gestionare a deșeurilor (2004)
Peisaje și patrimoniu cultural	<ul style="list-style-type: none"> • Convenția europeană privind peisajul 	<p>Planul spațial național (PSN):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Secțiunea I – Mijloace de transport și comunicații, aprobată de Legea 71/1996 (revizuită); • Secțiunea II – Apă, aprobată de Legea 171/1997; • Secțiunea III – Aree protejate, aprobată de Legea 5/2000; • Secțiunea IV – Rețeaua de aglomerări, aprobată de Legea nr. 351/2001; • Secțiunea V – Zone de riscuri naturale, aprobată de Legea nr. 575/2001; • Planul strategic național pentru agricultură și dezvoltare rurală 2007-2013 (2006)
Eficiență energetică și surse regenerabile de energie	<ul style="list-style-type: none"> • COM(2005)265 (Cartea verde privind eficiența energetică) • Directiva 92/42/CEE, modificată de Directivele 93/68/CEE și 2004/8/CE privind eficiența cazanelor • Directiva 93/76/CEE – SAVE • Directiva 96/61/CE (IPPC) • Directiva 2001/77/CE (Promovarea electricității obținute din surse regenerabile) • Directiva 2002/91/CE – performanțe energetice ale clădirilor • Directiva 2003/66 – etichetarea ecologică a frigiderelor • Directiva 2003/54/CE – piața internă a electricității • Directiva 2003/30/CE – privind promovarea utilizării bio-combustibililor și a altor combustibili regenerabili pentru transport • Directiva 2006/32/CE (eficiența privind folosirea energiei de către utilizatorul final și servicii energetice) • COM(2002)415 –directive privind cogenerarea; • Propunerea pentru Directiva privind impozitarea produselor energetice 	<ul style="list-style-type: none"> • Ghidul privind Energia în România - HG nr. 890/2003 • Strategia națională privind eficientizarea energetică – HG nr. 163/2004 și Legea nr. 199/2000, modificată de Legea 56/2006; • HG nr.174/2004 privind reabilitarea termică a clădirilor • HG nr. 574/2005 privind cerințele de eficientizare ale noilor cazane pentru apa caldă cu combustibil lichid sau gazos • HG nr. 958/2005 de modificare a HG nr. 443/2003 privind promovarea electricității obținute din surse regenerabile și de modificare și completare a Hotărârii Guvernului nr. 1892/2004 de stabilire a sistemului de electricitate obținută din surse regenerabile • HG nr. 1535/2003 Strategia privind capitalizare resurselor regenerabile de energie, aprobată de HG nr. 1535/2003 • HG nr. 1844/2005 privind promovarea utilizării bio-combustibililor și a altor combustibili regenerabili pentru transport • Angajamentele asumate de România în cadrul procesului de negociere cu UE – Capitolul 14, Energie. • Proiectul de HG privind aprobarea Documentului național de politici privind energia 2005-2008 • Angajamentele asumate de România în procesul de negociere cu UE – Capitolul 14, Energia.
Conștientizarea privind problemele de	<ul style="list-style-type: none"> • 90/313/CEE (Acces la informații) • Agenda 21 	<ul style="list-style-type: none"> • Strategia națională privind schimbările climatice, 2005 • Legea nr. 86/2000 (JO nr. 224/22.05.2000) de ratificare a Convenției privind accesul

Aspecte de mediu	Legislație și politici relevante ale UE	Legislație și politici relevante din România
mediu	<ul style="list-style-type: none"> • CE este semnatară a Convenției de la Aarhus (Convenția ONU CEE privind accesul la informații, participarea publică la procesul decizional și accesul la justiție cu privire la aspectele de mediu) 	<p>la informații, participarea publică la procesul decizional și accesul la justiție cu privire la aspectele de mediu;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Legea nr. 544/2001 (JO nr. 663/23.10.2001) privind accesul la informațiile de interes public; • HG nr.123/2002 (JO nr. 167/03.08.2002) de aprobare a normelor metodologice privind implementarea Legii nr. 544/2001 privind accesul la informațiile de interes public; • HG nr. 878/2005 (JO nr. 760/22.08.2005) privind accesul la informațiile de mediu; • HG nr. 658/2006 privind reorganizarea Comisiei Naționale pentru schimbările climatice (un organism inter-ministerial coordonat de MMGA în vederea promovării măsurilor necesare pentru implementarea unitară în România a obiectivelor UNFCCC și ale Protocolului de la Kyoto) JO nr. 465/30.05.2006;
Turism durabil	<ul style="list-style-type: none"> • COM(2003/716) Orientări de bază privind durabilitatea turismului european; • Strategia UE de dezvoltare durabilă; • Carta Europeană privind turismul durabil în ariile protejate, 2002 • Convenția UNESCO • Convenția privind protecția Mării Negre împotriva poluării, 1992 	<ul style="list-style-type: none"> • Strategia Națională de Dezvoltare Durabilă (1999)

Anexa 4. Tabele de evaluare a obiectivelor specifice ale POSM

Evaluarea s-a axat pe posibilele efecte de mediu ale obiectivelor specifice ale PO față de obiectivele de mediu relevante. Evaluarea s-a făcut sub formă de comentarii, explicând care sunt efectele (atât pozitive, cât și negative) ce pot fi cauzate de implementarea obiectivului specific al PO și a dus la posibila reformulare a obiectivelor specifice și a axelor prioritare.

Obiectiv specific 1: Îmbunătățirea accesului la infrastructura pentru apă, asigurând alimentarea cu apă și servicii de tratare a apelor uzate conform practicilor și politicilor UE, în majoritatea zonelor urbane până în 2015		
Obiective de mediu relevante	Indicatori relevanți/ întrebări orientative	Comentarii privind posibilele efecte asupra mediului
Menținerea și îmbunătățirea calității aerului ambiental în limitele stabilite de normele legislative		Rețelele și sistemele de canalizare vor ajuta la îmbunătățirea calității aerului în aglomerările care nu au în prezent rețele sau stații de tratare a apelor uzate. Unele efecte indirecte.
Minimizarea impacturilor asupra calității aerului la nivel rural și urban		Introducerea unor rețele noi de canalizare și reabilitarea celor existente va duce la un transport controlat și închis pe sistemele de canalizare, prin urmare va permite o îmbunătățire a calității aerului în aglomerări, care în acum sunt formate din șanțuri necorespunzătoare pentru transportul apelor de canalizare către pârâul local. Unele efecte pozitive

Obiectiv specific 1: Îmbunătățirea accesului la infrastructura pentru apă, asigurând alimentarea cu apă și servicii de tratare a apelor uzate conform practicilor și politicilor UE, în majoritatea zonelor urbane până în 2015		
Obiective de mediu relevante	Indicatori relevanți/ întrebări orientative	Comentarii privind posibilele efecte asupra mediului
Limitarea poluării apei din surse punctiforme și difuze de poluare și îmbunătățirea calității apei	<ul style="list-style-type: none"> - Procentul populației deservite de sistemele de distribuție a apei cu dotate cu control al calității (versus alimentarea cu apă din fântâni necontrolate și izvoare)? - Procent al populației deservite de sisteme de canalizare din procentul total existent? - Număr de pierderi pe km de conducte de canalizare? - Inventarul industriei locale și principalele deșeuri pentru fiecare instalație de prelucrare (% din totalul existent al industriei locale) - Câte fabrici au unități de pre-tratare pentru deșeurile lichide înainte de evacuarea acestora în sistemul de canalizare? - Ce se face pentru reducerea emisiilor de poluanți și substanțe de eutrofizare? 	<p>Construcția/reabilitarea instalațiilor de epurare a apei va permite îmbunătățirea calității apelor de suprafață din România.</p> <p>Reabilitarea rețelelor de canalizare va permite reducerea poluării apelor subterane și de suprafață. Se preconizează efecte pozitive semnificative.</p> <p>Se preconizează că îmbunătățirea controlului asupra deșeurilor produse de industrie va avea un efect pozitiv major asupra calității apei.</p> <p>Introducerea tratamentului terțiar în tehnologia STAU și un mai bun control al evacuărilor directe ale industriei în cursurile de apă va permite în mod clar îmbunătățirea calității apei.</p>

Obiectiv specific 1: Îmbunătățirea accesului la infrastructura pentru apă, asigurând alimentarea cu apă și servicii de tratare a apelor uzate conform practicilor și politicilor UE, în majoritatea zonelor urbane până în 2015		
Obiective de mediu relevante	Indicatori relevanți/ întrebări orientative	Comentarii privind posibilele efecte asupra mediului
Limitarea poluării punctiforme și difuze a solului	- Număr de pierderi pe km de conducte de canalizare?	Reabilitarea vechilor sisteme de canalizare va duce la limitarea poluării solului în acest sens. Construcția/reabilitarea STAU va duce la reducerea poluării solului direct și indirect (datorită reducerii poluării apei). Trebuie să se implementeze măsuri privind tratarea nămolului din canalizare în vederea prevenirii evacuării necontrolate a nămolului în depozitele de gunoi ale municipalității și, mai mult, scăderea poluării.
Scăderea emisiilor care duc la schimbări climatice		Construcția/reabilitarea instalațiilor de tratare a nămolului va permite reducerea emisiilor de metan din depunerile de nămol.
Facilitarea adaptării la schimbările climatice și facilitarea protecției solului împotriva eroziunii determinate de apă și vânt	Nu există legătură directă	Nu există legătură directă
Protejarea și îmbunătățirea condițiilor și funcțiilor apelor terestre și continentale și a ecosistemelor marine împotriva degradării antropogene, fragmentării habitatului și defrișării	- Calitatea apei în cazul cursurilor de apă deschise	Construcția unor noi rezervoare de apă destinate extracției de apă potabilă ar putea influența considerabil ecosistemele de pe râuri unde se vor construi noi surse de apă. Stațiile de tratare a apelor uzate noi și reabilite permit îmbunătățirea semnificativă a protecției ecosistemelor terestre și acvatice împotriva degradării antropogene.
Conservarea diversității naturale a faunei, florei și habitatelor din ariile protejate și potențiale arii din Natura 2000	- Calitatea apei în cazul cursurilor de apă deschise	Stațiile de tratare a apelor uzate noi și reabilite vor îmbunătăți semnificativ calitatea ariilor protejate prin îmbunătățirea igienizării apei.

Obiectiv specific 1: Îmbunătățirea accesului la infrastructura pentru apă, asigurând alimentarea cu apă și servicii de tratare a apelor uzate conform practicilor și politicilor UE, în majoritatea zonelor urbane până în 2015		
Obiective de mediu relevante	Indicatori relevanți/ întrebări orientative	Comentarii privind posibilele efecte asupra mediului
Facilitarea îmbunătățirii sănătății umane prin implementarea măsurilor care vizează prevenirea poluării și reducerea impactului vechilor contaminanți (de ex. pesticide, deșeuri miniere etc.)	- Câte proiecte vor fi aprobate în zonele afectate de vechii contaminanți?	O calitate mai bună a apei potabile va permite reducerea numărului de persoane afectate de boli cauzate de poluarea apei. Un acces mai bun la rețeaua centralizată și controlată de alimentare cu apă potabilă de calitate va permite sporirea sănătății oamenilor în special în cazul celor care trăiesc în sau în apropierea zonelor afectate de contaminanți vechi (de ex. cauzată de poluarea cu pesticide, deșeuri miniere etc.). Trebuie să se acorde prioritate acestui tip de proiecte
Protejarea și îmbunătățirea situației aglomerărilor din punct de vedere al zgomotului	- Procent de proiecte finalizate la timp	Poate exista un impact temporar cauzat de lucrări de construcție legate de stațiile și rețelele pentru ape uzate și apă potabilă. Trebuie să se propună măsuri de reducere a impactului cauzat de zgomot, de ex. lucrul numai în perioada orelor de lucru cu echipamentele zgomotoase și camioane de mare tonaj
Creșterea protecției populației împotriva riscului asociat dezastrelor naturale	- Număr de proiecte și persoane deservite de facilitățile noi și reabilitate din zonele asociate dezastrelor naturale	Dezastrele naturale duc la poluarea temporară sau ireversibilă a apei (folosită pentru băut, fie tratată, fie netratată). Reabilitarea și construcția de noi stații centralizate de alimentare cu apă și tratare a apei va reduce aceste impacturi
Limitarea utilizării resurselor naturale epuizabile	- % de gospodării cu apometre - Creșterea procentului de gospodării care dețin apometre; - Număr și capacitate de consum a apei în cazul unităților industriale care folosesc apă reciclată	Limitarea utilizării apei dulci pe baza reutilizării apei tratate (de ex. în scopuri industriale), precum și creșterea numărului de proprietari de locuințe care dețin apometre vor avea un efect pozitiv semnificativ.
Reducerea generării de deșeuri, creșterea nivelului de valorificare a deșeurilor și facilitarea reciclării tuturor deșeurilor	Va afecta producerea de deșeuri?	Construcția/reabilitarea stațiilor de tratare a nămolului poate duce la folosirea nămolului în scopuri agricole, ceea ce va genera un efect pozitiv semnificativ.

Obiectiv specific 1: Îmbunătățirea accesului la infrastructura pentru apă, asigurând alimentarea cu apă și servicii de tratare a apelor uzate conform practicilor și politicilor UE, în majoritatea zonelor urbane până în 2015		
Obiective de mediu relevante	Indicatori relevanți/ întrebări orientative	Comentarii privind posibilele efecte asupra mediului
Asigurarea protecției peisajului natural și cultural (de ex. prin revitalizarea zonelor industriale dezafectate)	- Număr de STAU și instalațiile de epurare a apei construite pe zone industriale dezafectate	Dacă se vor construi noi stații de tratare a apelor uzate în zone industriale dezafectate, se va înregistra un efect pozitiv.
Conservarea, protecția și reabilitarea zonei costiere a Mării Negre, asigurând protecția patrimoniului natural (inclusiv ecosistemele terestre și acvatice) și cultural în vederea atingerii unui nivel de dezvoltare durabilă a regiunii	- Calitatea apei de pe coasta românească a Mării Negre	Îmbunătățirea calității tratării apelor uzate și a apelor evacuate, precum și îmbunătățirea evacuării nămolului vor avea un efect pozitiv direct și considerabil în privința protecției calității apei din Marea Neagră.
Îmbunătățirea eficienței energetice și folosirea resurselor energetice	<p>- Reabilitarea stațiilor de pompare, implementarea dispozitivelor de control al presiunii apei și convertorii de frecvență din stațiile de pompare</p> <p>- Noi rețele de alimentare cu apă versus cele vechi (%)</p> <p>-% de gospodării/apartamente individuale în blocuri de apartamente dotate cu contoare;</p> <p>-% de reabilitări conducte de apă în interiorul blocurilor de apartamente</p>	<p>Introducerea unor sisteme de feedback privind controlul presiunii pentru apa din rețelele municipalității, precum și convertoarele de frecvență din stațiile de pompare vor duce la scăderea utilizării energiei pentru asigurarea aceleiași calități a serviciilor.</p> <p>Pomparea apei prin rețelele vechi va duce la creșterea consumului de energie pe unitate de apă livrată către populație, prin urmare înlocuirea vechilor mijloace de distribuție a apei va fi necesară în acest sens.</p> <p>Creșterea eficienței energetice va fi obținută pe baza reducerii pierderilor de apă. O contorizarea mai extinsă a gospodăriilor și a unităților industriale va duce la îmbunătățirea eficienței energetice din stațiile de tratare a apei pe termen lung. Este important ca noile unități să ia în considerare consumul de apă înregistrat cu o contorizare mai extinsă în gospodării, (ceea ce, de regulă, duce la reducerea consumului), prin urmare trebuie să se asigure că noile unități sunt estimate în mod corespunzător, cu unități construite la capacitate optimă</p>

Obiectiv specific 1: Îmbunătățirea accesului la infrastructura pentru apă, asigurând alimentarea cu apă și servicii de tratare a apelor uzate conform practicilor și politicilor UE, în majoritatea zonelor urbane până în 2015		
Obiective de mediu relevante	Indicatori relevanți/ întrebări orientative	Comentarii privind posibilele efecte asupra mediului
Facilitarea producerii de energie din surse regenerabile	Nu există legătură directă	Nu există legătură directă
Îmbunătățirea comportamentului responsabil din punct de vedere al mediului din partea guvernului, sectoarelor public și privat prin promovarea aspectelor legate de mediu	-% de gospodării contorizate - modificarea consumului de apă pe locuitor/gospodărie	Creșterea % de gospodării care contorizează consumul de apă poate aduce un efect pozitiv semnificativ în comportamentul locuitorilor cu privire la responsabilizarea față de mediu
Promovarea turismului care asigură un nivel ridicat de protecție a mediului și conservarea naturală	-% din populație deservită de sistemele de alimentare cu apă potabilă -% din populație deservită de stațiile de tratare a apelor uzate	Servicii mai bune privind alimentarea cu apă și tratarea apelor uzate vor duce la creșterea atractivității țării datorită unor servicii îmbunătățite, unei calități mai bune a apei și contribuției la conservarea biodiversității și, prin urmare, va contribui la dezvoltarea turismului și la protejarea și aprecierea naturii
Reformularea propusă pentru obiectivele specifice:		
Îmbunătățirea accesului la infrastructura pentru apă prin asigurarea serviciilor de alimentare cu apă și tratarea a apelor uzate în conformitate cu practicile și politicile UE, în majoritatea zonelor urbane și rurale până în 2015		

Obiectiv specific 2: Îmbunătățirea calității solului prin îmbunătățirea serviciilor de gestionare a deșeurilor și prin reducerea vechilor tare ecologice în minim 30 de județe, în conformitate cu practicile și politicile UE, până în 2015.		
Obiective de mediu relevante	Indicatori relevanți/întrebări orientative	Comentarii privind posibilele efecte de mediu
Menținerea și îmbunătățirea calității aerului ambiental în limitele stabilite de normele legale	Se va îmbunătăți calitatea aerului ambiental în limitele stabilite de normele legale?	Pot exista anumite efecte pozitive indirecte
Minimizarea impacturilor asupra calității aerului la nivel urban și rural	Se vor minimiza impacturile asupra calității aerului la nivel urban și rural?	Pot exista anumite efecte pozitive indirecte

Obiectiv specific 2: Îmbunătățirea calității solului prin îmbunătățirea serviciilor de gestionare a deșeurilor și prin reducerea vechilor tare ecologice în minim 30 de județe, în conformitate cu practicile și politicile UE, până în 2015.		
Obiective de mediu relevante	Indicatori relevanți/intrebări orientative	Comentarii privind posibilele efecte de mediu
Limitarea poluării apei din surse punctiforme și difuze de poluare și îmbunătățirea calității apei	Câte depozite de deșuri existente au instalații de tratare a soluției percolative (%) ?	Reducerea poluării apei cauzate de evacuări necontrolate a deșeurilor sau de evacuarea nămolului generat de tratarea apelor uzate în depozite de gunoi necorespunzătoare poate duce la efecte pozitive semnificative. Introducerea instalațiilor de tratare a soluției percolative va ajuta la evitarea poluării cursurilor de apă subterane și de suprafață.
Limitarea poluării punctiforme și difuze a solului	- Număr de depozite de gunoi necontrolate închise - Număr de sisteme integrate de gestionare a deșeurilor integrate, noi sau finalizate, la nivel de județ/regiune - Câte depozite de gunoi existente au instalații de tratare a soluției percolative (%) ?	Reducerea poluării solului din depozite necontrolate de evacuare a deșeurilor sau aruncarea ilegală a deșeurilor va avea un efect pozitiv semnificativ. Introducerea instalațiilor de tratare a soluției percolative va ajuta la evitarea poluării solului.
Scăderea emisiilor cauzate de schimbările climatice	- Număr de instalații în depozite de gunoi care permit colectarea gazelor	Construirea unor depozite de gunoi adecvate pentru colectarea gazelor poate avea un efect pe termen lung asupra reducerii emisiilor de gaze cu efect de seră. Se poate preconiza un efect pozitiv suplimentar datorat reducerii arderii ilegale de deșuri, care este foarte dăunătoare și are un efect direct asupra creșterii emisiilor de gaze cu efect de seră.
Facilitarea adaptării la schimbările climatice și facilitarea protecției solului împotriva eroziunii cauzate de apă și vânt	Nicio legătură	Nicio legătură

Obiectiv specific 2: Îmbunătățirea calității solului prin îmbunătățirea serviciilor de gestionare a deșeurilor și prin reducerea vechilor tare ecologice în minim 30 de județe, în conformitate cu practicile și politicile UE, până în 2015.		
Obiective de mediu relevante	Indicatori relevanți/întrebări orientative	Comentarii privind posibilele efecte de mediu
Protejarea și îmbunătățirea condițiilor și funcțiilor ecosistemelor terestre, acvatice și marine împotriva degradării antropogene, a fragmentării habitatelor și a defrișării	- Număr de depozite ilegale de evacuări a deșeurilor închise	Reabilitarea, îmbunătățirea și instituirea unor sisteme de gestionare controlată a deșeurilor va avea un efect pozitiv semnificativ asupra protecției ecosistemelor și habitatelor.
Conservarea diversității naturale a faunei, florei și habitatelor din ariile protejate și potențialele amplasamente din Natura 2000	- Număr de depozite ilegale de evacuări a deșeurilor închise - Creșterea acoperirii zonelor rurale deservite de sisteme de gestionare a deșeurilor	Amplasamentele instalațiilor de evacuare și transfer trebuie să fie selectate respectându-se ariile protejate și cele din NATURA 2000. Reducerea numărului de depozite ilegale de evacuări a deșeurilor va demonstra îmbunătățirea gestionării ariilor protejate.
Facilitarea îmbunătățirii sănătății umane prin implementarea măsurilor destinate prevenirii poluării și reducerii impactului vechilor tare ecologice (de exemplu, pesticide, deșeururi miniere etc.)	- Reabilitarea vechilor tare ecologice	O mai bună gestionare a deșeurilor, precum și reabilitarea vechilor zone contaminate, cum ar fi depozitele ilegale de evacuare a deșeurilor necontrolate vor permite îmbunătățirea semnificativă a sănătății locuitorilor din zonele învecinate.
Protejarea și îmbunătățirea condițiilor aglomerărilor în privința zgomotului	- Activitățile vor duce la creșterea poluării cu zgomot în locurile aflate în apropiere? - Tip de vehicule folosite la colectarea deșeurilor	Colectarea deșeurilor poate duce la intensificarea deplasării camioanelor de colectare a deșeurilor în localități, prin urmare orarele de deplasare și tipul de vehicule trebuie să fie alese cu mare grijă pentru a asigura un impact fizic mai redus asupra aglomerărilor. Lucrările de construcție și reabilitare pot cauza poluarea temporară prin zgomot.

Obiectiv specific 2: Îmbunătățirea calității solului prin îmbunătățirea serviciilor de gestionare a deșeurilor și prin reducerea vechilor tare ecologice în minim 30 de județe, în conformitate cu practicile și politicile UE, până în 2015.		
Obiective de mediu relevante	Indicatori relevanți/întrebări orientative	Comentarii privind posibilele efecte de mediu
Îmbunătățirea protecției populației împotriva riscului asociat dezastrelor naturale	<ul style="list-style-type: none"> - Integrarea gestionării deșeurilor; - Îmbunătățirea serviciilor de colectare a deșeurilor în zonele rurale; 	Sistemele de colectare a deșeurilor pot avea un efect pozitiv semnificativ în prevenirea evacuării deșeurilor (în mod intenționat sau neintenționat, de exemplu, în timpul inundațiilor) în cursurile de apă. Amplasarea noilor depozite de gunoi trebuie să fie aleasă acordând atenție riscurilor asociate dezastrelor naturale, de exemplu, inundații, în special în zonele rurale unde s-a arătat că evacuarea ilegală a deșeurilor în râuri amplifică impactul inundațiilor.
Limitarea folosirii resurselor naturale epuizabile	-% din materialele uzate refolosite ca materii prime sau recuperate prin energie	Reducerea folosirii materiilor prime datorită reciclării materialelor uzate, precum și recuperarea prin energie produsă în incineratoare va avea un efect pozitiv semnificativ asupra limitării utilizării resurselor naturale epuizabile.
Reducerea producerii de deșeuri, creșterea recuperării deșeurilor și facilitarea reciclării tuturor deșeurilor	- Număr de proiecte de sortare și reciclare a deșeurilor	<p>Selecția la sursă va reprezenta un pas uriaș necesar în colectarea deșeurilor deoarece va asigura o reducere dramatică a fluxului de deșeuri către depozitele de gunoi.</p> <p>Dacă proiectele municipale și industriale de sortare și reciclare sunt susținute, vor contribui la recuperarea și refolosirea deșeurilor.</p> <p>Prin aplicarea taxelor privind evacuarea deșeurilor în depozitele de gunoi, producerea deșeurilor se poate reduce, iar recuperarea deșeurilor va fi încurajată, dar astfel de proiecte și măsuri trebuie introduse odată cu închiderea depozitelor ilegale de evacuare și cu o monitorizare strictă a evacuirilor negestionate și ilegale de deșeuri.</p>

Obiectiv specific 2: Îmbunătățirea calității solului prin îmbunătățirea serviciilor de gestionare a deșeurilor și prin reducerea vechilor tare ecologice în minim 30 de județe, în conformitate cu practicile și politicile UE, până în 2015.		
Obiective de mediu relevante	Indicatori relevanți/întrebări orientative	Comentarii privind posibilele efecte de mediu
Asigurarea protecției peisajelor naturale și culturale (de exemplu, prin revitalizarea zonelor industriale dezafectate)	- Număr de amplasamente închise și reabilitate	Amplasamente de evacuare ilegală și depozitele de gunoi negestionate prezintă tare vechi, iar închiderea și reabilitarea lor va avea un efect pozitiv asupra peisajului.
Conservarea, protejarea și reabilitarea zonei costiere românești a Mării Negre prin asigurarea protecției patrimoniului natural (inclusiv ecosistemelor acvatice și terestre) și cultural în vederea realizării dezvoltării durabile a regiunii	- Creșterea acoperirii regiunii Mării Negre cu sisteme integrate de gestionare a deșeurilor	Stabilirea unor sisteme integrate de gestionare a deșeurilor în regiunea Mării Negre va duce la îmbunătățirea atractivității zonei costiere și va reduce poluarea Mării Negre cu deșeuri. Îmbunătățirea monitorizării evacuării ilegale de deșeuri pe sol și în mare va contribui la dezvoltarea durabilă și internalizarea impacturilor de mediu
Îmbunătățirea eficienței energetice și folosirea resurselor energetice	- Număr de depozite de deșeuri care vor fi dotate cu echipamente de colectare e metanului	Poate exista un efect pozitiv dacă se acordă sprijin instalațiilor de colectare și folosire a metanului din depozitele de gunoi. Acest lucru poate contribui la utilizarea eficientă a resurselor de energie.
Facilitarea producerii de energie din resurse regenerabile	Va permite producerea de energie din resurse regenerabile?	Energia poate fi produsă prin incinerarea deșeurilor, precum și prin arderea gazului metan colectat din depozitele de gunoi
Îmbunătățirea comportamentului responsabil privind mediul din partea guvernului și a sectoarelor public și privat prin promovarea aspectelor legate de mediu	- Creșterea numărului de gospodării deservite sisteme de colectare a deșeurilor - Număr de instituții cu EMS -O mai bună sortare a deșeurilor - Număr de instalații de sortare și reciclare	Instituirea de sisteme integrate de gestionare a deșeurilor, precum și instalațiile de sortare și reciclare va avea un efect pozitiv semnificativ asupra comportamentului responsabil privind mediul din partea guvernului și a sectoarelor public și privat.
Promovarea turismului care asigură un nivel ridicat de protecție a mediului și conservare naturală	- Procent de amplasamente ilegale de evacuare a deșeurilor închise și reabilitate din numărul total?	Instituirea sistemelor de gestionare a deșeurilor va reduce evacuarea ilegală a deșeurilor și va crește atractivitatea peisajului rural și urban, contribuind la dezvoltarea turismului.

<p>Obiectiv specific 2: Îmbunătățirea calității solului prin îmbunătățirea serviciilor de gestionare a deșeurilor și prin reducerea vechilor tare ecologice în minim 30 de județe, în conformitate cu practicile și politicile UE, până în 2015.</p>		
<p>Obiective de mediu relevante</p>	<p>Indicatori relevanți/întrebări orientative</p>	<p>Comentarii privind posibilele efecte de mediu</p>
<p>Reformularea propusă pentru obiectivele specifice propuse: Îmbunătățirea calității solului prin îmbunătățirea serviciilor de gestionare a deșeurilor și reducerea vechilor tare ecologice în minim 30 de județe, conform practicilor și politicilor UE până în 2015.</p>		

Obiectiv specific 3: Reducerea impactului negativ asupra mediului cauzat de vechile centrale termice în cele mai poluate localități până în 2015.		
Obiective de mediu relevante	Indicatori relevanți/întrebări orientative	Comentarii privind posibilele efecte de mediu
Mentținerea și îmbunătățirea calității aerului ambiental în limitele stabilite de norme legale	<ul style="list-style-type: none"> -Câte instalații sunt dotate cu filtre adecvate (%)? - Număr de instalații pentru reducerea poluanților acidifianți? - Reducerea emisiilor de particule fine (PM10) și precursori ai acestora? - Număr de proiecte în amplasamente în care limitele de poluare a aerului sunt peste norme? 	Proiectele implementate pentru îmbunătățirea emisiilor din vechile instalații municipale, în special în localitățile în care poluarea aerului depășește normele și standardele stabilite vor aduce efecte pozitive semnificative. Instalarea contoarelor de căldură în sistemele municipale pot reduce necesarul de căldură, asigurând stimulente pentru conservarea căldurii și reducând poluarea inutilă a aerului.
Minimizarea impacturilor asupra calității aerului în zonele rurale și urbane	<ul style="list-style-type: none"> - Va reduce emisiile de particule fine (PM10) și de precursori ai acestora? - Va reduce concentrațiile de SO2, NO2 și va contribui la atingerea valorilor-tintă pentru stratul de ozon? 	Reabilitarea vechilor centrale termice municipale și a sistemelor de încălzire municipale poate reduce consumul de combustibil în cazul centralelor electrice și termice și poate minimiza impacturile asupra calității generale a aerului, având cel mai mare efect asupra zonelor urbane.
Limitarea poluării apei din surse de poluare punctiforme și difuze și îmbunătățirea calității apei	<ul style="list-style-type: none"> - Reducerea emisiilor de acidifianți - Evacuarea cenușii 	Emisiile reduse din vechile centrale municipale vor produce un efect pozitiv semnificativ asupra îmbunătățirii calității apei, dată fiind limitarea poluării provenite de la gazele de ardere și impactului asupra ploilor acide și poluării la distanță lungă. Îmbunătățirea practicilor privind evacuarea cenușii va duce la scăderea presiunii exercitate asupra apei și solului.

Obiectiv specific 3: Reducerea impactului negativ asupra mediului cauzat de vechile centrale termice în cele mai poluate localități până în 2015.		
Obiective de mediu relevante	Indicatori relevanți/întrebări orientative	Comentarii privind posibilele efecte de mediu
Limitarea poluării punctiforme și difuze a solului	<ul style="list-style-type: none"> - Reducerea cantităților de cenușă care trebuie evacuată - Reducerea emisiilor 	Dacă se acordă sprijin îmbunătățirii modului de evacuare a cenușii provenite din instalațiile de ardere care folosesc cărbune și petrol, se va înregistra un efect pozitiv asupra solului. Reducerea emisiilor care determină acidificarea precipitațiilor și a solului va avea un efect pozitiv semnificativ.
Scăderea emisiilor care duc la schimbări climatice	- Emisii reduse de gaze cu efect de seră	Reducerea consumului de combustibili în vechile sisteme de încălzire municipale pot duce la scăderea semnificativă a emisiilor de gaze cu efect de seră.
Facilitarea adaptării la schimbările climatice și facilitarea protecției solului împotriva eroziunii cauzate de apă și vânt	Nu există legătură directă	Nu există legătură directă
Protejarea și îmbunătățirea condițiilor și funcțiilor ecosistemelor terestre, acvatice și marine împotriva degradării antropogene, a fragmentării habitatelor și a defrișării	Condițiile și funcțiile ecosistemelor terestre și acvatice se vor îmbunătăți?	Reducerea emisiilor poate avea un efect semnificativ pe termen lung asupra ecosistemelor terestre și acvatice și asupra vitalității acestora
Conservarea diversității naturale a faunei, florei și habitatelor din ariile protejate și potențialele amplasamente din Natura 2000	Va permite conservarea biodiversității naturale în ariile protejate și potențialele arii din Natura 2000	Reducerea emisiilor dăunătoare provenite din amplasamente aflate în apropierea ariilor protejate sau a ariilor din Natura 2000 poate avea un efect pozitiv semnificativ asupra faunei și florei, precum și a habitatelor din acele arii.
Facilitarea îmbunătățirii sănătății umane prin implementarea măsurilor destinate prevenirii poluării și reducerii impactului vechilor tare (de exemplu, pesticide, deșeuri miniere etc.)	Va fi afectată calitatea solului de îmbunătățirea vechilor centrale electrice?	Poluarea istorică determinată de evacuarea cenușii din vechile centrale municipale reprezintă o problemă importantă iar proiectele de reabilitare, dacă există, pot avea contribuție semnificativă la îmbunătățirea situației.

Obiectiv specific 3: Reducerea impactului negativ asupra mediului cauzat de vechile centrale termice în cele mai poluate localități până în 2015.		
Obiective de mediu relevante	Indicatori relevanți/întrebări orientative	Comentarii privind posibilele efecte de mediu
Protejarea și îmbunătățirea situației aglomerărilor din punctual de vedere al poluării cu zgomot	Folosirea CTD (cele mai bune tehnici aplicabile)	Se poate înregistra o oarecare reducere a zgomotului pe termen lung datorată închiderii sau reabilitării vechilor centrale municipale sau instalațiilor de încălzire.
Creșterea protecției populației împotriva riscului asociat dezastrelor naturale	Nu există legătură directă	Nu există legătură directă
Limitarea folosirii resurselor naturale epuizabile	- Număr de proiecte susținute, care ar permite trecerea la resurse de energie regenerabile	Se poate înregistra un efect pozitiv datorat reducerii folosirii resurselor de energie printr-o eficiență crescută sau prin trecerea la alte tipuri de combustibil, de exemplu, deșeuri lemnoase, biogaz etc.
Reducerea producerii de deșeuri, creșterea recuperării deșeurilor și facilitarea reciclării tuturor deșeurilor		Unele efecte pozitive pot apărea în urma reducerii cantității de deșeuri produse având în vedere reducerea consumului de combustibil (cenușă).
Asigurarea protecției peisajului natural și cultural (de exemplu, revitalizarea zonelor industriale dezafectate)	- Număr de centrale municipale vechi sau instalații închise și reabilitate	Trebuie să se asigure că centralele electrice închise nu devin zone industriale dezafectate și nu apare niciun impact negativ. Se preconizează efecte negative
Conservarea, protejarea și reabilitarea zonei costiere românești a Mării Negre prin asigurarea protecției patrimoniului natural (inclusiv ecosistemelor acvatice și terestre) și cultural în vederea realizării dezvoltării durabile a regiunii	Nu există legătură directă	Nu există legătură directă
Îmbunătățirea eficienței energetice și a folosirii resurselor de energie	- Contorizare - Reabilitarea sistemelor de încălzire centrală	Se poate ajunge la o reducere a alimentării și consumului energetic, precum și la reducerea consumului de combustibil dacă proiectele care promovează eficiența energetică vor beneficia de sprijin, cum ar fi contorizare, economisirea energiei din pierderile datorate transportului etc.

Obiectiv specific 3: Reducerea impactului negativ asupra mediului cauzat de vechile centrale termice în cele mai poluate localități până în 2015.		
Obiective de mediu relevante	Indicatori relevanți/întrebări orientative	Comentarii privind posibilele efecte de mediu
Facilitarea producerii de energie din resurse regenerabile	<ul style="list-style-type: none"> - Număr de proiecte de conversie susținute - Creșterea folosirii resurselor regenerabile 	Se poate înregistra un efect pozitiv dacă se va acorda sprijin în privința măsurilor care permit trecerea de la folosirea resurselor energetice epuizabile (petrol și cărbune) la gaz sau resurse regenerabile (cum ar fi deșeurile lemnoase și biogaz)
Îmbunătățirea comportamentului responsabil privind mediul din partea guvernului și a sectoarelor public și privat prin promovarea aspectelor legate de mediu	- Introducerea conținuturilor	Contorizarea și măsurile de economisire/reducere a pierderilor de energie provenite din distribuția căldurii și energiei vor avea un efect pozitiv pentru consumatori.
Promovarea turismului care asigură un nivel ridicat de protecție a mediului și conservare naturală	Nu există legătură directă	Nu există legătură directă
Reformulare propusă a obiectivelor specifice propuse: nu există		

Obiectiv specific 4: Protecția și îmbunătățirea biodiversității și patrimoniului natural prin acordarea de sprijin în privința gestionării ariilor protejate, inclusiv implementarea NATURA 2000.		
Obiective de mediu relevante	Indicatori relevanți/întrebări orientative	Comentarii privind posibilele efecte de mediu
Menținerea și îmbunătățirea calității aerului ambiental în limitele stabilite de norme legale	- Creșterea numărului de stații de monitorizare	Sistemele de gestionare instituite pot ajuta la monitorizarea calității aerului în amplasamentele respective.
Minimizarea impacturilor asupra calității aerului în zonele urbane și rurale	- Creșterea numărului de stații de monitorizare	Sistemele de gestionare instituite pot permite monitorizarea arderilor ilegale și a altor emisii în aer (de exemplu, datorate incendiilor ilegale din păduri) în ariile protejate, precum și în zonele învecinate.

Obiectiv specific 4: Protecția și îmbunătățirea biodiversității și patrimoniului natural prin acordarea de sprijin în privința gestionării ariilor protejate, inclusiv implementarea NATURA 2000.		
Obiective de mediu relevante	Indicatori relevanți/întrebări orientative	Comentarii privind posibilele efecte de mediu
Limitarea poluării apei din surse de poluare punctiforme și difuze și îmbunătățirea calității apei	- Creșterea numărului de stații de monitorizare	Măsurile pot permite monitorizarea poluării ilegale a apei și pot avea un efect pozitiv asupra calității apei prin stabilirea unor regimuri speciale de gestionare în ariile din Natura 2000.
Limitarea poluării punctiforme și difuze a solului	- Creșterea numărului de stații de monitorizare	Măsurile pot permite monitorizarea poluării ilegale a solului și au un efect pozitiv asupra calității solului prin stabilirea unor regimuri speciale de gestionare în ariile din Natura 2000.
Scăderea emisiilor care duc la schimbări climatice	- Creșterea numărului de stații de monitorizare	O mai bună gestionare a ariilor protejate și a ariilor din Natura 2000 poate ajuta la creșterea numărului de arii cu păduri și ecosisteme neperturbate care contribuie la absorbția gazelor cu efect de seră. Și monitorizarea arderilor ilegale de deșeuri poate avea un efect pozitiv.
Facilitarea adaptării la schimbările climatice și facilitarea protecției solului împotriva eroziunii cauzate de apă și vânt	- Număr de planuri de gestionare susținute pentru ariile din Natura 2000 și alte arii protejate din România	Va duce la îmbunătățirea gestionării amplasamentelor și la posibila introducere de măsuri de adaptare la SC și împotriva eroziunii solului și a apei.
Protejarea și îmbunătățirea condițiilor și funcțiilor ecosistemelor terestre, acvatice și marine împotriva degradării antropogene, a fragmentării habitatelor și a defrișării	- Dezvoltarea și implementarea planurilor de gestionare a ariilor protejate și a ariilor din Natura 2000 - Stabilirea sistemului de monitorizare privind starea de conservare a speciilor și a habitatelor naturale și seminaturale	Acest obiectiv va avea un efect pozitiv semnificativ asupra protecției ecosistemelor și habitatelor datorate unei gestionări îmbunătățite și sistemelor de monitorizare, după stabilirea acestora.

Obiectiv specific 4: Protecția și îmbunătățirea biodiversității și patrimoniului natural prin acordarea de sprijin în privința gestionării ariilor protejate, inclusiv implementarea NATURA 2000.		
Obiective de mediu relevante	Indicatori relevanți/întrebări orientative	Comentarii privind posibilele efecte de mediu
Conservarea diversității naturale a faunei, florei și habitatelor din ariile protejate și potențialele arii din Natura 2000	<ul style="list-style-type: none"> - Dezvoltarea și implementarea planurilor de gestionare pentru ariile protejate și ariile din Natura 2000 - Instituirea sistemului de monitorizare a stării de conservare pentru speciile și habitatele naturale sau seminaturale incluse în rețeaua Natura 2000 	<p>Desemnarea ariilor speciale de conservare și instituirea planurilor de gestionare pentru aceste arii va duce la o mai bună protecție a biodiversității.</p> <p>Instituirea unui mecanism detaliat pentru consultarea publică pentru Natura 2000 și regimul de protecție ar trebui să genereze un efect pozitiv în cazul implementării programului Natura 2000.</p> <p>Instituirea unui sistem de monitorizare pentru capturarea accidentală sau uciderea speciilor de animale enumerate în anexa IV a Directivei privind habitatele ar trebui să genereze efecte pozitive pentru implementarea Natura 2000.</p> <p>Trebuie să se acorde o atenție specială zonelor din apropierea ariilor protejate.</p> <p>Instituirea sistemului de compensare a proprietarilor de arii protejate din Natura 2000 va duce la scăderea pericolului de supra-exploatare a rezervelor naturale.</p> <p>Instituirea mecanismului de promovare a educației și informării publicului va avea un efect pozitiv semnificativ pe termen lung.</p>
Facilitarea îmbunătățirii sănătății umane prin implementarea măsurilor destinate prevenirii poluării și reducerii impactului vechilor tare (de exemplu, pesticide, deșeuri miniere etc.)	- Numărul vechilor tare tratate	Sistemele de gestionare a teritoriilor protejate pot influența reabilitarea unor tare vechi aflate în ariile respective sau în apropierea acestora. Trebuie să se acorde atenție soluțiilor aplicate în vederea eliminării tarelor astfel încât acestea să nu mai fie dăunătoare pentru mediu în etapa de tratare.

Obiectiv specific 4: Protecția și îmbunătățirea biodiversității și patrimoniului natural prin acordarea de sprijin în privința gestionării ariilor protejate, inclusiv implementarea NATURA 2000.		
Obiective de mediu relevante	Indicatori relevanți/întrebări orientative	Comentarii privind posibilele efecte de mediu
Protejarea și îmbunătățirea situației aglomerărilor din punct de vedere al poluării cu zgomot		Planurile de gestionare pentru ariile din Natura 2000 și alte arii protejate pot cuprinde anumite măsuri împotriva poluării cu zgomot și pot avea efecte pozitive, de exemplu, asupra rețelelor de transport.
Creșterea protecției populației împotriva riscului asociat dezastrelor naturale		Planurile de gestionare pentru ariile din Natura 2000 și alte arii protejate pot cuprinde anumite măsuri care vor fi îndreptate spre gestionarea riscului de dezastre naturale, cum ar fi refacerea zonelor inundabile etc.
Limitarea folosirii resurselor naturale epuizabile		Condițiile stabilite în planurile de gestionare a ariilor din Natura 2000 și a altor arii protejate pot limita folosirea resurselor naturale în zonele respective.
Reducerea producerii de deșeuri, creșterea recuperării deșeurilor și facilitarea reciclării tuturor deșeurilor	- Dezvoltarea și implementarea planurilor de gestionare	O reducere a poluării cu deșeuri prin evacuarea necontrolată a deșeurilor sau depozitarea ilegală a deșeurilor va avea un efect pozitiv semnificativ în ariile protejate și cele din Natura 2000.
Asigurarea protecției peisajului natural și cultural (de exemplu, prin revitalizarea zonelor industriale dezafectate)	- Număr de arii Natura 2000 afectate	Stabilirea anumitor arii în Natura 2000 poate duce la revitalizarea zonelor industriale dezafectate
Conservarea, protejarea și reabilitarea zonei costiere românești a Mării Negre prin asigurarea protecției patrimoniului natural (inclusiv ecosistemelor acvatice și terestre) și cultural în vederea realizării dezvoltării durabile a regiunii	- Număr de planuri de gestionare care beneficiază de sprijin în vecinătatea Mării Negre	Planurile de gestionare pentru ariile din Natura 2000 și alte arii protejate de pe coasta Mării Negre vor avea un efect pozitiv semnificativ asupra protecției patrimoniului cultural și al dezvoltării durabile a zonei.

Obiectiv specific 4: Protecția și îmbunătățirea biodiversității și patrimoniului natural prin acordarea de sprijin în privința gestionării ariilor protejate, inclusiv implementarea NATURA 2000.		
Obiective de mediu relevante	Indicatori relevanți/întrebări orientative	Comentarii privind posibilele efecte de mediu
Îmbunătățirea eficienței energetice și a folosirii resurselor de energie		Proiectele trebuie să fie însoțite de EIA pentru a putea asigura minimizarea efectelor negative rezultate din exploatarea resurselor naturale.
Facilitarea producerii de energie din resurse regenerabile		Datorită faptului că cel mai mare potențial eolian acoperă anumite arii protejate, ar putea exista o presiune privind instalarea morilor eoliene în acele zone. Ar putea avea un impact negativ pe termen lung asupra ariilor din Natura 2000.
Îmbunătățirea comportamentului responsabil privind mediul din partea Guvernului și a sectoarelor public și privat prin promovarea aspectelor legate de mediu		Componentele de educare, informare și conștientizare a publicului aferente planurilor de gestionare din ariile protejate sau din Natura 2000 pot genera un efect pozitiv.
Promovarea turismului care asigură un nivel ridicat de protecție a mediului și conservare naturală	- Număr de turiști susținut de ariile protejate	Îmbunătățirea gestionării ariilor protejate poate facilita un turism mai bun și o mai mare atractivitate a amplasamentelor. Pentru a evita o supra-populare cu turiști a ariilor protejate, trebuie să se întreprindă măsuri de direcționare a turiștilor către destinații turistice similare cu un nivel mai redus de protecție. Informațiile referitoare la restricționarea accesului turiștilor în zonele strict protejate (de exemplu, rezervații științifice) ar trebui să genereze un efect pozitiv privind protecția și conservarea biodiversității.
Reformulare propusă pentru obiectivele de mediu propuse:		
Protecția și îmbunătățirea biodiversității și patrimoniului natural prin acordare de sprijin în privința gestionării ariilor protejate, inclusiv implementarea NATURA 2000.		

Obiectiv specific 5: Reducerea incidenței dezastrelor naturale care afectează populația prin implementarea măsurilor de prevenire în zonele cele mai vulnerabile până în 2015.

Obiective de mediu relevante	Indicatori relevanți/întrebări orientative	Comentarii privind posibilele efecte de mediu
Menținerea și îmbunătățirea calității aerului ambiental în limitele stabilite de normele legale		Dacă măsurile de re-împădurire și refacere a zonelor inundabile beneficiază de sprijin, se poate înregistra un efect pozitiv asupra calității aerului ambiental.
Minimizarea impacturilor asupra aerului în zonele urbane și rurale	Nu există legătură directă	Nu există legătură directă
Limitarea poluării apei din surse de populare punctiforme și difuze și îmbunătățirea calității apei	Nu există legătură directă	Nu există legătură directă
Limitarea poluării punctiforme și difuze a solului		Prin transformarea anumitor terenuri arabile în zone inundabile și aplicarea regulamentelor speciale privind practicile de gestionare se poate înregistra un impact pozitiv asupra calității solului. Măsurile care previn eroziunea solului vor avea un efect pozitiv și în ceea ce privește protecția solului împotriva poluării
Scăderea emisiilor cauzate de schimbările climatice		Dacă se acordă sprijin măsurilor privind re-împădurirea și refacerea zonelor inundabile, se poate înregistra un efect pozitiv privind emisiile de gaze cu efect de seră.
Facilitarea adaptării la schimbările climatice și facilitarea protecției solului împotriva eroziunii cauzate de apă și vânt	- Zone inundabile refăcute - Zone re-împădurite	Refacerea zonelor inundabile și măsurile de împădurire susținute prin acest obiectiv pot avea un efect pozitiv semnificativ asupra protecției împotriva eroziunii și a adaptării la schimbările climatice.
Protejarea și îmbunătățirea condițiilor și funcțiilor ecosistemelor terestre, acvatice și marine împotriva degradării antropogene, a fragmentării habitatelor și a defrișării	- Zone inundabile refăcute - Zone re-împădurite	Dacă se acordă sprijin refacerii zonelor inundabile și măsurilor de împădurire, poate exista un efect pozitiv privind protecția habitatelor și ecosistemelor.

Obiectiv specific 5: Reducerea incidenței dezastrelor naturale care afectează populația prin implementarea măsurilor de prevenire în zonele cele mai vulnerabile până în 2015.		
Obiective de mediu relevante	Indicatori relevanți/întrebări orientative	Comentarii privind posibilele efecte de mediu
Conservarea diversității naturale a faunei, florei și habitatelor din ariile protejate și potențialele arii din Natura 2000	<ul style="list-style-type: none"> - Zone inundabile refăcute - Zone re-împădurite 	Dacă se acordă sprijin zonelor inundabile și măsurilor de împădurire va exista un efect pozitiv privind protecția habitatelor și ecosistemelor. Proiectele trebuie să fie însoțite de EIA pentru a asigura minimizarea efectelor negative generate de intervenții la nivelul funcțiilor ecosistemelor.
Facilitarea îmbunătățirii sănătății umane prin implementarea măsurilor destinate prevenirii poluării și reducerii impactului vechilor poveri (de exemplu, pesticide, deșeuri miniere etc.)	<ul style="list-style-type: none"> - Scăderea numărului persoanelor expuse riscului - Minimizarea indicatorilor de mortalitate și morbiditate în caz de dezastre - abordarea condițiilor de igienizare - Abordarea factorilor de risc și prevenirea epidemiilor 	Strămutarea persoanelor din zonele inundabile va contribui la o îmbunătățire a sănătății umane și la reducerea costurilor. Elaborarea unor hărți privind pericolele și riscul de inundații, precum și a sistemelor de avertizare pentru populația expusă riscurilor va avea un efect pozitiv.
Protejarea și îmbunătățirea situației aglomerărilor din punctual de vedere al zgomotului	Nu există legătură directă	Nu există legătură directă
Creșterea protecției populației împotriva riscului asociat dezastrelor naturale	<ul style="list-style-type: none"> - Zone inundabile refăcute - Minimizarea indicatorilor de mortalitate și morbiditate în caz de dezastre - Abordarea factorilor de risc și prevenirea epidemiilor - Abordarea condițiilor de igienizare - Reducerea numărului de persoane din zonele de risc 	Măsuri aferente strămutării persoanelor, precum și sistemele de avertizare au un efect pozitiv pe termen lung.
Limitarea folosirii resurselor naturale epuizabile	Nu există legătură directă	Nu există legătură directă

Obiectiv specific 5: Reducerea incidenței dezastrelor naturale care afectează populația prin implementarea măsurilor de prevenire în zonele cele mai vulnerabile până în 2015.		
Obiective de mediu relevante	Indicatori relevanți/întrebări orientative	Comentarii privind posibilele efecte de mediu
Reducerea producerii de deșeuri, creșterea recuperării deșeurilor și facilitarea reciclării tuturor deșeurilor	Nu există legătură directă	Nu există legătură directă
Asigurarea protecției peisajului natural și cultural (de exemplu, prin revitalizarea zonelor industriale dezafectate)		Refacerea zonelor inundabile, împădurirea și proiectele privind reducerea dezastrelor naturale cauzate de alunecări de teren, eroziune și inundații pot contribui la revitalizarea peisajului cultural și natural.
Conservarea, protejarea și reabilitarea zonei costiere românești a Mării Negre prin asigurarea protecției patrimoniului natural (inclusiv ecosistemelor acvatice și terestre) și cultural în vederea realizării dezvoltării durabile a regiunii		Măsurile anti-eroziune privind coasta Mării Negre vor contribui la realizarea obiectivului.
Îmbunătățirea eficienței energetice și a folosirii resurselor de energie	Nu există legătură directă	Nu există legătură directă
Facilitarea producerii de energie din resurse regenerabile		Măsurile restrictive privind construcția de baraje mici și mijlocii pe râuri în vederea producerii de energie pot avea un efect negativ asupra acestui obiectiv.
Îmbunătățirea comportamentului responsabil privind mediul din partea Guvernului și a sectoarelor public și privat prin promovarea aspectelor legate de mediu	Nu există legătură directă	Nu există legătură directă
Promovarea turismului care asigură un nivel ridicat de protecție a mediului și conservare naturală		Refacerea zonelor inundabile și împădurirea zonelor pentru a permite protecția împotriva eroziunii poate atrage turiști în astfel de amplasamente.
Reformularea propusă a obiectivelor specifice propuse: nu există		

Anexa 5. Programul de monitorizare

MODEL (sugestii generale privind instituirea și implementarea)

Introducere și scopul monitorizării

Programul de monitorizare a mediului reprezintă un proces vital al oricărui plan de management. Acesta ajută la semnalarea eventualelor probleme determinate de proiectele propuse, care nu au fost identificate în timpul proceselor de evaluare ex-ante (atât ESM, cât și EIM) și permite implementarea promptă a măsurilor de remediere eficiente.

Monitorizarea mediului ar trebui să fie o cerință în fazele de construcție și cele operaționale ale proiectelor realizate în cadrul POS. Principalele obiective ale monitorizării mediului sunt:

- evaluarea schimbărilor intervenite la nivelul condițiilor de mediu, determinate de proiecte,
- monitorizarea implementării efective a măsurilor de reducere a impactului asupra mediului,
- avertizarea cu privire la deteriorările semnificative ale calității mediului (dacă acestea sunt cauzate de derularea POS) pentru întreprinderea unor acțiuni preventive suplimentare,
- monitorizarea efectelor întregului program asupra mediului.

Echipele de monitorizare a mediului

Autoritatea de Management desemnează o persoană pentru colectarea datelor de monitorizare a mediului în etapa inițială de implementare a programului.

Sarcina echipei de monitorizare a mediului ar trebui să constea în supravegherea și coordonarea studiilor, monitorizarea și implementarea măsurilor de reducere a impactului asupra mediului, asigurarea de consiliere pentru proiecte cu privire la parametrii și metodele de monitorizare și informarea publicului cu privire la datele de monitorizare, precum și raportarea problemelor de mediu care trebuie prezentate autorității de mediu relevante.

Modalitățile specifice folosite de programul de monitorizare se vor încadra în procedurile generale de monitorizare ale POS.

Raportarea privind monitorizarea mediului

Persoanele responsabile de colectarea indicatorilor în cadrul AM sau experții desemnați sau angajați să interpreteze datele vor redacta un raport privind monitorizarea mediului la sfârșitul perioadei de raportare, după adunarea tuturor informațiilor.

Raportarea privind aspectele legate de monitorizarea mediului se va face în conformitate cu procedurile și instrumentele de monitorizare existente, constituite pentru instrumentele structurale. În procesul de colectare a datelor privind mediul se va folosi cât mai mult posibil Sistemul Unic de Management al Informațiilor.

lor care permite agregarea de jos în sus a indicatorilor de realizări (output) în domeniul mediului, la nivel de proiect. În plus, se vor folosi informații statistice relevante, de fiecare dată când este necesar.

Parametri și indicatori de monitorizare

Parametrii/aspectele monitorizate vor fi corelate cu obiectivele de mediu relevante ale programului care sunt:

- Aer
- Apă
- Sol
- Schimbări climaterice
- Biodiversitate
- Sănătate publică
- Managementul riscului de mediu
- Eficiența și conservarea resurselor/managementul durabil al resurselor
- Peisaj și patrimoniu cultural
- Eficiență energetică și surse regenerabile de energie
- Conștientizarea privind problemele de mediu
- Turism durabil

Raportul de monitorizare a mediului trebuie să includă toate problemele. Indicatorii pentru fiecare aspect au fost prezentați în tabelul 8 al Evaluării Strategice de Mediu.

Autoritatea de Management sau autoritatea de mediu relevantă poate solicita analizarea mai multor indicatori în cadrul monitorizării mediului și în raportul de implementare redactat în scopuri de ordin intern național. Acest lucru permite o mai bună înțelegere a impacturilor indirecte și a incertitudinilor care provin din afara procesului de implementare a POS.

Transparența

Fiecare AM va realiza o pagină web în care se vor prezenta informațiile privind monitorizarea, cum ar fi parametrii inițiali pentru fiecare problemă de mediu identificată, amplasamentele proiectelor și informații de mediu de bază privind fiecare dintre acestea, fie sub forma unor EIM afișate pe pagina web, fie sub forma unei baze de date.

Anexa 6. Rezumatul dezbaterii publice din 17 ianuarie 2007 si lista de participanti

Proces Verbal

Incheiat astazi, 17 ianuarie 2007 la sedinta de Dezbatare publica a Programului Operational Sectorial Mediu

Astazi, 17 ianuarie 2007, a avut loc dezbaterea publica a Programului Operational Sectorial de Mediu (POS Mediu) si a Raportului privind Evaluarea Strategica de Mediu (SEA), elaborat in cadrul procesului de evaluare strategica de mediu, desfasurat conform *HG 1076 / 2004 privind stabilirea procedurii de realizare a evaluarii de mediu pentru planuri si programe.*

La aceasta intalnire au participat reprezentanti ai Directiei Generale Evaluare Impact, Controlul Poluarii din MMGA, ai Autoritatii de Management pentru POS Mediu, ai echipei proiectului care a sprijinit procesul de evaluare strategica de mediu (PHARE "Ex-ante evaluation") si a elaborat Raportul de mediu, ai Ministerului Economiei si Comertului, Ministerului Finantelor Publice, ai societatii civile, ai asociatiilor profesionale din domeniile apa, termoficare si salubritate, firmelor private, precum si ai altor autoritati/institutii cu rol semnificativ in implementarea POS Mediu.

Reuniunea a fost deschisa de d-nul Silviu Stoica, Director General al Directiei Generale pentru Managementul Instrumentelor Structurale, care a subliniat scopul acestei intalniri si anume dezbaterea publica a POS Mediu, etapa importanta a procedurii SEA. Totodata, s-a subliniat contributia majora a echipei proiectului de consultanta PHARE, contractat cu sprijinul Ministerului Finantelor Publice, la elaborarea Raportului de Mediu, precum si a partenerilor socio-economici la elaborarea POS Mediu. De asemenea, D-nul Silviu Stoica a subliniat rolul directiei de specialitate din MMGA, respectiv Directia Generala Evaluare Impact, Controlul Poluarii, de coordonator al procesului SEA.

Fiecare dintre participanti a fost invitat sa se prezinte. Lista participantilor este anexata acestui document.

In continuarea intalnirii, d-na Fulvia Cojocaru a prezentat pe scurt principalele prevederi ale POS Mediu, supuse dezbaterii publice. Prezentarea a cuprins aspecte privind contextul in care a fost elaborat POS Mediu, axele prioritare, domeniile majore de interventie si operatiunile indicative, sistemul de implementare si stadiul elaborarii portofoliului de proiecte ce urmeaza a fi propuse spre finantare in cadrul POS Mediu.

In cadrul prezentarii sale, d-na Fulvia Cojocaru a adus in discutie relevanta documentelor strategice elaborate la nivelul UE, precum si a angajamentelor pe care Romania si le-a asumat in cadrul procesului de negociere pentru Capitolul 22 Mediu, ca documente de baza in realizarea POS Mediu. S-a subliniat importanta respectarii principiului parteneriatului in elaborarea POS Mediu si contributia avuta de partenerii consultati, respectiv asociatii patronale si profesionale, ONG-uri, etc. Alte aspecte abordate au fost problemele critice de mediu cu care se confrunta populatia din Romania si evaluarea costurilor pentru investitiile din sectorul de mediu.

Intalnirea a continuat cu prezentarea d-nei Ausra Jurkeviciute, expert cheie SEA in cadrul proiectului PHARE. Aceasta a prezentat pe scurt concluziile Raportului de Evaluare Strategica de Mediu, insistand asupra metodologiei abordate, asupra dificultatilor intampinate in procesul de evaluare, efectelor POS Mediu asupra obiectivelor de mediu relevante, sistemul de selectie si evaluare a proiectelor, precum si de monitorizare a acestora din punctul de vedere al protectiei mediului.

De asemenea, au fost prezentate principalele etape ale procesului de evaluare strategica de mediu – analiza aspectelor de mediu, analiza documentelor strategice relevante, identificarea obiectivelor de mediu relevante pentru POS Mediu, evaluarea propriu-zisa a strategiei, prezentarea propunerilor pentru selectia si monitorizarea proiectelor, elaborarea Raportului de mediu. S-a subliniat si importanta procesului de consultare privind POS Mediu. Toate comentariile primite pe marginea acestui document vor fi analizate si incluse in versiunea finala a Raportului de Mediu si a POS Mediu.

D-nul Siviu Stoica a multumit echipei de consultanta pentru eforturile depuse in realizarea Raportului de Mediu si a invitat participantii la dezbateri.

D-nul Emilian Burdusel, din partea Clubului Ecologic UNESCO "Pro Natura" a insistat asupra importantei promovarii strategiei propuse de MMGA. D-nul Siviu Stoica a adus in discutie existenta unui proiect Phare in care exista o componenta de promovare.

D-nul Flavius Negrea, reprezentant al Wieser Consult SRL Romania, a propus includerea unor aspecte detaliate in POS Mediu, precum categoriile de cheltuieli eligibile. A mentionat, totodata, existenta unei scheme de granturi pentru pregatirea unui portofoliu de proiecte regionale, facand referire si la aspecte legate de complementaritatea intre diversele Programe Operationale, in special privind Axa prioritara 3 – complementaritatea intre POS Mediu si POS Competitivitate. S-a intrebat daca tehnologiile de co-generare pot beneficia de sprijin financiar in cadrul POS Mediu.

D-nul Silviu Stoica a mentionat ca, in privinta cheltuielilor eligibile, propuneri ale Autoritatilor de Management au fost inaintate MFP, insa acestea fac obiectul Ghidurilor de finantare, aflate in curs de elaborare. In ceea ce priveste proiectele Phare CES, s-a precizat ca MMGA si-a propus crearea unui portofoliu de proiecte care sa fie finantate tot din Phare CES. S-a mentionat, totodata, ca proiectele majore pentru axele prioritare 1 si 2 din POS Mediu sunt deja in curs de pregatire, in timp ce pentru celelalte tipuri de proiecte se vor lansa solicitari de colectare a propunerilor de proiecte ("call for proposals").

In ceea ce priveste complementaritatea intre POS Mediu si POS Competitivitate, s-a subliniat ca exista o delimitare foarte clara intre interventiile propuse in cadrul celor doua Programe Operationale, avand la baza distinctia intre beneficiarii interventiilor respective.

D-nul Lucian Ionescu, reprezentantul REC Romania, a solicitat amanunte privind alocarea bugetara din cadrul POS Mediu. D-na Fulvia Cojocaru a mentionat ca Romania va solicita rata maxima de co-finantare, conform prevederilor Regulamentului UE, urmand ca restul sa fie acoperit din bugetul de stat si bugetele locale (beneficiari).

D-nul Vasile Ciomos, presedintele ARA, a apreciat eforturile MMGA in ceea ce priveste consultarea partenerilor relevanti. Dumnealui a readus in discutie problema complementaritatii dintre diferitele interventii, in special din cadrul sectorului de apa si a propus o clarificare a acestui aspect. S-a remarcat totodata experienta programelor de pre-aderare, iar in ceea ce priveste sistemul de implementare, au fost solicitate clarificari cu privire la rolul ARPM in calita-

te de Organisme Intermediare. Referitor la implementarea proiectelor, a fost subliniata importanta acordarii finantarii pe masura pregatirii acestora.

D-nul Silviu Stoica a mentionat ca POS Mediu nu a putut fi transmis oficial CE inainte de adere, toate intalnirile cu reprezentantii Comisiei Europene au fost informale, insa punctul de vedere al MMGA este ca nu vor fi intarzieri in aprobarea POS-ului.

D-na Delia Ionica, reprezentanta Autoritatii de Management pentru cadrul de Sprijin Comunitar, a intervenit cu clarificari privind procesul de negociere si aprobare a Programelor Operationale, mentionand ca POS Mediu s-ar putea numara printre primele programe aprobate avand in vedere stadiul avansat de elaborare.

Referitor la complementaritatea intre Programele Operationale, s-a precizat ca autoritatile locale sunt cele care trebuie sa isi defineasca prioritatile strategice si ca interventiile propuse in cadrul diferitelor programe nu se suprapun. S-a subliniat importanta constientizarii autoritatilor locale, in acest sens fiind amintite campaniile de informare organizate de catre Ministerul Finantelor Publice, precum si alte evenimente de promovare la nivel local a Programelor Operationale.

S-a pus accent pe principiul descentralizarii in privinta POS Mediu, mentionandu-se importanta Organismelor Intermediare in elaborarea si implementarea POS Mediu, in acest sens fiind stabilite responsabilitati clare ale acestora.

D-nul Vasile Ciomos a precizat faptul ca se intampina dificultati in responsabilizarea autoritatilor locale, subliniind o data in plus importanta consultarii publicului. A fost mentionata dificultatea colectarii datelor actualizate cu privire la calitatea mediului, in special cele referitoare la sectorul de apa din cauza lipsei de raspuns din partea autoritatilor locale care detin datele respective. Practic, la acest moment in POS sunt precizate date utilizate si la negocieri, in planurile de implementare pentru ca nu exista date mai actualizate.

In acest sens, d-na Emilia Niciu, reprezentanta a Institutului de Sanatate Publica Bucuresti, a mentionat implicarea acestei institutii in colectarea datelor privind calitatea apei potabile si masurile luate pentru crearea laboratorului national de referinta in domeniu, cu sprijinul unui proiect Phare, tocami pentru imbunatatirea acestui proces de colectare si validare a datelor.

D-na Claudia Jianu, reprezentanta Fundatiei "Terra Mileniul III", a solicitat clarificari cu privire la complementaritatea intre programe operationale (PO). In ceea ce priveste activitatea de evaluare a solicitat informatii cu privire la intentia AM POS Mediu de a implica sau nu evaluatori externi. Referitor la implicarea ONG-urilor, s-au solicitat clarificari in legatura cu includerea acestora printre beneficiarii POS Mediu, precum si sprijinirea lor prin asigurarea cofinantarii proiectelor respective.

In ceea ce priveste complementaritatea PO-urilor, d-nul Silviu Stoica a reamintit organizarea a numeroase reuniuni cu diverse autoritati de management in vederea evitarii suprapunerilor intre interventiile propuse. Referitor la evaluare, s-a subliniat ca vor fi contractati evaluatori externi, inclusiv pentru evaluarea proiectelor. S-a subliniat includerea ONG-urilor in categoria beneficiarilor POS Mediu, in cadrul axei prioritare 4 – Sisteme adecvate de management pentru protectia naturii, pentru care co-finantarea va fi asigurata in proportie 100% de la bugetul de stat.

Expertul cheie SEA, d-na Ausra Jurkeviciute a precizat ca echipa de consultanta a propus indicatori de monitorizare ce vor fi inclusi in Ghidurile de finantare, precum si intr-un document

specific ce va fi elaborat de catre echipa de consultanta. In ceea ce priveste implicarea ONG-urilor, acestia pot avea oportunitati de finantare prin proiecte in cadrul altor programe operationale, de exemplu Programul operational Regional.

D-nul Mihai Proca, reprezentatul Directiei Conservarea Naturii, Biodiversitate, Biosecuritate din cadrul MMGA, a subliniat o data in plus importanta implicarii ONG-urilor ca beneficiari in cadrul axei 4.

D-na Mariana Ghineraru, consultant independent, a apreciat munca depusa in elaborarea documentelor supuse dezbaterii si a propus considerarea in cadrul axei prioritare 2 si a siturilor contaminate istoric, neabandonate, cu proprietari bine definiti, pentru care au fost elaborate studii de fezabilitate, subliniind posibilitatea includerii agentilor economici ca potentiali beneficiari..

D-nul Silviu Stoica a precizat ca fondurile disponibile sunt limitate, iar investitiile trebuie sa fie facute in zone considerate critice, existand in acest sens un proiect al Bancii Mondiale de elaborare a unei strategii de identificare a siturilor contaminate si a prioritatilor in acest domeniu.

D-nul Flavius Negrea a intervenit subliniind posibilitatile de implicare a sectorului privat in cadrul axei prioritare 2.

Dna Ghineraru a mai subliniat ca in cazul siturilor contaminate istoric de peste 50 si chiar de peste 100 de ani cum este cazul unor situri contaminate cu deseuri petroliere, este normal sa existe o implicare din partea statului, asa cum s-a intamplat si in alte state ca de exemplu in Germania de Est. Aceasta cu atat mai mult cu cat Romania are asumate obligatii in Capitolul 22 Mediu si chiar mai mult, ar fi o eroare sa se inchida activitati economice viabile datorita nerezolvarii acestor probleme si a faptului ca documentele strategice de finantare (in speta POS) inchid definitiv posibilitatea de finantare pentru agentii economici cu probleme majore de poluare istorica, pentru care nu sunt responsabili actualii proprietari.

D-nul Silviu Stoica si d-na Delia Ionica au subliniat in acest sens caracterul limitat al fondurilor de care Romania poate beneficia din surse europene, precum si importanta solutionarii problemelor prioritare la nivel national si existenta unor programe de finantare complementare, in cadrul carora sunt angajate bugetele locale si bugetul de stat.

D-na Luminita Andrei, reprezentanta Directiei Generale Evaluare Impact, Controlul Poluarii din cadrul MMGA a solicitat punctul de vedere al Ministerului Economiei si Comertului.

D-na Doina Constantinescu, reprezentanta MEC a precizat existenta in cadrul POS Competitivitate a unei axe prioritare in cadrul careia pot fi finantate operatiuni privind reabilitarea centralelor termice de interes national. De asemenea, d-na Delia Ionica a amintit posibilitatea finantarii operatiunilor legate de siturile contaminate si in cadrul Programului Operational Regional. A fost amintita de asemenea si o conditie a UE in ceea ce priveste finantarea in domeniul siturilor contaminate si anume actiunea numai in domeniul de esec al pietei ("market failure").

D-nul Alin Teiusanu, director executiv al Asociatiei OPP REMAT, a solicitat clarificari cu privire la Comitetul de Monitorizare, respectiv existenta unor criterii de constituire si structura previzionata a Comitetului.

D-nul Silviu Stoica a precizat ca este prevazuta o anumita structura a acestui Comitet, in care sunt reprezentate toate institutiile relevante cu rol in implementarea POS Mediu, inclusiv asociatiile profesionale. Totusi, pentru facilitarea functionarii unui astfel de Comitet este necesar sa nu se ajunga la un numar foarte mare de membri. In prezent sunt 25 de membri.

In continuare s-a solicitat punctul de vedere al Ministerului Sanatatii.

D-na Emilia Niciu a precizat ca au fost transmise comentarii, singura observatie referindu-se la necesitatea de a se introduce masuri de protectie suplimentare in faza de constructie a diferitelor proiecte, faza care poate avea un impact negativ asupra starii de sanatate a populatiei.

In incheiere, s-a solicitat transmiterea pana la data de 18 ianuarie 2007, pe e-mail, la adresa fulvia.cojocaru@mmediu.ro, a tuturor comentariilor cu privire la POS Mediu si la Raportul SE-A.

TABEL PARTICIPANTI REUNIUNE DEZBATERE PUBLICA POS MEDIU

Nr.crt	Numele si prenumele	Institutia	Functia	Telefon / fax / e-mail
1.	IONICA DELIA	Ministerul Finantelor Publice	Expert	302.52.66; 302.52.64; delia.ionica@mfinante.ro
2.	BARJOVANU CONSTANTA	Ministerul Administratiei si Internelelor – D.G.R.P	Sef serviciu	316.22.72; 0726.752.227; constanta.barjovanu@mai.gov.ro
3.	PASTRAVANU LAURA	Consiliul Judetean Iasi	Consilier superior	0232 – 235.100; 0232 – 210.336 laura.pastravanu@icl.ro
4.	SUCIU ROXANA	Programul Natiunilor Unite pentru Dezvoltare	Sef sectie Mediu, Energie	2017806; 2017828; roxana.suciu@undp.org
5.	DUPLEAC MIHAELA	Programul GEF de granturi mici, PNUD	Coordonator national	2247494; mihaela.dupleac@undp.ro
6.	BURDUSEL EMILIAN	Clubul Ecologic UNESCO Pro Natura	Director	3112644; 0721333485; emil@pronatura.ro
7.	CONSTANTINESCU DOINA	Ministerul Economiei si Comertului	Sef serviciu, Directia Infrastructura Calitatii si Mediu	2025283; 2025284; doina.constantinescu@minind.ro
8.	MARCU VIOREL	ARS – Asociatia Romana de Salubritate	Director	3162769; ars@b.astral.ro
9.	AVRAM ION	COGEN Romania	Proiect manager	0744773968; office@cogen.ro
10.	CIOMOS VASILE	ARA	Presedinte	3162787; 3162788; vciomos@ara.ro
11.	CONSTANTIN GHEORGHE	MMGA	Director	3192591; 3180282; gheorghe.constantin@mmediu.ro
12.	BRATU ANA - MA-	Institutul de Sana-	Inginer sa-	3121138; fax 3123426; in-

Nr.crt	Numele si prenumele	Institutia	Funcția	Telefon / fax / e-mail
	RIA	tate Publica Bucuresti - Ministerul Sanatatii Publice	nitar	gsan@ispb.ro
13.	CUREA OANA	Institutul de Sanatate Publica Bucuresti - Ministerul Sanatatii Publice	Inginer	3121138; 3123426; oana_georgescu@ispb.ro
14.	NICIU EMILIA MARIA	Institutul de Sanatate Publica Bucuresti - Ministerul Sanatatii Publice	Sef Sectie Sanatate si mediu	3123620 / 183; 3123426; emnicu@ispb.ro
15.	TROFIN LAURA	MFP - AMCSC	Expert	3025209; 3025264; laura.trofin@mfinante.ro
16.	GHITA SIMONA	MMGA	Consilier	3174070; simona.ghita@mmediu.ro
17.	CRISTIU DORU	ARAM	Director executiv	3138154; aram@xnet.ro
18.	GHINERARU MARIANA	Consultant Independent		0727788424; ghinerarum@yahoo.com
19.	SAMARGIU MIRELA	REC	Expert SEA	0745 349 244; msamargiu@yahoo.com
20.	AUSRA JURKEVICIUTE	REC HUNGARY	SEA Key expert	0036205489790; ausra@rec.org
21.	PROCA MIHAI	MMGA	Consilier	3160287; mihai.proca@mmediu.ro
22.	STANA MIRCEA	MMGA	Consilier	3166157; mircea.stana@mmediu.ro
23.	BOINGEANU OANA	Centrul Regional de Protectia Mediului - REC ROMANIA	Project Manager	3167344; oana.boingeanu@recromania.ro
24.	IONESCU LUCIAN	REC	Director Birou national	3167344; 3167345; lucian.ionescu@recromania.ro
25.	NEGREA FLAVIUS	WIESER CONSULT SRL	Senior Consultant	0748111557; flavius.negrea@wieserconsult.ro
26.	CRUCERU IRINA	WIESER CONSULT SRL	Senior Consultant	3109913; irina.cruceru@wieserconsult.ro
27.	TEIUSANU ALIN	ASOCIATIA OPP REMAT	Director executiv	2525193; oppremat@idsmail.ro
28.	CONSTANTINESCU LORITA	ECOROMAMBALAJE	Director Comunicare	0730556643; lori-ta.constantinescu@ecoromambalaje.ro
29.	POPESCU SORIN	ECOROMAMBALAJE	Director Executiv	0726380018; sorin.popescu@ecoromambalaje.ro
30.	FRATILA RALUCA	MMGA	Consilier pentru Aferi Euro-	3166700; raluca.fratila@mmediu.ro

Nr.crt	Numele si prenumele	Institutia	Funcția	Telefon / fax / e-mail
			pene	
31.	VLADUCU MONICA	MMGA	Consilier	316.67.00; monica.vladucu@mmediu.ro
32.	CENUSA CRISTINA	MMGA	Consilier	316.67.00; cristina.cenusa@mmediu.ro
33.	CADARIU ARINDA	ASOCIATIA EXPERTILOR DE MEDIU	Director general	3125130; amcadariu@yahoo.com
34.	GRECU CRISTIAN	ASOCIATIA ACTIUNEA CIVIA DIRECTA	Presedinte	Acid_ok2003
35.	JIANU CLAUDIA	FUNDATIA TERRA MILENIUL III	Coordonator proiect	3141227; 3010333; claudia.jianu@terraiii.ngo.ro
36.	ANDREI LUMINITA	MMGA- DGEICP	Consilier	luminita.andrei@mmediu.ro
37.	COJOCARU FULVIA	MMGA	Manager Public	316.84.02; fulvia.cojocaru@mmediu.ro
38.	STOICA SILVIU	MMGA	Director General	300 7777; silviu.stoica@mmediu.ro
39.	FRANT DOINA	MMGA	Director	300 7777; doina.frant@mmediu.ro
40.	ILIESCU CRINA	MMGA	Director	300 7777; crina.iliescu@mmediu.ro
41.	ORBAN BELA	MMGA	Director	3166157; bela.orban@mmediu.ro